

KILDER OG KRITISK BERETNING

1 Sonate (ufuldendt) BVN 41)

KILDER

- A. Partitur. Renskrift
- B. Violinstemme (afskrift)
- C. Skitse til revideret version af sats 2 (1950)

A. Partitur. Renskrift

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,1. Autograf. Blæk (tilføjelser og rettelser med blæk, blyant og farvestift).

Titel: *Sonate (ufuldendt) | for | Violin og Klaver | af | Rued Langgaard. | komp. 1909 og 1911. | [...]*

Overskrifttitel: *Sonate for Violin og Pianoforte | af | Rud Immanuel Langgaard*

Dateret på første nodeside: *Renskrevet i Sundhult | Sommer 1911. – efter sats I: 31 August 1911 | København*

Dateret og signeret efter sats II: *Kbn. October 1911 | Komponeret Juni- | Juli 1911. | RL.*

14 blade (blad 1 består af 2 sammenklæbede blade), 24 beskrevne sider. Sonaten omfatter titelside samt 22 upaginerede nodesider; blad 1v rummer overstreget partiturside pag. 1 (Symfoni nr. 16 BVN 417, sats III, t. 1-5; mellem de to sammenklæbede blade findes et forord til denne sats); blad 7v og blad 8r er blanke, blad 14 er ubeskrevet.

Papirtyper og -formater: blad 1 + 14 (omslag): 34,5 × 27 cm; *W.H. Partitурpapier* (med fortrykt partituropstilling); oven på blad 1 er klæbet et blad (hvorpå titlen er skrevet): *Papier Carpentier No. 122, Système Siestrop, déposé* (22 systemer), blad 2-7 (sats I): 34,5 × 26 cm; 14 systemer uden angivelse af fabrikat, blad 8-13 (sats II): 35,5 × 26 cm; *B. & H. Nr. 11. C. / 5.10.* (18 systemer).

Kommentar.

I sats I ses kun ganske få ændringer og tilføjelser i forhold til den oprindelige renskrift (1911), herunder en noderetelse i t. 12. Sats II rummer dels tidlige tilføjelser med blyant og farvestift, som vedrører udførelse af satsen på orgel, dels skitseagtigt indføjede rettelser og udeladelser med blæk og blyant, som hidrører fra udarbejdelsen af en revideret version i 1950 (kilde C).

B. Violinstemme (afskrift)

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,2. Afskrift (usigneret) med blæk (med tilføjelser og rettelser med blyant og farvestift, til dels i autograf).

Overskrift: [...]*Sonate for Violin og Piano. [...]*

Dateret (i autograf): før sats I: *Komponeret Juli 1909 og Juni 1911 – før sats II: Komponeret Juni 1911*

SOURCES AND CRITICAL COMMENTARY

1 Sonata (unfinished) (BVN 41)

SOURCES

- A. Score. Fair copy
- B. Violin part (transcript)
- C. Sketch for revised version of movement II (1950)

A. Score. Fair copy

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,1. Autograph. Ink (additions and corrections in ink, pencil and crayon).

Title: *Sonata (unfinished) | for | violin and piano | by | Rued Langgaard | comp. 1909 and 1911 | [...]*

Heading: *Sonata for Violin and Pianoforte | by | Rud Immanuel Langgaard*

Dated on the first page of music: *Fair copied in Sundhult | Summer 1911. – after movement I: 31 August 1911 | Copenhagen*

Dated and signed after movement II: *Cpn. October 1911 | Composed June- | July 1911. | RL.*

14 leaves (fol. 1 is made up of 2 leaves pasted together), 24 pages of writing. The sonata comprises title page and 22 unnumbered pages of music; fol. 1v contains a crossed over score page paginated 1 (Symphony no. 16 BVN 417, movement III, bb. 1-5; between the two pages pasted together there is a preface to this movement); fol. 7v and fol. 8v are blank, fol. 14 is without writing.

Papir types and sizes: fols. 1 + 14 (cover): 34.5 × 27 cm; *W.H. Partitурpapier* (with printed names of orchestral instruments); on top of fol. 1 a leaf (with the title inscription) is pasted on: *Papier Carpentier No. 122, Système Siestrop, déposé* (22 staves), fols. 2-7 (movement I): 34.5 × 26 cm; 14 staves without manufacturer's name, fols. 8-13 (movement II): 35.5 × 26 cm; *B. & H. Nr. 11. C. / 5.10.* (18 staves).

Commentary.

In movement I, only a few corrections and additions to the original fair copy (1911) can be observed, including a note correction in b. 12. Movement II has early additions in pencil and crayon which relate to the performance of the music on the organ, and in addition there are sketchy corrections and deletions in ink and pencil which were added during the preparation of a revised version in 1950 (source C).

B. Violin part (transcript)

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,2. Transcript (unsigned) in ink (with additions and corrections in pencil and crayon, partly in autograph).

Heading: [...]*Sonata for Violin and Piano. [...]*

Dated (in autograph): before movement I: *Composed July 1909 and June 1911 – before movement II: Composed June 1911*

7 blade, 34,5 × 25,5 cm; 14 beskrevne sider, pagineret: (1), 2-6, (1), 2-8.

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

Kommentar.

Stemmen bærer præg af brug og blev uden tvivl benyttet ved uropførelser af de to satser i hhv. 1909 og 1911. Sats 1 stemmer for en række detaljers vedkommende ikke overens med **A** (udarbejdet i 1911). Kun et par takter er dog musikalsk revideret, mens der kan konstateres en lang række varianter vedr. artikulation, dynamik og tempo/karakterbetegnelser.

C. Skitse til revideret version af sats II (1950)

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,3. Autograf. Blæk.

Titel: *Andante funebre* [opr.: *Andante religioso*] / for / Violin og Klaver ell. Orgel / af / Rued Langgaard. / Første Version Juni 1911. / Anden Version 6 September 1950, tidlig Morgen.

Overskrift: *Andante religioso* / [overstregt: *Koncert-Andante*] / for Violin og Orgel

Dateret og signeret på første nodeside: *komp. 1911 af Rued Langgaard*

11 blade, 34 × 27 cm (blad 1 og 11), 35,5 × 27 cm (blad 2-10); 14 beskrevne sider. Skitsen omfatter titelblad, hvis bagside rummer indklæbet koncertprogram 10.11.1911, samt 9 nodeblade folieret 1-9; kilden rummer også *Andante religioso* BVN 407 i en førsteverskrift, som omfatter 4 sider folieret 1-4 og er noteret bagfra på blad 10v, 9v, 8v, 7v og dateret til slut: *Kl. 6 – Morgen / 6/9 1950*. Siderne blad 2v, 3v, 4v, 5v og 6v er blanke.

Papirtype: blad 1 + 11 (omslag): *W.H. Partitурpаpир* (med fortrykt partitурopstilling), blad 2-10: *B. & H. Nr. 11. C. / 2.13.* (18 systemer).

Kommentar.

RL har gennemskrevet satsen efter kilde **A** i en skitseagtig, let revideret og forkortet form. Selv om han angiver det ledsagende instrument som "orgel", findes der kun én tone for orgelpedal (t. 1).

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på kilde **A** i dette manuskripts oprindelige, renskrevne form (1911). Kilde **B** og **C** bidrager ikke med supplerende eller korrigerende information og er uden betydning for udgaven.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgivernes tilføjelser og rettelser er markeret typografisk i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triol- og sekstolangivelser og manglende nodepunkteringer. Mindre justeringer af uegalt anbragte buer, foredragsbetegnelser og dynamiske angivelser er foretaget

7 leaves, 34.5 × 25.5 cm; 14 pages of writing, paginated: (1), 2-6, (1), 2-8.

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

Commentary.

The part shows traces of use and was no doubt used at the first performances of the two movements in 1909 and 1911 respectively. Movement I has a number of details not corresponding to **A** (produced in 1911). Only a couple of bars have been musically revised while there are a number of variants regarding articulation, dynamics and tempo/character indications.

C. Sketch for revised version of movement II (1950)

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,3. Autograph. Ink.

Title: *Andante funebre* [originally: *Andante religioso*] / for / violin and piano or organ / by / Rued Langgaard. / First version June 1911. / Second version 6 September 1950, early in the morning.

Heading: *Andante religioso* / [crossed out: *Koncert-Andante*] / for violin and organ

Dated and signed on the first page of music: *komp. 1911 by Rued Langgaard*

11 leaves, 34 × 27 cm (fols. 1 and 11), 35.5 × 27 cm (fols. 2-10); 14 pages of writing. The sketch comprises a title page on the back of which a concert programme from 10 Nov 1911 is pasted on, and 9 leaves of music foliated 1-9; the source also contains *Andante religioso* BVN 407 in an early fair copy which comprises 4 pages numbered 1-4 and has been written from the back of the manuscript on fols. 10v, 9v, 8v, 7v; dated at end: *6 o'clock – Morning / 6/9 1950*. The pages fols. 2v, 3v, 4v, 5v and 6v are blank.

Paper type: fols. 1 + 11 (cover): *W.H. Partitурpаpир* (with printed names of orchestral instruments), fols. 2-10: *B. & H. Nr. 11. C. / 2.13.* (18 staves).

Commentary.

RL has copied the music from source **A** in a sketchy, somewhat revised and shortened form. Although he indicates the accompanying instrument as "organ", there is only one note for organ pedal (b. 1).

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on source **A** in its original fair-copied form (1911). Sources **B** and **C** do not contribute with additional or corrective information and are not relevant to the edition.

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; added slurs and ties are shown with broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial.

Missing triplet and sextuplet markings and missing dots have been tacitly supplied. Minor adjustments of irregularly located slurs, marks of expression and dynamics are under-

uden videre. I visse tilfælde mangler der fortegn i enten højre hånd (hh) eller venstre hånd (vh) i akkorder, der findes i begge hænder i klaveret; sådanne akkorder er fortegnsmæssigt kompletteret uden nogen dokumentation.

NOTER

Tonehøjden angives på konventionel vis ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Sats I

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	satsens oprindelige tempobetegnelse <i>Allegro con energico</i> er korrigeret af udgiveren til <i>Allegro energico</i> (en sen rettelse af RL til <i>Energico marcato non mosso</i> ignoreres)
5	vl	RL skriver <i>ben tenuto molto; molto</i> udeladt
7	pno hh	akkord 4: d ² ændret til e ² i analogi med t. 97
12	vl	næstsidste node: RL har ændret tonen fra h til e ¹ og markeret rettelsen med <i>NB</i> ; konsekvensrettelse i t. 102 foretaget redaktionelt
51	–	<i>Maestoso e con energico</i> rettet til <i>Maestoso e energico</i>
102	vl	næstsidste node: h ændret til e ¹ i overensst. med rettelsen i t. 12

Sats II

Takt	Stemme	Kommentar
14	vl	node 3 tilføjet redaktionelt (taktens er i A fordelt over to systemer; violinens node 2 er forsynet med bindebue, men der mangler en afsluttende node i taktens anden halvdel)
82	pno hh, vh	akkord 3-4: RL har på et sent tidspunkt tilføjet ♭ for e i akkord 3 og ♯ for e i akkord 4; udgaven respekterer disse ændringer, som kan være i overensst. med RLs oprindelige intention

taken without comment. In some cases, accidentals are missing in either right hand (rh) or left hand (lh) in chords found in both hands in the piano; in such chords accidentals have been provided without documentation.

NOTES

The pitch is indicated conventionally with 'the key-hole c' = c¹.

Movement I

Bar	Part	Comment
–	–	the movement's originally heading <i>Allegro con energico</i> has been emended by the editor to <i>Allegro energico</i> (a late correction by RL to <i>Energico marcato non mosso</i> has been ignored)
5	vl	RL writes <i>ben tenuto molto; molto</i> suppressed
7	pno rh	chord 4: d ² emended to e ² by analogy with b. 97
12	vl	penultimate note: RL has changed the tone from b to e ¹ and marked the correction <i>NB</i> ; a similar correction has been made editorially in b. 102
51	–	<i>Maestoso e con energico</i> emended to <i>Maestoso e energico</i>
102	vl	penultimate note: b changed to e ¹ in accordance with the correction in b. 12

Movement II

Bar	Part	Comment
14	vl	note 3 added by the editor (in A the bar is divided on two staves; note 2 in the violin has a tie without an ending point in the second part of the bar)
82	pno rh, lh	chord 3-4: RL has at a late date added ♭ before e in chord 3 and ♯ before e in chord 4; the edition respects these additions as they may be in accordance with RL's original intention

2 Sonate nr. 1 “Viole” (BVN 94)

KILDER

A. Partitur 1945 (autograf og afskrift)

B. Partitur 1915 (autograf, ukomplet)

C. Violinstemme (1916)

A. Partitur 1945 (autograf og afskrift)

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 71,1. Autograf, delvis afskrift i Constance Langgaards håndskrift. Renskrift med blæk; rettelser og tilføjelser i autograf med blæk, farvestift og blyant.

Titel: *Tilegnet Axel Gade | Først opført i Stockholm | Breuning Storm | og jeg. | “Viole”. | Grand Sonate Nr 1. | for | Klaver og Violin (eller Viole) | af | Rued Langgaard | komp. Juni i Tyringe, Sverige 1915.*

Overskrifttitel: *Sonate | for Violin og Klaver*

Dateret og signeret til slut: *Ny Renskrift færdig | Ribe, 1 Dec. 1945. | Rued Langgaard | (Tyringe ca 15 Juni 1915)*

49 blade, 34,3 × 27 cm (omslag dog 33,6 × 25 cm); 90 beskrevne sider, pagineret: (titelside), (blank side), 1-62, (2 blanke sider), (1 side med påskrift IV), 63-88, (5 blanke sider).

Papirtype: *W.H. Nr. 3. F. 12* (12 systemer); omslag dog: *Papier Carpentier No. 122, Système Siestrop, déposé* (22 systemer).

Kommentar.

Autograf veksler med Constance Langgaards afskrift i manuskriptet. CLs forlæg har været kilde **B**, men gentagelser er i reglen kopieret efter allerede afskrevne passager i kilde **A**. Afskriftpassagerne omfatter:

Sats I

- t. 153-180 afskrift efter **A** t. 14-41
t. 181-210 - **B** tilsvarende takter s. 13-16
t. 215-238 - **B** tilsvarende takter s. 16-18
t. 239-247 - **B** tilføjelse på titelbladets upag. bagside

Sats II

- t. 1-184 afskrift efter **B** tilsvarende takter s. 20-27
t. 185-198 - **A** t. 1-14
t. 199-234 - **A** t. 33-68
t. 235-262 - **B** tilsvarende takter s. 29-31
t. 263-274 - **B** upag. “Bilag x” (× refererer til **B** s. 31)
t. 275-298 - **B** tilsvarende takter s. 32-33

2 Sonata no. 1 “Viole” (BVN 94)

SOURCES

A. Score 1945 (autograph and transcript)

B. Score 1915 (autograph, incomplete)

C. Violin part (1916)

A. Score 1945 (autograph and transcript)

The Royal Danish Library, Rued Langgaard’s Collection RLS 71,1. Autograph, partly transcript in Constance Langgaard’s handwriting. Fair copy in ink; autograph corrections and additions in ink, crayon and pencil.

Title: *Dedicated to Axel Gade | First performed in Stockholm | Breuning Storm | and I. | “Viole”. | Grand Sonata No 1. | for | piano and violin (or viola) | by | Rued Langgaard | comp. June in Tyringe, Sweden 1915.*

Title heading: *Sonata | for Violin and Piano*

Dated and signed at the end: *New fair copy completed | Ribe, 1 Dec. 1945. | Rued Langgaard | (Tyringe app. 15 June 1915)*

49 leaves, 34.3 × 27 cm (however, the cover is 33.6 × 25 cm); 90 pages of writing, paginated: (title page), (blank page), 1-62, (2 blank pages), (1 page with the designation IV), 63-88, (5 blank pages).

Paper type: *W.H. Nr. 3. F. 12* (12 staves); the cover, however: *Papier Carpentier No. 122, Système Siestrop, déposé* (22 staves).

Commentary.

The autograph alternates with Constance Langgaard’s transcript in the manuscript. CL’s contribution is based on source **B**, but repetitions are generally copied from passages which have already been transcribed in source **A**. The transcribed passages comprise:

Movement I

- bb. 153-180 transcript after **A** bb. 14-41
bb. 181-210 - **B** corresponding bars pp. 13-16
bb. 215-238 - **B** corresponding bars pp. 16-18
bb. 239-247 - **B** addition on the uppag. reverse of the title leaf

Movement II

- bb. 1-184 transcript after **B** corresponding bars pp. 20-27
bb. 185-198 - **A** bb. 1-14
bb. 199-234 - **A** bb. 33-68
bb. 235-262 - **B** corresponding bars pp. 29-31
bb. 263-274 - **B** uppag. “Appendix x” (× refers to **B** p. 31)
bb. 275-298 - **B** corresponding bars pp. 32-33

Sats III

t. 13 (pno)/	
t. 17 (vl)-26 afskrift efter	B tilsvarende takter s. 35
t. 26-28 -	A t. 1-3
t. 29-36 -	B tilsvarende takter s. 36
t. 74-79 -	A t. 6-11
t. 103-115 -	B tilsvarende takter s. 43-44

Sats IV

t. 1-159 afskrift efter ? (sats IV mgl. i **B**)

Alt det øvrige er i autograf. Manuskriptet rummer RLs rettelser og tilføjelser, navnlig i de afskrevne partier (fortegn, artikulation, tempoangivelser, pedalangivelser, dynamik). Ved kollation med kilde **B** kan man konstatere, at afskriveren, særligt i sats II, har udeladt eller overset en række detaljer, som findes i **B**, og at disse ikke senere er blevet indføjet af komponisten. Kildens angivelser af frasering og især artikulation og dynamik er i det hele taget præget af vilkårlighed. Slutningen af sats IV, som fra t. 160 og frem er i komponistens håndskrift, virker for klaverstemmens vedkommende særligt ufærdig, om end det meste af musikken er gentagelser af tidligere passager.

B. Partitur 1915 (autograf, ukomplet)

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 71,3. Autograf. Renskrift med blæk (rettelser og tilføjelser med blæk og blyant). Ukomplet (sats IV mangler).

Titel: *Sonate N° 1 (E-mol) | for | Violin og Pianoforte | af | Rud Imm. Langgaard. | komp. Juni 1915 i Tyringe*

Overskrifttitel: *Sonate for Violin og Pianoforte*

Dateret efter sats I: 19 Juni 1915 – efter sats II: (22. Juni 1915.) – efter sats III: 25. Juni 1915

25 blade, 34,8 × 26,7 cm; 49 beskrevne sider, pagineret: (titelside), (1 upag. side med blyantstilføjelse), 1-19, (blank side), 20-31, (1 indlagt upag. blad betegnet *Bilag*), 32-44, (1 upag. side).

Papirtype: blad 1-11: *B. & H. Nr. 11. C. 2.13.* (18 systemer), blad 12-17, 19-25: *B. & H. Nr. 11. A. 16.12.* (18 systemer); det indlagte blad 18 er uden angivelse af fabrikat (14 systemer). Påskrift på titelsiden for oven med blyant: *Berømmelsesmusik, Energiemusik.*

Kommentar.

Der er tale om den oprindelige renskrift fra 1915, som er gennemrevideret og benyttet som forlæg for kilde **A**. Af de tre bevarede satser er især sats I og III forsynet med utallige, skitseagtige blyantstilføjelser og rettelser, overstregede takter og anvisninger til afskriveren (Constance Langgaard) af typen “fortsæt her”, “hertil” og “herfra skriver jeg” (eksempler fra s. 36). Den forsvundne sats IV må have foreligget, da **A** blev udfærdiget. – De oprindelige satsbetegnelser fremgår af kilden: 1. *Allegro molto appassionata*; 2. *Molto allegro*

Movement III

b. 13 (pno)/	
bb. 17 (vl)-26 transcript after	B corresponding bars p. 35
bb. 26-28 -	A bb. 1-3
bb. 29-36 -	B corresponding bars p. 36
bb. 74-79 -	A bb. 6-11
bb. 103-115 -	B corresponding bars pp. 43-44

Movement IV

bb. 1-159 transcript after ? (movement IV missing in **B**)

Everything else is in autograph. The manuscript contains RL's corrections and additions, especially in the transcribed passages (accidentals, articulation, tempo indications, pedal markings, dynamics). By collation with source **B**, it can be deduced that the copyist, especially in movement II, omitted or overlooked a number of details, which are in **B**, and that the composer did not subsequently insert these. Generally, the indications of phrasing and especially articulation and dynamics in the source are characterised by a certain arbitrariness. The ending of movement IV, which is in the composer's handwriting from b. 160 onwards, seems especially incomplete with regard to the piano part, although most of the music consists of repetitions of previous passages.

B. Score 1915 (autograph, incomplete)

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection RLS 71,3. Autograph. Fair copy in ink (corrections and additions in ink and pencil). Incomplete (movement IV is missing).

Title: *Sonata N° 1 (E minor) | for | Violin and Pianoforte | by | Rud Imm. Langgaard. | comp. June 1915 in Tyringe*

Title heading: *Sonata for Violin and Pianoforte*

Dated after movement I: 19 June 1915 – after movement II: (22 June 1915.) – after movement III: 25 June 1915

25 leaves, 34.8 × 26.7 cm; 49 pages of writing, paginated: (title page), (1 unnumbered page with addition in pencil), 1-19, (blank page), 20-31, (1 inserted unnumbered leaf designated *Appendix*), 32-44, (1 unnumbered page).

Paper type: fols. 1-11: *B. & H. Nr. 11. C. 2.13.* (18 staves), fols. 12-17, 19-25: *B. & H. Nr. 11. A. 16.12.* (18 staves); the inserted fol. 18 is without manufacturer's name (14 staves).

Designation at the top of the title page in pencil: *Music of Fame, Music of Energy.*

Commentary.

This is the original fair copy from 1915, which is thoroughly revised and was used as the basis for source **A**. Of the three preserved movements, movements I and III in particular have been provided with numerous sketchy additions and corrections in pencil, deletion of bars and instructions for the copyist (Constance Langgaard), for example “continue here”, “up to this point” and “I will continue writing from this point” (examples from p. 36). The missing movement IV must have been extant when **A** was prepared. – The original designations of the movements can be seen in the source: 1. *Allegro*

scherzoso e con fuoco; 3. *Lento molto e molto amoroso*. Den manglende finale betegnes i de samtidige koncertprogrammer *Poco allegro e risoluto*.

C. Violinstemme (1916)

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 71,2. Afskrift i blæk, dateret og signeret til slut: 17/1 16. *Nalle Hof* [?]; rettelser i autograf med blæk.

Titel (autograf): *Tilegnet Axel Gade. Violin | Viole (Bratsch) | "Viole." | Grand Sonate (Sonate Nr. 1) | for | Klaver og Violin (eller Viole) | af | Rued Langgaard | komp i Tyringe Blekinge [i.e. Skåne] i Begyndelsen af Juni 1915 (i Løbet | af 4 Dage)*.

Indklæbte koncertprogrammer: 17.1.1916 Stockholm og 7.1.1918 København.

Kommentar.

Stemmen er udskrevet i Stockholm og dateret af nodeskriveren samme dag som uropførelsen fandt sted! RL har foretaget visse sene rettelser, men ikke systematisk søgt at bringe stemmen i overensstemmelse med det reviderede partitur (A).

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven præsenterer værket reviderede version på grundlag af partituret fra 1945 (kilde A). Komponistens rettelser heri respekteres. Forglemmelser og unøjagtigheder i de dele af kilden, som er i Constance Langgaards afskrift, er elimineret ved kollation med det rettede autografmanuskript fra 1915 (B), som dog kun omfatter sats I-III. Der er endvidere foretaget kollation mellem autografpassagerne i A og B, primært med henblik på tilføjelse i udgaven af betydende detaljer, som skønnes overset af komponisten ved udarbejdelsen af A. Violinstemmen (C) er uden kildemæssig betydning for udgaven.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgavernes tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er dog angivet med brudt streg og buændringer som en kombination af hel og brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiverne. Komplettering og korrektion foretaget med hjemmel i kilde B er ikke typografisk markeret i udgaven, men dokumenteres i noterne nedenfor.

Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noteapparatet. Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triol-, kvintol- og sekstolangivelser. Mindre justeringer af uegalt anbragte dynamiske angivelser er foretaget uden videre.

Gentagelser og paralleltakter er i et vist omfang redaktionelt kompletteret. I sats IV har udgiveren fundet det nødvendigt at gøre den mangelfulde og stærkt uregelmæssige notation af dynamik, artikulation og frasering mere ensartet

molto appassionata; 2. *Molto allegro scherzoso e con fuoco*; 3. *Lento molto e molto amoroso*. The missing finale is designated *Poco allegro e risoluto* in contemporary concert programmes.

C. Violin part (1916)

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection RLS 71,2. Transcript in ink, dated and signed at the end: 17/1 16. *Nalle Hof* [?]; autograph corrections in ink.

Title (autograph): *Dedicated to Axel Gade. Violin | Viole (Viola) | "Viole." | Grand Sonata (Sonata No. 1) | for | Piano and Violin (or Viole) | by | Rued Langgaard | comp. in Tyringe Blekinge [i.e. Skåne] in the beginning of June 1915 (within | 4 days)*.

Inserted concert programmes: 17 Jan. 1916 Stockholm and 7 Jan. 1918 Copenhagen.

Commentary.

The part was copied in Stockholm and dated by the copyist on the same day that the first performance took place! RL made some late corrections, but he has not systematically attempted to bring the part into agreement with the revised score (A).

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition presents the revised version of the work, on the basis of the 1945 score (source A). The composer's corrections in this source are respected. Oversights and inaccuracies in those parts of the source, which are transcribed by Constance Langgaard, have been eliminated by collation with the corrected autograph manuscript from 1915 (B), which, however, only comprises movements I-III. Furthermore, the autograph passages in A have been collated with B, primarily in order to add significant details to the edition, which are considered to be overlooked by the composer in connection with the preparation of A. The violin part (C) is of no editorial significance to the edition.

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; added slurs and ties are shown with broken lines and altered slurs and ties with a combination of unbroken and broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial. Completion and emendation based on source B is not typographically indicated in the edition but documented in the notes below.

Editorial comments and information about things not indicated typographically in the edition are to be found in the notes. Missing triplet, quintuplet and sextuplet markings are supplied tacitly. Minor adjustments of unequally placed indications of expression and dynamics are undertaken without comment.

Repetitions and parallel bars are to some extent editorially supplemented. In movement IV, the editors have found it necessary to make the incomplete and highly irregular notation of dynamics, articulation and phrasing more uni-

gennem satsen ved at komplettere parallelsteder og passager, der gentages.

NOTER

Tonehøjden angives på konventionel vis ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Sats I

Takt	Stemme	Kommentar
6-9	vl	hovedtematet blev ved revisionen 1945 ændret således, at der på fjerdeslaget blev tilføjet en oversekund som ottendelsnode (taktens sidste ottendedel var uændret overbundet til følgende takt); temaet omfattede i t. 6 således tonerne dis-f-e, i t. 7 tonerne cis-e-d osv. (samme ændring fandtes ved gentagelserne t. 21-24, 73-76, 145-148, 160-163, 222-226); temaet er af RL i A med rød farvestift efterfølgende ført tilbage til sin oprindelige form fra 1915
44-47	pno	martellato på andet taktslag tilføjet iht. B
47, 48	vl	node 3: martellato tilføjet iht. B
50	pno hh	akkord 2: (♯) skyldes RL
50-51	–	i A skrev RL opr. kun <i>Tranquillo</i> i t. 51 ved sidste fjerdedel; herefter rykkede han angivelsen ca. en takt tilbage, idet han midt i t. 50 tilføjede <i>Più</i> - - -, og endelig føjede han <i>piu lento</i> til i t. 52 ved sidste fjerdedel
54-55	pno	◀=> tilføjet iht. B
64	vl	forslagsnoder før sidste node tilføjet iht. B
66	pno	samklang 2: martellato tilføjet iht. B
79	vl	node 2: <i>f</i> tilføjet iht. B
92	pno hh	samklang 4, 5: marc. tilføjet iht. B
93	pno	marc. i begge hænder tilføjet iht. B
94	pno hh	samklang 3: marc. tilføjet iht. B
95	pno hh pno vh	samklang 1, 4, 5: marc. tilføjet iht. B node 2: marc. udeladt i analogi med t. 91, 99 og 125
96	pno hh	samklang 4, 5: marc. tilføjet iht. B
97	pno	marc. i begge hænder tilføjet iht. B
98	pno hh	akkord 1: stacc. udeladt i analogi med t. 94, 102, 128 og 132 samklang 3: marc. tilføjet iht. B

form throughout the movement by completing parallel and repeated passages.

NOTES

The pitch is indicated conventionally with 'the key-hole c' = c¹.

Movement I

Bar	Part	Comment
6-9	vl	in connection with the revision in 1945, the main theme was altered in such a way that on the fourth beat, a second above was added in the form of a quaver (the last quaver of the bar was still tied to the following bar); thus, the theme comprised the notes d [#] -f-e in b. 6, and the notes c [#] -e-d in b. 7, etc. (the same alteration was found at the repetitions bb. 21-24, 73-76, 145-148, 160-163, 222-226); in A , the original version of the theme from 1915 was subsequently restored by RL in red crayon
44-47	pno	martellato on the second beat supplied in accordance with B
47, 48	vl	node 3: martellato supplied in accordance with B
50	pno rh	chord 2: (♯) is due to RL
50-51	–	In A , RL originally wrote <i>Tranquillo</i> in b. 51 at the last crotchet; subsequently, he moved the mark app. one bar back, adding <i>Più</i> - - - in the middle of b. 50, and finally adding <i>piu lento</i> at the last crotchet of b. 52
54-55	pno	◀=> supplied in accordance with B
64	vl	grace notes before the last note supplied in accordance with B
66	pno	harmony 2: martellato supplied in accordance with B
79	vl	note 2: <i>f</i> supplied in accordance with B
92	pno rh	harmonies 4, 5: marc. supplied in accordance with B
93	pno	marc. in both hands supplied in accordance with B
94	pno rh	harmony 3: marc. supplied in accordance with B
95	pno rh pno lh	harmonies 1, 4, 5: marc. supplied in accordance with B note 2: marc. suppressed by analogy with bb. 91, 99 and 125
96	pno rh	harmonies 4, 5: supplied in accordance with B
97	pno	marc. in both hands supplied in accordance with B
98	pno rh	chord 1: stacc. suppressed by analogy with bb. 94, 102, 128 and 132 harmony 3: marc. supplied in accordance with B

99, 100,				99, 100,		
101	pno hh	samklang 4, 5: marc. tilføjet iht. B		101	pno rh	harmonies 4, 5: marc. supplied in accordance with B
104	pno vh	node 6: # for d tilføjet iht. B		104	pno vh	node 6: # before d supplied in accordance with B
118	pno	fortegn i [] tilføjet i analogi med t. 84-85				node 8: # before c supplied in accordance with B
125	pno hh	akkord 1: marc. tilføjet iht. B		118	pno	accidental in [] supplied by analogy with bb. 84-85
125, 126	pno hh	samklang 4, 5: marc. tilføjet iht. B		125	pno rh	chord 1: marc. supplied in accordance with B
143	pno hh	understemmen, node 2: overflødigst \sharp udeladt		125, 126	pno rh	harmonies 4, 5: marc. supplied in accordance with B
153-154	pno hh, vh	overflødige buer fra t. 153 node 1 til t. 154 node 12 udeladt (jfr. <i>legato</i> t. 145)		143	pno rh	lower part, note 2: superfluous \sharp suppressed
171	vl	bue node 7-8 tilføjet iht. t. 32 (glemt af afskriver)		153-154	pno rh, lh	superfluous slurs from b. 153 note 1 to b. 154 note 12 suppressed (cf. <i>legato</i> b. 145)
181	vl	bue i A node 2-6 forlænget til node 1-6 iht. B		171	vl	slur notes 7-8 supplied in accordance with b. 32 (forgotten by the copyist)
182	vl	<i>ben tenuto</i> tilføjet iht. B		181	vl	slur in A notes 2-6 extended to include notes 1-6 in accordance with B
	pno vh	understemme: martellato tilføjet iht. B		182	vl	<i>ben tenuto</i> supplied in accordance with B
184	pno vh	samklang 2: martellato tilføjet iht. B			pno lh	lower part: martellato supplied in accordance with B
185, 186	pno hh	overstemme: bue node 1-2 tilføjet iht. B		184	pno lh	harmony 2: martellato supplied in accordance with B
186	pno hh	anden fjerdedel: martellato tilføjet iht. B		185, 186	pno rh	top part: tie notes 1-2 supplied in accordance with B
187	pno	anden fjerdedel: martellato tilføjet iht. B		186	pno rh	second crotchet: martellato supplied in accordance with B
189	–	<i>più tranquillo</i> tilføjet iht. B		187	pno	second crotchet: martellato supplied in accordance with B
195	vl	<i>sul A</i> tilføjet iht. B		189	–	<i>più tranquillo</i> supplied in accordance with B
199	pno	<i>mp</i> tilføjet iht. B		195	vl	<i>sul A</i> supplied in accordance with B
200-201	pno	$\langle \rangle$ tilføjet iht. B		199	pno	<i>mp</i> supplied in accordance with B
205	pno vh	akkord 1: arpeggio tilføjet iht. B		200-201	pno	$\langle \rangle$ supplied in accordance with B
206, 207	pno	sidste fjerdedel: notation justeret iht. B (afskriverfejl i A)		205	pno lh	chord 1: arpeggio supplied in accordance with B
207	pno	akkord 1: <i>sf</i> tilføjet iht. B		206, 207	pno	last crotchet: notation adjusted in accordance with B (copyist's error in A)
	pno vh	understemme, bue sekstendedelsnode 1-8 ændret til node 2-8 i analogi med t. 205 og 206 (passagen er i CLs afskrift, men buen findes ikke i B)		207	pno	chord 1: <i>sf</i> supplied in accordance with B
209	pno hh	overstemme, node 5: martellato tilføjet iht. B			pno lh	lower part, slur at semiquavers 1-8 emended to notes 2-8 by analogy with bb. 205 and 206 (the passage is in CL's transcript, but the slur is not in B)
	pno vh	overstemme, node 13: martellato tilføjet iht. B		209	pno rh	top part, note 5: martellato supplied in accordance with B
210	pno	tredje fjerdedel: <i>sf</i> tilføjet iht. B			pno lh	top part, note 13: martellato supplied in accordance with B
219	pno hh	sidste fjerdedel: <i>sf</i> tilføjet iht. B		210	pno	third crotchet: <i>sf</i> supplied in accordance with B
				219	pno rh	last crotchet: <i>sf</i> supplied in accordance with B

222	pno hh	andet <i>sf</i> tilføjet iht. B
	pno	<i>sempre legato</i> tilføjet iht. B
231	pno	<i>sf</i> tilføjet iht. B
241	vl	RL har først tilføjet <i>ossia</i> -taktet og efterfølgende sat en streg over den oprindelige takt, uden dog at fjerne ordet <i>ossia</i> ; begge versioner bringes
	pno vh	akkord 1: rettet fra \downarrow til \circ iht. B (afskriverfejl)

Sats II

Takt	Stemme	Kommentar
5	pno	<i>mf</i> tilføjet iht. B
17	vl	sidste ottendedel: bue til t. 18 tilføjet iht. B
19	pno vh	overflødig <i>mf</i> under systemet udeladt (tilføjet af afskriver i A)
34	vl	node 5 (samklang): i t. 200, men ikke i t. 34, har RL overstreget tonen h; udgiverne har anbragt tonen i () begge gange
35	pno vh	samklang 4: marc. tilføjet iht. B
39	pno vh	samklang 2 og 4: marc. tilføjet iht. B
47	pno hh	akkord 2: marc. tilføjet iht. B
49	pno	<i>burlesco giocoso</i> tilføjet iht. B
57	pno	<i>sf</i> tilføjet iht. B
61	vl	node 1: trem. udeladt iht. B (tilføjet af afskriver i A)
78	pno hh	akkord 2: \sharp for c^1 tilføjet iht. B
85	pno	akkord 3: <i>sf</i> tilføjet iht. B
89	pno	akkord 3: <i>sf</i> tilføjet iht. B
99	vl	samklang sidste ottendedel: marc. tilføjet iht. B
	pno	bindebuer fra akkord 2 til t. 100 akkord 1 tilføjet iht. B
101	pno	<i>sf</i> tilføjet iht. B
105/06-		
109/10	pno vh	\Leftarrow tilføjet iht. B
112	pno hh	akkord 2: \natural for h tilføjet iht. B
113-		
116	pno vh	$3 \times \Leftarrow$ og $2 \times$ marc. tilføjet iht. B
120	vl	\Rightarrow tilføjet iht. B
121	pno hh	akkord 2, understemme: marc. tilføjet iht. B
129	pno	<i>dim.</i> tilføjet iht. B
131	pno	<i>dim.</i> tilføjet iht. B
135	pno vh	sidste akkord: marc. tilføjet iht. B
	pno	\Rightarrow tilføjet iht. B

222	pno rh	second <i>sf</i> supplied in accordance with B
	pno	<i>sempre legato</i> supplied in accordance with B
231	pno	<i>sf</i> supplied in accordance with B
241	vl	RL first added the <i>ossia</i> bar, and subsequently deleted the original bar, albeit without removing the word <i>ossia</i> ; both versions are included
	pno lh	chord 1: emended from \downarrow to \circ in accordance with B (copyist's error)

Movement II

Bar	Part	Comment
5	pno	<i>mf</i> supplied in accordance with B
17	vl	last quaver: slur to b. 18 supplied in accordance with B
19	pno lh	superfluous <i>mf</i> below the staves suppressed (added by the copyist in A)
34	vl	note 5 (harmony): in b. 200, but not in b. 34, RL crossed over the note b; the editors have placed the note in () both times
35	pno lh	harmony 4: marc. supplied in accordance with B
39	pno lh	harmonies 2 and 4: marc. supplied in accordance with B
47	pno rh	chord 2: marc. supplied in accordance with B
49	pno	<i>burlesco giocoso</i> supplied in accordance with B
57	pno	<i>sf</i> supplied in accordance with B
61	vl	note 1: trem. suppressed in accordance with B (added by the copyist in A)
78	pno rh	chord 2: \sharp before c^1 supplied in accordance with B
85	pno	chord 3: <i>sf</i> supplied in accordance with B
89	pno	chord 3: <i>sf</i> supplied in accordance with B
99	vl	harmony last quaver: marc. supplied in accordance with B
	pno	ties from chord 2 to b. 100 chord 1 supplied in accordance with B
101	pno	<i>sf</i> supplied in accordance with B
105/06-		
109/10	pno lh	\Leftarrow supplied in accordance with B
112	pno rh	chord 2: \natural before b supplied in accordance with B
113-		
116	pno lh	$3 \times \Leftarrow$ and $2 \times$ marc. supplied in accordance with B
120	vl	\Rightarrow supplied in accordance with B
121	pno rh	chord 2, lower part: marc. supplied in accordance with B
129	pno	<i>dim.</i> supplied in accordance with B
131	pno	<i>dim.</i> supplied in accordance with B
135	pno lh	last chord: marc. supplied in accordance with B
	pno	\Rightarrow supplied in accordance with B

139-145	pno vh	≪ tilføjet iht. B	139-145	pno lh	≪ supplied in accordance with B
145	pno vh	samklang 1: marc. tilføjet iht. B	145	pno lh	harmony 1: marc. supplied in accordance with B
148-154	pno vh	≪ tilføjet iht. B	148-154	pno lh	≪ supplied in accordance with B
155	vl, pno	<i>p</i> tilføjet iht. B	155	vl, pno	<i>p</i> supplied in accordance with B
158-162	pno vh	≪ tilføjet iht. B	158-162	pno lh	≪ supplied in accordance with B
162	pno	<i>sf</i> tilføjet iht. B	162	pno	<i>sf</i> supplied in accordance with B
168	pno vh	node 1, overstemme: marc. tilføjet iht. B	168	pno lh	note 1, top part: marc. supplied in accordance with B
170	pno	<i>pp</i> tilføjet iht. B	170	pno	<i>pp</i> supplied in accordance with B
185	–	tempobetegnelse tilføjet iht. B	185	–	tempo indication supplied in accordance with B
	vl	<i>f</i> tilføjet iht. B		vl	<i>f</i> supplied in accordance with B
201	vl	bue node 3 til t. 202 node 1 tilføjet iht. B	201	vl	slur from note 3 to b. 202 note 1 supplied in accordance with B
	pno hh	akkord 5: # for <i>c</i> ² tilføjet iht. B		pno rh	chord 5: # before <i>c</i> ² supplied in accordance with B
202	pno hh	akkord 4: marc. tilføjet iht. B	202	pno rh	chord 4: marc. supplied in accordance with B
203	pno hh	akkord 1: # for <i>c</i> ² tilføjet iht. B	203	pno rh	chord 1: # before <i>c</i> ² supplied in accordance with B
205	pno vh	samklang 2 og 4: marc. tilføjet iht. B	205	pno lh	harmonies 2 and 4: marc. supplied in accordance with B
206	pno hh	akkord 4: marc. tilføjet iht. B	206	pno rh	chord 4: marc. supplied in accordance with B
207	pno	<i>f</i> tilføjet iht. B	207	pno	<i>f</i> supplied in accordance with B
215	pno	<i>giocoso</i> tilføjet iht. B	215	pno	<i>giocoso</i> supplied in accordance with B
217	vl	<i>burlesco</i> tilføjet iht. B	217	vl	<i>burlesco</i> supplied in accordance with B
223	pno	<i>sf</i> tilføjet iht. B	223	pno	<i>sf</i> supplied in accordance with B
227	vl	node 1: trem. udeladt iht. B (tilføjet af afskriver i A)	227	vl	note 1: trem. suppressed in accordance with B (added by the copyist in A)
231	pno	<i>sf</i> tilføjet iht. B	231	pno	<i>sf</i> supplied in accordance with B
240	pno	<i>mf</i> tilføjet iht. B	240	pno	<i>mf</i> supplied in accordance with B
247	pno hh	akkord 1: # for <i>e</i> ¹ udeladt iht. B (afskriverfejl)	247	pno rh	chord 1: # before <i>e</i> ¹ suppressed in accordance with B (copyist's error)
248	pno hh	akkord 4: marc. tilføjet i analogi med vh og B , der har <i>sf</i> her	248	pno rh	chord 4: marc. supplied by analogy with lh and B , which has <i>sf</i> here
249	pno vh	samklang 4: marc. tilføjet iht. B	249	pno lh	harmony 4: marc. supplied in accordance with B
250	vl	<i>f</i> rettet til <i>sf</i> iht. B	250	vl	<i>f</i> emended to <i>sf</i> in accordance with B
255	pno	<i>sf</i> tilføjet iht. B	255	pno	<i>sf</i> supplied in accordance with B
263	pno	<i>ff</i> tilføjet iht. B	263	pno	<i>ff</i> supplied in accordance with B
271,			271,		
272, 273	pno vh	bue node 1-3 udeladt (afskriverfejl) og erstattet af bindebue node 2-3 iht. B)	272, 273	pno lh	slur notes 1-3 suppressed (copyist's error) and replaced by a tie at notes 2-3 in accordance with B)
275	pno	≪ og <i>cresc.</i> tilføjet iht. B	275	pno	≪ and <i>cresc.</i> supplied in accordance with B
277	vl	<i>molto cresc.</i> tilføjet iht. B	277	vl	<i>molto cresc.</i> supplied in accordance with B
278, 279	pno vh	samklang 2: marc. tilføjet iht. B	278, 279	pno lh	harmony 2: marc. supplied in accordance with B

Sats III

Takt	Stemme	Kommentar
1	–	A har <i>Lento coitoso</i> (d.v.s. tankefuld, traurig); det korrekte italienske ord er <i>cogitoso</i> (betegnelsen gentages t. 91)
5	pno	⇒ tilføjet iht. B
10	pno	<i>dim.</i> tilføjet iht. B
12-13	vl	◀▶ tilføjet iht. B
13	pno	<i>p</i> tilføjet iht. B
16	pno	⇒ tilføjet iht. B
18	pno hh	<i>espr.</i> tilføjet iht. B
19	pno hh	bue node 4-6 (overstemme) tilføjet iht. B
	pno	<i>p</i> tilføjet iht. B
26-27	vl	<i>p</i> og efterfølgende ◀▶ tilføjet iht. B
27, 28	pno	◀▶ tilføjet iht. B (og i overensst. med A t. 2, 3)
29	vl	node 6-8: ◀ tilføjet iht. B
30	vl	◀ under node 1 og ▶ under node 4-7 udeladt (afskriverfejl; i B anført imellem klaversystemerne, men overstreget)
	pno vh	<i>f</i> tilføjet iht. B
		akkord 4-5: bue tilføjet iht. B
31	pno vh	understemme: bue sidste samklang t. 31 til første samklang t. 32 tilføjet iht. B
		◀ tilføjet iht. B
33	vl	<i>cresc.</i> tilføjet iht. B
36	pno vh	overstemme, node 1(g): marc. tilføjet iht. B
47	vl	<i>pp</i> tilføjet iht. B
64	vl	node 2: (♯) skyldes RL
65	vl	node 5: ♯ tilføjet i analogi med t. 66
68-69	vl	A har heltaktpause i t. 69; t. 68 afsluttes med en bindebue uden endepunkt fra tonen c ² ; t. 69 kompletteret iht. B
70-71	vl	node 1: bue til t. 71 node 2 tilføjet iht. B
		<i>molto espr.</i> tilføjet iht. B
79	vl, pno	efter t. 79 er 5 takter i A (omfattende en varieret gentagelse af t. 1-5) udstreget af RL med blyant; udeladt
87	vl	sidste node: bue til t. 88 node 2 tilføjet iht. B
103	vl	node 1: stacc. tilføjet iht. B
	pno hh	node 2: stacc. tilføjet iht. B
		bue node 2-5 (A , B) rettet til bue node 3-5 i analogi med vl
105	–	<i>a tempo</i> tilføjet iht. B

Movement III

Bar	Part	Comment
1	–	A has <i>Lento coitoso</i> (i.e.. pensive, sad); the correct Italian word is <i>cogitoso</i> (the designation is repeated in b. 91)
5	pno	⇒ supplied in accordance with B
10	pno	<i>dim.</i> supplied in accordance with B
12-13	vl	◀▶ supplied in accordance with B
13	pno	<i>p</i> supplied in accordance with B
16	pno	⇒ supplied in accordance with B
18	pno rh	<i>espr.</i> supplied in accordance with B
19	pno rh	slur notes 4-6 (top part) supplied in accordance with B
	pno	<i>p</i> supplied in accordance with B
26-27	vl	<i>p</i> and subsequently ◀▶ supplied in accordance with B
27, 28	pno	◀▶ supplied in accordance with B (and in agreement with A bb. 2, 3)
29	vl	notes 6-8: ◀ supplied in accordance with B
30	vl	◀ below note 1 and ▶ below notes 4-7 suppressed (copyist's error; in B entered between the piano staves, but deleted)
	pno lh	<i>f</i> supplied in accordance with B
		chords 4-5: slur supplied in accordance with B
31	pno lh	lower part: slur from last harmony in b. 31 to first harmony in b. 32 supplied in accordance with B
		◀ supplied in accordance with B
33	vl	<i>cresc.</i> supplied in accordance with B
36	pno lh	top part, note 1(g): marc. supplied in accordance with B
47	vl	<i>pp</i> supplied in accordance with B
64	vl	node 2: (♯) is due to RL
65	vl	node 5: ♯ supplied by analogy with b. 66
68-69	vl	in A , there is a whole-bar rest in b. 69; b. 68 ends with a tie without endpoint from the note c ² ; b. 69 completed in accordance with B
70-71	vl	node 1: slur to b. 71 node 2 supplied in accordance with B
		<i>molto espr.</i> supplied in accordance with B
79	vl, pno	after b. 79, 5 bars in A are deleted by RL in pencil (comprising a varied repetition of bb. 1-5); omitted
87	vl	last note: slur to b. 88 node 2 supplied in accordance with B
103	vl	node 1: stacc. supplied in accordance with B
	pno rh	node 2: stacc. supplied in accordance with B
		slur notes 2-5 (A , B) emended to slur notes 3-5 by analogy with vl
105	–	<i>a tempo</i> supplied in accordance with B

106	pno	<i>p</i> tilføjet iht. B
109	vl	<i>dim.</i> tilføjet iht. B
109, 110	pno	<i>espr.</i> og <<> tilføjet iht. B
112-113	pno	<<> tilføjet iht. B
114	pno	akkord 2: stacc. og ten. tilføjet iht. B

106	pno	<i>p</i> supplied in accordance with B
109	vl	<i>dim.</i> supplied in accordance with B
109, 110	pno	<i>espr.</i> and <<> supplied in accordance with B
112-113	pno	<<> supplied in accordance with B
114	pno	chord 2: stacc. and ten. supplied in accordance with B

Sats IV

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	<i>Quasi alla marcia risoluto</i> rettet af RL til <i>Molto allegro marcato</i>
29	pno vh	bue node 2-8 rettet til node 2-7 i analogi med t. 30 og 31 samt 75 ff.
39	pno vh	overstemme, node 4: ♯ i A erstatte med tonen g ¹ i analogi med t. 85 og 111
40	pno vh	overstemmen, node 8: ♯ udeladt (tilføjet redaktionelt node 7) bue node 1-7 rettet til node 2-7 i analogi med t. 42
58	pno vh	samklang 3: e udeladt i analogi med t. 186 (formodes at være afskriverfejl)
85	pno vh	understemme, samklang 1: ♯ i rettet til ♯ i analogi med hh, understemme samt t. 39 og 111
159	pno vh	bue node 2-8 rettet til node 2-7 i analogi med t. 75
183	pno vh	samklang 1-2: bindebue udeladt i analogi med t. 182, 184, 185 (fejlnotation i A)

Movement IV

Bar	Part	Comment
–	–	<i>Quasi alla marcia risoluto</i> altered by RL to <i>Molto allegro marcato</i>
29	pno lh	slur notes 2-8 emended to notes 2-7 by analogy with bb. 30 and 31 and 75 ff.
39	pno lh	top part, note 4: ♯ in A is replaced by the note g ¹ by analogy with bb. 85 and 111
40	pno lh	top part, note 8: ♯ suppressed (supplied editorially at note 7) slur notes 1-7 emended to notes 2-7 by analogy with b. 42
58	pno lh	harmony 3: e suppressed by analogy with b. 186 (assumed to be a copyist's error)
85	pno lh	lower part, harmony 1: ♯ i emended to ♯ i by analogy with rh, lower part and bb. 39 and 111
159	pno lh	slur notes 2-8 emended to notes 2-7 by analogy with b. 75
183	pno lh	harmony 1-2: tie suppressed by analogy with bb. 182, 184, 185 (notational error in A)

3 Sonate nr. 2 (“Den store Mester kommer”) (BVN 167)

KILDER

- A. Første trykte udgave [1922]
- B. Alternativ slutning (autograf)
- C. Trykt violinstemme med Langgaards ændringer
- D. Trykte eksemplarer med Langgaards tilføjelser
- E. Skitse til den alternative slutning
- F. Skitse til ændring [1933?]

A. Første trykte udgave [1922]

1. PARTITUR (KLAVERSTEMME)

Titel: *SONATE | für Violine und Klavier | von | Rud Langgaard | [...] | Berlin Verlag von Ries & Erler*

Overskrift (s. 2): *SONATE. | “Siehe, er kommt” “Den store Mester kommer”*

Titel (= s. [1]) + 27 sider.

Pladenr.: R. 9338 E. [1922]. Format: 34 × 27 cm.

Dateret i trykket s. 27 under sidste takt: R.L. 1921.

På titelbladet forneden: *Lith Anst v C G Röder GmbH Leipzig.*

På sidste side (s. 27) forneden: *Stich u. Druck: Berliner Musikalien Druckerei G.m.b.H.*

3 Sonata no. 2 (“The Great Master Cometh”) (BVN 167)

SOURCES

- A. First printed edition [1922]
- B. Alternative conclusion (autograph)
- C. Printed violin part with Langgaard's alterations
- D. Printed copies with Langgaard's additions
- E. Sketch for the alternative conclusion
- F. Sketch for alteration [1933?]

A. First printed edition [1922]

1. SCORE (PIANO PART)

Title: *SONATE | für Violine und Klavier | von | Rud Langgaard | [...] | Berlin Verlag von Ries & Erler*

Heading (p. 2): *SONATE. | “Siehe, er kommt” “Den store Mester kommer”*

Title (= p. [1]) + 27 pages.

Plate no. : R. 9338 E. [1922]. Size: 34 × 27 cm.

Dated in the print p. 27 under the last bar: R.L. 1921.

On the title page below: *Lith Anst v C G Röder GmbH Leipzig.*

On the last page (p. 27) below: *Stich u. Druck: Berliner Musikalien Druckerei G.m.b.H.*

2. VIOLINSTEMME

Overskrift: *SONATE. / Violine.*

7 sider (bagsiden blank).

Pladenr.: R. 9338 E. [1922]. Format: 34 × 27 cm.

Kommentar.

Den separate violinstemme (**A2**) rummer detaljer vedrørende dynamik og artikulation, som ikke findes i partituret (**A1**), og desuden enkelte andre varianter i forhold til partituret. Udgaven udkom i september 1922. I 1996 publicerede Ries & Erler et fotografisk optryk i formindsket format (**A4**) med forlagsnummeret 00078 (ISMN M-013-00078-4). Denne udgave er forsynet med et omslag (svarende til titelbladet), hvis bagside rummer et forord på tysk og engelsk af Bendt Viinholt Nielsen, dateret *Copenhagen, November 1995*.

B. Alternativ slutning (autograf)

1. PARTITUR

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 72,2. Autograf. Renskrift med blæk; rettelser og tilføjelser med blæk og blyant.

Overskrift: *Version 1*

Dateret ved begyndelsen: 9/11 48. / *Ribe* – signeret og dateret til slut: *Rued Langgaard | Komp. og renskrevet 9 Novbr 1948. efter | den gamle ufuldendte Version 1 fra 1920.*

5 blade, 34,5 × 26 cm; 8 beskrevne sider pagineret 1-8 (de 2 sidste sider blanke).

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

2. VIOLINSTEMME

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 72,3 [blad 4]. Autograf. Renskrift med blæk (få tilføjelser med blyant).

Overskrift: *Version 1 paabegyndt 1920 gjort færdig 1948 (9/11)*

Dateret til slut: 9/11 48.

1 blad, 2 beskrevne sider, pagineret 7-8 af Constance Langgaard (med denne paginering indlagt som bilag i kilde **C**).

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

Kommentar.

Den separate violinstemme (**B2**) rummer detaljer vedrørende dynamik og artikulation, som ikke findes i partituret (**B1**), og desuden enkelte andre varianter i forhold til partituret. Denne slutning omfatter et nyt indledningsafsnit (udgavens t. 357a-424a) samt den trykte versions t. 451-534 med to spring og mange ændringer. De afsluttende takter fra t. 496a er nykomponerede.

C. Trykt violinstemme med Langgaards ændringer

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 72,3 [blad 1-3, 5].

Den trykte stemme omfatter 4 blade (pag. 1-7), som udgør kildens blad 1, 2, 3 og 5, idet kilde **B2** er indlagt og udgør blad 4 (pag. 7-8).

2. VIOLIN PART

Heading: *SONATE. / Violine.*

7 pages (back page blank).

Plate no.: R. 9338 E. [1922]. Format: 34 × 27 cm.

Commentary.

The separate violin part (**A2**) contains details regarding dynamics and articulation that are not found in the score (**A1**), as well as a few other variants in relation to the score. The edition was published in September 1922. In 1996, Ries & Erler published a photographic reprint in reduced format (**A4**) with the publication number 00078 (ISMN M-013-00078-4). This edition is provided with a cover (corresponding to the title page), the back of which contains a preface in German and English by Bendt Viinholt Nielsen, dated *Copenhagen, November 1995*.

B. Alternative conclusion (autograf)

1. SCORE

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 72,2. Autograph. Fair copy in ink; corrections and additions in ink and pencil.

Heading: *Version 1*

Dated at the beginning: 9/11 48. / *Ribe* – signed and dated at the end: *Rued Langgaard | Comp. and fair copied 9 Nov 1948. after | the old unfinished Version 1 from 1920.*

5 leaves, 34.5 × 26 cm; 8 pages of writing paginated 1-8 (the 2 last pages blank).

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

2. VIOLIN PART

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 72,3 [fol. 4]. Autograph. Fair copy in ink (a few additions in pencil).

Heading: *Version 1 begun 1920 finished 1948 (9/11)*

Dated at the end: 9/11 48.

1 leaf, 2 pages of writing, paginated 7-8 by Constance Langgaard (with this pagination included as an appendix in source **C**).

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

Commentary.

The separate violin part (**B2**) contains details regarding dynamics and articulation that are not found in the score (**B1**), as well as a few other variants in relation to the score. This conclusion comprises a new introductory section (bb. 357a-424a of the edition) and bb. 451-534 of the printed version with two leaps and many alterations. The concluding bars from b. 496a are newly composed.

C. Printed violin part with Langgaard's alterations

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 72,3 [fols. 1-3, 5].

The printed part comprises 4 leaves (pag. 1-7), which form fols. 1, 2, 3 and 5 of the source, while source **B2** is inserted as fol. 4 (pag. 7-8).

Stemmen rummer ændringer i autograf på s. 6 og 7 (blæk) og tilføjelser af Constance Langgaard (kuglepen) på s. 1 og 4; på s. 6 findes en påklæbet lap (7,5 × 25,5 cm) med en renskrift i CLs håndskrift af RLs ændring t. 334-339. Lappen skjuler t. 358-373 med ændringer foretaget af RL.

RLs ændringer omfatter t. 334-339, 358-361, 364-365, 371-374, 486-489, 492-493, 521.

D. Trykte eksemplarer med Langgaards tilføjelser

1. PARTITUR

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 72,1. Eksemplar af partituret med tilføjelser og enkelte ændringer i autograf med blæk.

Titelbladet forsynet med betegnelsen *Nr. 2*, dateringen *Komp. 1920. | Farum* samt oversigt over fem opførelser 1922-1943. Under forlagsangivelsen er angivet *Trykt 1923* [i.e. 1922]. I titelbladets nederste højre hjørne er bortklippet et stykke (ca. 4 × 15,5 cm), sandsynligvis med det formål at fjerne en påskrift her. Som erstatning for det manglende er påklæbet et stykke papir i en anden nuance.

Mottoerne s. 2 er begge forsynet med tankestreger efter hhv. *kommt* – og *kommer* – ; begge mottoer er dog efterfølgende streget over.

Den trykte datering s. 27 (“R.L. 1921”) forsynet med blyantstilføjeisen *Januar*.

Tilføjelser i autograf i musikken findes s. 8.

På s. 22 tilføjelser i Constance Langgaards hånd. Hun har desuden påbegyndt en korrektion af violinstemmen svarende til RLs ændringer i C, men har kun udført rettelserne i nederste system s. 22.

2. PARTITUR OG VIOLINSTEMME

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 72,4 (tidligere placering: D68) (mu 6903.2312). Trykt eksemplar af partitur og violinstemme med tilføjelser og ændringer i autograf (blæk) samt metronomtal tilføjet forsigtigt med blyant (RL? eller sanktioneret af RL?).

Titelbladet forsynet med påskriften: *Til* [udraderet, ulæseligt navn] / *venligst | fra | Rud Langgaard | Nov. [opr.: Juli] 1923.*

På partiturets s. 2 er der foroven tilføjet: *Nemo contra deum nisi deus ipse!* | *Goethe: Aus meinem Leben | S. 327 | Dritter Theil. 1879.* De trykte mottoer “Siehe, er kommt” og “Den store Mester kommer” er overstreget.

Violinstemmen fremstår ubrugt, men øverst s. 1 har RL tilføjet: *Par ardua ad astra.* | *Per “Carl Nielsen” ad “astra”!*

Partituret rummer tilføjelser og ændringer på s. 2, 6, 8, 10, 11, 14, 17, 20, 21, 22.

Kommentar.

Der kendes yderligere et eksemplarer med RLs dedikation, men uden rettelser i noderne. Eksemplaret har tilhørt RLs kusine Lili Gade. På titelbladet findes RLs påskrift: *Til Lili fra* [trykt: *Rud Langgaard*]. Et spring er indtegnet s. 15-16 fra t. 245 (*a tempo*) til og med t. 270. Desuden findes et spring

The part has autograph alterations on pp. 6 og 7 (in ink) and additions by Constance Langgaard (ball-point pen) on pp. 1 and 4; on p. 6, there is an affixed patch (7.5 × 25.5 cm) including a transcript in CL’s handwriting of RL’s bb. 334-339 alteration. The patch is hiding bb. 358-373 including alterations by RL.

RL’s alterations concern bb. 334-339, 358-361, 364-365, 371-374, 486-489, 492-493, 521.

D. Printed copies with Langgaard’s additions

1. SCORE

The Royal Danish Library. Rued Langgaard’s Collection, RLS 72,1. Copy of the score with autograph additions and a few alterations in ink.

The title page is provided with the designation *No. 2*, the dating *Comp. 1920. | Farum* and a list of five performances 1922-1943. Under the publisher’s name is written *Printed 1923* [i.e. 1922]. In the below right corner of the title page a cut-out is made (approx. 4 × 15.5 cm), probably for the purpose of removing an inscription here. As a replacement for the missing, a piece of paper in a different shade has been glued on.

The mottoes p. 2 are both provided with dashes after *kommt* – and *kommer* – respectively; both mottoes are, however, subsequently crossed over.

The printed dating p. 27 (‘R.L. 1921’) is supplied with the pencilled addition *January*.

Autograph additions to the music is found on p. 8.

On p. 22 there are additions in Constance Langgaard’s hand. She has also begun a correction of the violin part corresponding to RL’s changes in C, but has only made the corrections in the lower stave on p. 22.

2. SCORE AND VIOLIN PART

The Royal Danish Library. Rued Langgaard’s Collection, RLS 72,4 (previous location: D68) (mu 6903.2312). Printed copy of the score and violin part with autograph additions and alterations (in ink) and metronome markings inserted carefully in pencil (RL? or approved by RL?).

The title page is provided with an annotation: *For* [erased name, illegible] / *Most sincerely | from | Rud Langgaard | Nov. [originally: July] 1923.*

On p. 2 of the score is added: *Nemo contra deum nisi deus ipse!* | *Goethe: Aus meinem Leben | S. 327 | Dritter Theil. 1879.* The printed mottos “Siehe, er kommt” and “Den store Mester kommer” are crossed over.

The violon part appears unused, but on the top of p. 1, RL has added: *Par ardua ad astra.* | *Per ‘Carl Nielsen’ ad ‘astra’!*

The score comprises additions and alterations on pp. 2, 6, 8, 10, 11, 14, 17, 20, 21, 22.

Commentary.

Another copy with RL’s dedication is known, but without corrections in the music. The copy belonged to RL’s cousin Lili Gade. On the title page is RL’s inscription: *To Lili from* [printed: *Rud Langgaard*]. A leap is marked pp. 15-16 from b. 245 (*a tempo*) through b. 270. In addition, there is

s. 20-21 fra t. 322 til og med 331 (udeladelse af t. 323-331). Violinstemmen er forsynet med signaturen *Lili Gade*. Stemmen rummer enkelte musikerangivelser og de nævnte to spring; det sidste er dog atter annulleret. Spring i partitur og violinstemme er formodentlig indført af Lili Gade.

E. Skitse til den alternative slutning

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 72,5. Autograf. Skitse med blæk.

Overskrift: *evig adskilt – evig forenet*

Dateret ved begyndelsen: 9/11 48 Ribe – og desuden: *komp. 1920 vedføjet et par overgangs Takter Novbr 48 til | den trykte Slutning | (1921).*

2 blade, 34,5 × 27 cm; 3 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen findes på begge sider af blad 1; blad 2r blank, blad 2v rummer påskrifter vedrørende andre værker.

Papirtype: *W.H. Nr. 7. F. 20* (20 systemer).

Kommentar.

Omfatter t. 357a-422a, som efterfølges af note om, hvorledes der fortsættes i den trykte version, samt 3 taktters skitse til overgangen omkring t. 483a. Til slut bemærkningen *Renskrives*, hvilket blev gjort samme dag. Et kasseret titelblad til denne version har: *Credo quia absurdum. | Finale til Violinsonate Nr. 2 | Version 1 1920 (Begyndelse) | Færdigkomponeret Novbr. 1948. (9/11)* (RLS 56,6).

F. Skitse til ændring [1933?]

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 45a, 3. Autograf. Skitse med blæk.

Betegnet: *Til | Violin | Sonaten | Den store Mester kommer.*

Udateret [1933?].

1 blad, 34,5 × 27 cm; 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen findes verso forned på et blad, hvis rectoside og det meste af versosiden rummer skitser til "Trio 1" af blæserorkesterværket *Minder fra Langelinie* (BVN 220), dateret (verso) *Troense | 6 Juli. 1933.*

Papirtype: 28 systemer uden angivelse af fabrikat.

Kommentar.

Skitsen omfatter t. 512-522 og rummer en ændring af violinmelodien i t. 512-513 og t. 520-521, begge steder markeret med *NB*. Skitsen er sandsynligvis kommet til på samme tidspunkt, juli 1933, som den anden skitse på papiret. Dette forslag til ændring af violinstemmen kendes ikke fra andre kilder.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på kilde **A**, den trykte førsteudgave fra 1922. Partitur (klaverstemme) (**A1**) og den separate violinstemme (**A2**) betragtes samlet som værkets hovedkilde. En række detaljer vedrørende dynamik og artikulation, som kun findes i violinstemmen, er således inkorporeret i udgaven. Den alternative slutning fra 1948 er baseret på kilde **B**, og også her må partitur (**B1**) og violinstemme (**B2**) betragtes

a leap pp. 20-21 from b. 322 through b. 331 (omission of bb. 323-331). The violin part is signed *Lili Gade*. The part contains musician's indications and the two leaps mentioned; the latter, however, is again annulled. Presumably the leaps in score and violin part are introduced by Lili Gade.

E. Sketch for the alternative conclusion

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 72,5. Autograph. Sketch in ink.

Heading: *eternaly seperated – eternaly united*

Dated at the beginning: 9/11 48 Ribe – and in addition: *comp. 1920 with the addition of a couple of transitional bars Nov 48 for | the printed conclusion | (1921).*

2 leaves, 34.5 × 27 cm; 3 unnumbered pages of writing. The sketch is found on both sides of fol. 1; fol. 2r blank, fol. 2v comprises annotations regarding other works.

Paper type: *W.H. Nr. 7. F. 20* (20 staves).

Commentary.

Includes bb. 357a-422a, which are followed by a note on how to continue in the printed version, as well as a 3-bar sketch for the transition around b. 483a. At the end it is stated: *To be fair copied*, a task which was executed on the same day. A discarded title page for this version reads: *Credo quia absurdum. | Finale for Violin Sonata No. 2 | Version 1 1920 (Beginning) | Composition completed Nov. 1948. (9/11)* (RLS 56,6).

F. Sketch for alteration [1933?]

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 45a, 3. Autograph. Sketch in ink.

Designated: *For the | violin | sonata | The Great Master Cometh.*

Undated [1933?].

1 leaf, 34.5 × 27 cm; 2 unnumbered pages of writing. The sketch is found below on the verso of a leaf, which on the recto and most of the verso comprises sketches for "Trio 1" of the wind orchestra work *Memories from Langelinie* (BVN 220), dated (verso) *Troense | 6 July. 1933.*

Paper type: 28 staves without manufacturer's name.

Commentary.

The sketch includes bb. 512-522 and contains an alteration of the violin melody in bb. 512-513 and bb. 520-521, both places marked with *NB*. The sketch probably came about at the same time, July 1933, as the other sketch on the paper. This proposed alteration to the violin part is not known from other sources.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on source **A**, the printed first edition from 1922. The score (piano part) (**A1**) and the separate violin part (**A2**) are considered collectively as the main source for the work. A number of details concerning dynamics and articulation, which are found only in the violin part, are thus incorporated in the edition. The alternative conclusion from 1948 is based on source **B**, and here too the

under ét som hovedkilde, idet violinstemmen rummer supplerende detaljer samt komponistens seneste ændringer. De mindre og spredte ændringer, der findes i kilderne C og D, opfattes som forskellige forslag fra komponistens side; ingen af de to kilder kan siges at repræsentere komponistens sidste vilje. Kilde C og D er derfor ladet ude af betragtning. Kilderne E og F er uden betydning for udgaven.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgavernes tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren.

Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noteapparatet. Noterne rummer således oplysninger om detaljer, som kun findes i violinstemmen, og som er indlemmet i partituret uden markering i udgaven. Også varianter i violinstemmen dokumenteres. Desuden registreres de varianter i D og E, som vedrører musikken.

NOTER

Tonehøjden angives på konventionel vis ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	Det tyske motto "Siehe, er kommt" er udeladt og erstattet af den engelske oversættelse af "Den store Mester kommer" (den tyske version tolkes som en misforstået oversættelse, jfr. indledningen s. 22, note 2)
–	–	D2 : ♩ = 108 tilføjet med blyant (RL?)
10	vl	◀ findes kun i A2
22	–	D2 : ♩ = 104 tilføjet med blyant (RL?)
	vl	<i>ff</i> findes kun i A2
32-33	vl	◀ findes kun i A2
33	pno vh	akkord 1: a rettet til f (trykfejl i A1 ; der er akkoladeskift mellem t. 32 og 33 i A1)
38	vl	martellato findes kun i A2
40	vl	◀ findes kun i A2
45	vl	node 16: ♯ for c ³ findes kun i A2 ⇒ findes kun i A2 node 11 fra kadencens slutning: A2 har ♯, hvilket må tolkes som en fejl, jfr. samme figur tidligere i takten
48	vl	<i>espr.</i> findes kun i A2
50	vl	◀ findes kun i A2 ; A1 har ◀ i t. 49
55	vl	⇒ findes kun i A1
64	vl	node 3: ♯ for f ² findes kun i A2
65	vl	A2 har <i>mf</i> (placeret ved node 2)
80	–	--- (efter <i>rit.</i> ; findes kun i A2 , men er også tilføjet i D2)

score (**B1**) and violin part (**B2**) must be considered as one main source, as the violin part contains additional details and the composer's latest alterations. The minor and scattered alterations found in sources C and D are regarded as various suggestions on the part of the composer; none of the two sources can be said to represent the composer's last will. Sources C and D are therefore left out of consideration. Sources E and F are of no relevance to the edition.

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; added ties and slurs are shown with broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial.

Editorial comments as well as information on matters not typographically indicated in the edition can be found in the note apparatus. The notes thus contains information on details which are only found in the violin part and which are incorporated into the edition without typographical marking. Variants in the violin part are also documented. In addition, variants in D and E that relate to the music are registered.

NOTES

Pitch is indicated conventionally with 'the keyhole-c' = c¹.

Bar	Part	Comment
–	–	The German motto "Siehe, er kommt" has been omitted and replaced by the English translation of "Den store Mester kommer" (the German version is interpreted as a misunderstood translation, cf. the introduction p. 22, note 2)
–	–	D2 : ♩ = 108 added in pencil (RL?)
10	vl	◀ only in A2
22	–	D2 : ♩ = 104 added in pencil (RL?)
	vl	<i>ff</i> only in A2
32-33	vl	◀ only in A2
33	pno lh	chord 1: a emended to f (misprint in A1 ; accolade break between b. 32 and b. 33 in A1)
38	vl	martellato only in A2
40	vl	◀ only in A2
45	vl	note 16: ♯ before c ³ only in A2 ⇒ only in A2 note 11 from the ending of the cadenza: A2 has ♯, which is interpreted as an error, cf. the same figure earlier in the bar
48	vl	<i>espr.</i> only in A2
50	vl	◀ only in A2 ; A1 has ◀ in b. 49
55	vl	⇒ only in A1
64	vl	node 3: ♯ before f ² only in A2
65	vl	A2 has <i>mf</i> (placed at note 2)
80	–	--- (after <i>rit.</i> ; only in A2 , but also added in D2)

81	pno hh	D2: node 1-4: marc. og <i>marcato</i> tilføjet	81	pno rh	D2: notes 1-4: marc. and <i>marcato</i> added
	pno vh	D2: node 3-5: marc. tilføjet		pno lh	D2: notes 3-5: marc. added
84	vl	A2 har ikke marc. på node 5-6 node 8-9: stacc. findes kun i A2 ; A1 har kun martellato	84	vl	A2 has no marc. at notes 5-6 notes 8-9: stacc. only in A2 ; A1 has only martellato
86	vl	A2 har bue node 1-4 + node 5-7	86	vl	A2 has slurs notes 1-4 + notes 5-7
96-97	vl	≪ findes kun i A2	96-97	vl	≪ only in A2
99	vl	<i>mf</i> findes kun i A2	99	vl	<i>mf</i> only in A2
116,			116,		
117, 118	vl	A2 har ikke marc. på node 3	117, 118	vl	A2 has no marc. at note 3
123-126	pno vh	D1: understemme: <i>Colla Stava basso</i> --	123-126	pno lh	D1: lower part: <i>Colla Stava basso</i> --
125-126	pno vh	D2: understemme forsynet med marc. og t. 125 node 2 + t. 126 node 1-2 tillige med tilføjjelsen 8 (= <i>8va bassa</i>)	125-126	pno lh	D2: lower part added marc. and b. 125 note 2 + b. 126 notes 1-2 also with the addition 8 (= <i>8va bassa</i>)
127	vl	<i>dim.</i> findes kun i A2 ; A1 har <i>dim.</i> i t. 126 ved node 2	127	vl	<i>dim.</i> only in A2 ; A1 has <i>dim.</i> in b. 126 at note 2
127-129	pno vh	D1, D2: dybeste tone ændret til tremolo E-E ₁ (3 takter)	127-129	pno lh	D1, D2: lowest note altered to tremolo E-E ₁ (3 bars)
131	vl	nedstrøgsangivelser findes kun i A2	131	vl	down bow indication only in A2
139	vl	<i>ffz</i> findes kun i A2 ; A1 har <i>fz</i>	139	vl	<i>ffz</i> only in A2 ; A1 has <i>fz</i>
144, 147	vl	<i>ff</i> findes kun i A2 ; A1 har <i>f</i>	144, 147	vl	<i>ff</i> only in A2 ; A1 has <i>f</i>
148	pno, vl	D2: ≪ tilføjet i hele taktens længde	148	pno, vl	D2: ≪ added in the whole length of the bar
151	vl	node 1: marc. findes kun i A1	151	vl	note 1: marc. only in A1
152	vl	node 5: marc. findes kun i A2	152	vl	note 5: marc. only in A2
154	vl	bue node 1-2 og stacc. node 2 findes kun i A2	154	vl	slur notes 1-2 and stacc. note 2 only in A2
156	vl	node 2, 4: stacc. findes kun i A2	156	vl	notes 2, 4: stacc. only in A2
158	vl	node 2: marc. findes kun i A2	158	vl	note 2: marc. only in A2
159	vl	nedstrøgsangivelser findes kun i A2	159	vl	down bow indication only in A2
161	vl	node 4: A2 har a ² , hvilket tolkes som en fejl (jfr. samme figur i t. 160 og t. 162)	161	vl	note 4: A2 has a ² , which is interpreted as an error (cf. the same figure in bb. 160 and 162)
161-162	vl	bue og stacc. findes kun i A2	161-162	vl	slur and stacc. only in A2
162	pno vh	D2: sidste akkord forsynet med forslags- node: F+F ₁ ; <i>ff</i> ændret til <i>fff</i>	161-162	vl	slur and stacc. only in A2
162-163	pno vh	D2: <i>Ped.</i> ---- tilføjet til og med t. 163	162	pno lh	D2: to the last chord is added a grace note: F+F ₁ ; <i>ff</i> altered to <i>fff</i>
164	pno vh	D2: akkord 1 forsynet med <i>ffz</i> og <i>Ped.</i>	162-163	pno lh	D2: <i>Ped.</i> ---- added through b. 163
165	pno vh	D2: samklang 2-3 forsynet med 8 (= <i>octava bassa</i>)	164	pno lh	D2: chord 1 added <i>ffz</i> and <i>Ped.</i>
169	vl	node 4: ♯ for d ² (A1) rettet til ♭ for d ² iht. A2 (trykfejl i A1)	165	pno lh	D2: harmonies 2-3 added 8 (= <i>octava bassa</i>)
170	vl	<i>dim.</i> findes kun i A2 ; A1 har <i>dim.</i> i t. 169 ved node 6	169	vl	note 4: ♯ before d ² (A1) corrected to ♭ be- fore d ² in accordance with A2 (printing error in A1)
172-173	vl	≧ findes kun i A2 ; A1 har ≧ i t. 173	170	vl	<i>dim.</i> only in A2 ; A1 has <i>dim.</i> in b. 169 at note 6
194	pno vh	node 1 rettet fra ♯ til ♭ (trykfejl i A)	172-173	vl	≧ only in A2 ; A1 has ≧ in b. 173
234	–	D2: ♯ = 40 tilføjet med blyant (RL?)	194	pno lh	note 1 emended from ♯ to ♭ (printing er- ror in A)
241	vl	A2 har <i>ff</i>	234	–	D2: ♯ = 40 added in pencil (RL?)
243	–	<i>stringendo</i> findes kun i A2	241	vl	A2 has <i>ff</i>
246	vl	A2 har <i>p</i>	243	–	<i>stringendo</i> only in A2
249	vl	A2 har bueafslutning node 4 og ny bue fra node 5	246	vl	A2 has <i>p</i>
252-253	vl	<i>espr.</i> ≪ og <i>dim.</i> justeret iht. A2	249	vl	A2 has ending of slur at note 4 and a new slur beginning at note 5
			252-253	vl	<i>espr.</i> ≪ and <i>dim.</i> adjusted in accordance with A2

- 258 vl node 1-2: ♯ findes kun i **A2**
 262 vl <= justeret iht. **A2**
 264-265 vl <= findes kun i **A2**
 275 – **D2**: ♩ = 96 tilføjet med blyant (RL?)
 276 vl node 8: stacc. findes kun i **A1**
 278 vl **A2** har *fz* ved node 1
 280 vl node 16-17: stacc. findes kun i **A2**
 287 vl *sul G* findes kun i **A2**
 293-294 vl <= justeret iht. **A2**
 299-300 vl <= justeret iht. **A2**
 309 – **D2**: ♩ = 72 tilføjet med blyant (RL?)
 315, 316 vl *mp* findes kun i **A2**
 318 pno vh sidste node rettet fra ottendedel til sekstendedel (**D2**, trykfejl i **A1**)
 319 pno hh samklang 1: øverste node rettet fra *f*² til *e*² (trykfejl i **A1**)
 325 pno vh **D2**: *ff* tilføjet ved node 1
 326 vl node 2: marc. findes kun i **A2**
 327 vl **A1** har kun *espr.*
 pno vh **D2**: *ff* tilføjet ved node 2
 333 vl **A2** har *f*
 334 vl node 2: marc. findes kun i **A1**
 334-339 vl **C**:

- 350 pno nodeværdierne passer ikke til taktarten, men grafisk viser notationen, hvordan hh er forskudt i forhold til vh
 357 – **D2**: ♩ = 72 tilføjet med blyant (RL?)
 357-361 vl **C**:

- 358 vl *tenuto* findes kun i **A2**
 vl akkord 1: *f*¹ rettet til *g*¹ iht. **A2** (trykfejl i **A1**)
 364-365 vl **C**:

370-374 vl **C**:

- 372 vl akkord 1: **A2** har *a*¹ (trykfejl) i stedet for *g*¹ (**A1**)
 376-377 vl **C**:

- 384 vl **A2** har bueafslutning ved node 3; ny bue begynder t. 388 node 1

- 258 vl notes 1-2: ♯ only in **A2**
 262 vl <= adjusted in accordance with **A2**
 264-265 vl <= only in **A2**
 275 – **D2**: ♩ = 96 added in pencil (RL?)
 276 vl note 8: stacc. only in **A1**
 278 vl **A2** has *fz* at note 1
 280 vl notes 16-17: stacc. only in **A2**
 287 vl *sul G* only in **A2**
 293-294 vl <= adjusted in accordance with **A2**
 299-300 vl <= adjusted in accordance with **A2**
 309 – **D2**: ♩ = 72 added in pencil (RL?)
 315, 316 vl *mp* only in **A2**
 318 pno lh last note emended from a quaver to a semiquaver (**D2**, printing error in **A1**)
 319 pno rh harmony 1: top note emended from *f*² to *e*² (printing error in **A1**)
 325 pno lh **D2**: *ff* added at note 1
 326 vl note 2: marc. only in **A2**
 327 vl **A1** has only *espr.*
 pno lh **D2**: *ff* added at note 2
 333 vl **A2** has *f*
 334 vl note 2: marc. only in **A1**
 334-339 vl **C**:

- 350 pno the note values do not fit the time signature, but graphically the notation shows how rh is shifted relatively to lh
 357 – **D2**: ♩ = 72 added in pencil (RL?)
 357-361 vl **C**:

- 358 vl *tenuto* only in **A2**
 vl chord 1: *f*¹ emended to *g*¹ in accordance with **A2** (printing error in **A1**)
 364-365 vl **C**:

370-374 vl **C**:

- 372 vl chord 1: **A2** has *a*¹ (printing error) instead of *g*¹ (**A1**)
 376-377 vl **C**:

- 384 vl **A2** has ending of the slur at note 3; new slur begins at b. 388 note 1

393	vl	node 4: ten. findes kun i A2
413	vl	node 3 rettet fra f_{e^2} til f^2 iht. A2 (trykfejl i A1)
422	vl	node 2: ten. findes kun i A1
422-427	vl	A2 har bueafslutning t. 422 node 2; ny bue starter ved node 3 og ender t. 423 node 2; ingen bue derefter frem til t. 427
425-426	vl	node 4: bindebue findes kun i A2
431	vl	node 4: marc. findes kun i A1
466	vl	\succ findes kun i A2
473	vl	node 4: ten. findes kun i A1
481	vl	node 2: ten. findes kun i A1
485-489	vl	C:

492-493	vl	C:

520-521	vl	C:

540	-	<i>al Fine</i> findes kun i A2 , hvor angivelsen dog først står i t. 542

ALTERNATIV SLUTNING

Takt	Stemme	Kommentar
364a-		
365a	-	taktartsskiftet findes kun i B2
374a	vl	node 1: martellato findes kun i B2 (B1 har marc.) <i>vibr.</i> findes kun i B2
375a	vl	node 1, 3: stacc. findes kun i B2
376a	vl	node 1: martellato og <i>vibr.</i> findes kun i B2 (B1 har marc.); i B2 desuden angivet dobbeltgreb med $2 \times a^1$, hvilket synes at stride mod angivelsen <i>vibr.</i>
391a	vl	<i>livfuldt</i> findes kun i B2
393a	vl	<i>f</i> findes kun i B2
396a	vl	\leftarrow findes kun i B1
397a	vl	node 1: martellato findes kun i B1
398a	vl	node 5: \sharp findes kun i B2
399a	vl	node 7: \sharp findes kun i B1
400a	vl	<i>p</i> findes kun i B2
402a	vl	\leftarrow findes kun i B2
406a	vl	<i>livfuldt</i> findes kun i B2
408a	vl	node 1: martellato findes kun i B2 (B1 har marc.)
410a	vl	node 2: martellato findes kun i B2 (B1 har marc.)
411a	vl	node 2: \sharp for h^1 findes kun i B2
413a	vl	flageoletangivelse, stacc. og <i>fz</i> findes kun i B2

393	vl	note 4: ten. only in A2
413	vl	note 3 emended from f_{e^2} to f^2 in accordance with A2 (printing error in A1)
422	vl	node 2: ten. only in A1
422-427	vl	A2 has ending of the slur b. 422 note 2; new slur begins at note 3 and ends b. 423 note 2; no slurs from this point until b. 427
425-426	vl	node 4: tie only in A2
431	vl	node 4: marc. only in A1
466	vl	\succ only in A2
473	vl	node 4: ten. only in A1
481	vl	node 2: ten. only in A1
485-489	vl	C:

492-493	vl	C:

520-521	vl	C:

540	-	<i>al Fine</i> only in A2 , where the designation is found in b. 542

ALTERNATIVE CONCLUSION

Bar	Part	Comment
364a-		
365a	-	change of time signature only in B2
374a	vl	node 1: martellato only in B2 (B1 has marc.) <i>vibr.</i> only in B2
375a	vl	notes 1, 3: stacc. only in B2
376a	vl	node 1: martellato and <i>vibr.</i> only in B2 (B1 has marc.); in B2 also notated double stop with $2 \times a^1$, which seems to coincide with the <i>vibr.</i> indication
391a	vl	<i>lively</i> only in B2
393a	vl	<i>f</i> only in B2
396a	vl	\leftarrow only in B1
397a	vl	node 1: martellato only in B1
398a	vl	node 5: \sharp only in B2
399a	vl	node 7: \sharp only in B1
400a	vl	<i>p</i> only in B2
402a	vl	\leftarrow only in B2
406a	vl	<i>lively</i> only in B2
408a	vl	node 1: martellato only in B2 (B1 has marc.)
410a	vl	node 2: martellato only in B2 (B1 has marc.)
411a	vl	node 2: \sharp before b^1 only in B2
413a	vl	flageolet indication, stacc. and <i>fz</i> only in B2

418a	vl	node 1: stacc. findes kun i B2 <i>p</i> findes kun i B2	418a	vl	note 1: stacc. only in B2 <i>p</i> only in B2
419a	vl	<i>vibr. espr.</i> findes kun i B2	419a	vl	<i>vibr. espr.</i> only in B2
427a-			427a-		
431a	vl	dobbeltgreb med h findes kun i B2	431a	vl	double stop with b only in B2
444a	vl	node 2, 3: marc. findes kun i B2	444a	vl	notes 2, 3: marc. only in B2
451a	vl	<i>f</i> findes kun i B2	451a	vl	<i>f</i> only in B2
455a	vl	<i>vibr.</i> findes kun i B1	455a	vl	<i>vibr.</i> only in B1
456a	vl	node 1: marc. findes kun i B2	456a	vl	note 1: marc. only in B2
456a-			456a-		
457a	vl	◀ findes kun i B1	457a	vl	◀ only in B1
457a	vl	<i>ten.</i> og <i>vibr.</i> findes kun i B2	457a	vl	<i>ten.</i> and <i>vibr.</i> only in B2
458a	vl	<i>f</i> findes kun i B1	458a	vl	<i>f</i> only in B1
478a	vl	<i>f</i> findes kun i B2	478a	vl	<i>f</i> only in B2
484a	vl	<i>f</i> findes kun i B1	484a	vl	<i>f</i> only in B1
487a	vl	<i>ff</i> findes kun i B2	487a	vl	<i>ff</i> only in B2
497a	vl	node 1, 2: stacc. findes kun i B2 (stacc. node 3 udeladt i analogi med t. 366a, 370a, 391a)	497a	vl	notes 1, 2: stacc. only in B2 (stacc. note 3 suppressed by analogy with bb. 366a, 370a, 391a)
499a	vl	node 2: ♯ i B1 rettet til ♮ som i B2	499a	vl	note 2: ♯ in B1 emended to ♮ as in B2
	vl	◀ findes kun i B1		vl	◀ only in B1
501a	vl	sidste node: martellato findes kun i B2 (B1 har marc.)	501a	vl	last note: martellato only in B2 (B1 has marc.)
502a	vl	node 5: martellato findes kun i B2	502a	vl	note 5: martellato only in B2

4 Sonate nr. 3 (BVN 312)

KILDER

- A. Partitur. Autograf**
B. Violinstemme. Autograf
C. Skitser

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 73,1 (mu 8811.3061). Autograf. Renskrift med blæk; tilføjelser og rettelser med blæk, farvestift og blyant, til dels i fremmed hånd.

Proveniensi: Partitur og violinstemme (kilde **B**) blev udlånt af Constance Langgaard til violinist i Radiosymfoniorkestret Erling Sell og kom senere i Richard Dahl Eriksens besiddelse.

Titel: *Sonate No. 3. | for | Klaver og Violin | af | Rued Langgård | komp 1945-1946. | Omkomponeret 1948. | Anden Del forandret 1/10 1949 Kl. 3 Morgen*

Overskrifttitel: *Sonate Nr. 3*

Dateringer: efter sats I: *Ribe 28 Novbr 45 | og 11 Sept | 48* – før sats II: *Paabegyndt | 5¼ Morgen. 15/9 48.* – i sats II før t. 65: *Komp. | Morgen 3¼ 1/10 49* – efter sats II: *5 Morgen, | 1/10 49 | Ribe.* – før sats III: *komp Kl 5¼ Morgen 19/3 48 i Ribe.* – efter sats III: *Ribe | 20 Marts 1948. 6¼ Morgen.* – før sats IV: *4½ Morgen. 17/11 48* – efter sats IV: *Omkomponeret. | 17 Novbr.*

4 Sonata no. 3 (BVN 312)

SOURCES

- A. Score. Autograph**
B. Violin part. Autograph
C. Sketches

A. Score. Autograph

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 73,1 (mu 8811.3061). Autograph. Fair copy in ink; additions and corrections in ink, crayon and pencil, partly in an unknown hand.

Provenance: Score and violin part (source **B**) was lent by Constance Langgaard to violinist in the National Radio Symphony Orchestra Erling Sell and later came into Richard Dahl Eriksen's possession.

Title: *Sonata No. 3. | for | piano and violin | by | Rued Langgård | comp 1945-1946. | Recomposed 1948. | Second part altered 1/10 1949 at 3 o'clock in the morning*

Title heading: *Sonata No. 3*

Datings: after movement I: *Ribe 28 Nov 45 | and 11 Sept | 48* – before movement II: *Begun at | 5¼ in the morning. 15/9 48.* – in movement II before b. 65: *Comp. at | 3¼ in the morning 1/10 49* – after movement II: *5 in the morning, | 1/10 49 | Ribe.* – before movement III: *comp at 5½ o'clock | in the morning 19/3 48 in Ribe.* – after movement III: *Ribe | 20 March 1948. 6¼ in the morning.* – before movement IV: *4½ in the morning. 17/11 48* – after movement IV: *Recomposed. | 17 Nov 48. | at 6 o'clock in*

48. / Kl. 6 Morgen. – efter sats V: *Kristi Himmelfartsdag*. / Ribe 30/5. 1946. – 9 nye sluttakter dateret 1/6 46

28 blade, 34,5 × 26 cm; omslag dog 34 × 25 cm og blad 20: 27 × 34 cm; 46 beskrevne sider.

Indhold og paginering:

blad 1+28: omslag, upag., med titelpåskrift

blad 2-9: sats I, pag. 1, 5-18, (blank side)

blad 10-13: sats II, pag.: (1 upag. side med overstreget påskrift: *Sonate Nr. 3 ("Cessé")* [...] *Paabegyndt Kl. 5¼ Morgen*. / 15 September 1948), 1-6

blad 14-19: sats III, pag.: (1 upag. side med påskrift: *III / Scherzo* / [...] / Ribe 19 Marts 1948), 1-7, (4 blanke sider)

blad 20 (tværformat): sats IV, 2 upaginerede sider med overskrift *N° IV*

blad 21-27: sats V, pag. 14-20, (2 upag. sider), 23-26, (blank side)

Papirtype: blad 1+28: *Papier Carpentier No. 122, Système Siestrop, déposé* (22 systemer), blad 2-9, 21-27: 10 systemer uden fabrikatangivelse, blad 10+13: uidentificeret logo og nummerangivelsen 1652 (12 systemer), blad 11-12, 14-19: 12 systemer uden fabrikatangivelse, blad 20: *W.H. Nr. 14. K. 12* (12 systemer).

Kommentar.

Manuskriptet har med de utallige dateringer, vekslende pagineringer, udraderinger og rettelser en umiddelbart temmelig uoverskuelig fremtrædelsesform. Der er foretaget omredigering og tempoændringer i de første to sater, og uaktuelle angivelser er ikke alle steder overstreget eller udraderet. Komponistens tilføjelser og rettelser har visse steder en skitseagtig karakter. I forbindelse med gentagelser og parallelsteder ses ofte divergerende notation og uensartede eller manglende angivelser af dynamik, buer og artikulation. Takttal og forskellige musikeranvisninger er indført med fremmed håndskrift i manuskriptet (blyant og rød farvestift).

B. Violinstemme. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 73,2 (mu 8811.3062). Proveniens: se under kilde A.

Autograf. Renskrift med blæk; tilføjelser og rettelser med blæk, farvestift og blyant, til dels i fremmed hånd.

Titel: *Violin / Rued Langgård / Violinsonate Nr. 3* [opr. No 2] / (eller *Violincellistsonate*) / [med pil pegende på andet "i" i "violincellistsonate" og flg. uddybning:] *i istedet for o*

Dateringer: sats II, titelside: *Andel Del* [overstreget: *komp. 28 Novbr. 1945*] / og 15 September 1948. *Kl. 5 Morgen* / og 1/10 49 *Kl. 3 Morgen efter Spadseretur*. – før sats II: *komp 15/9 48 Kl. 5¼ Morgen*. – efter sats II: *5¼ Morgen* 1/10 49 – før sats III: *komp. 19 Marts i Ribe / Kl. 5¼ Morgen* 1948 – efter sats III: *6¼ Morgen*. / 21/3. 48 – efter sats IV: *Komp. 1925. / Omkomp 1948. 17/11 48. / Morgen Kl. 4¼-6.* – før sats V: *komp. 28 Maj 1946*

the morning. – after movement V: *Ascension Day*. / Ribe 30/5 1946. – 9 new final bars dated 1/6 46

28 leaves, 34.5 × 26 cm, the cover, however, is 34 × 25 cm and fol. 20 is 27 × 34 cm; 46 pages of writing.

Contents and pagination:

fols. 1+28: cover, unnumbered, with title inscription

fols. 2-9: movement I, paginated: 1, 5-18, (blank page)

fols. 10-13: movement II, paginated: (1 unnumbered page with crossed out inscription: *Sonata No. 3 ("Cessé")* [...] *Begun at 5¼ o'clock in the morning* / 15 September 1948), 1-6

fols. 14-19: movement III, paginated: (1 unnumbered page with the inscription: *III / Scherzo* / [...] / Ribe 19 March 1948), 1-7, (4 blank pages)

fol. 20 (landscape format): movement IV, 2 unnumbered pages with the heading *N° IV*

fols. 21-27: movement V, paginated: 14-20, (2 unnumbered pages), 23-26, (blank page)

Paper type: fols. 1+28: *Papier Carpentier No. 122, Système Siestrop, déposé* (22 staves), fols. 2-9, 21-27: 10 staves without manufacturer's name, fols. 10+13: unidentified logo and the numeral 1652 (12 staves), fols. 11-12, 14-19: 12 staves without manufacturer's name, fol. 20: *W.H. Nr. 14. K. 12* (12 staves).

Commentary.

At first sight, the manuscript has a rather confusing appearance, with its numerous datings, irregular paginations, erasures and corrections. In the first two movements, re-editing and changes of tempo have been made, and markings which are no longer relevant, have not been deleted or erased in all cases. In certain places, the composer's additions and corrections have a sketchy character. In connection with repetitions and parallel passages, there is often divergent notation and irregular or missing markings of dynamics, ties and slurs, and articulation. Bar numbers and various musician's instructions have been entered into the manuscript in an unknown hand (pencil and red crayon).

B. Violin part. Autograph

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 73,2 (mu 8811.3062). Provenance: see source A.

Autograph. Fair copy in ink; additions and corrections in ink, crayon and pencil, partly in an unknown hand.

Title: *Violin / Rued Langgård / Violin Sonata No. 3* [originally No 2] / (or *Violincellist Sonata*) / [with an arrow pointing to the second "i" in "violincellist sonata" and the following explanatory note:] *i instead of o*

Datings: movement II, title page: *Part two* [deleted: *comp. 28 Nov. 1945*] / and 15 September 1948 at 5 o'clock in the morning / and 1/10 49 at 3 o'clock in the morning after a walk. – before movement II: *comp 15/9 48 at 5¼ o'clock in the morning*. – after movement II: *5¼ in the morning* 1/10 49 – before movement III: *comp. 19 March in Ribe / at 5¼ o'clock in the morning* 1948 – after movement III: *6¼ in the morning*. / 21/3 48 – after movement IV: *Comp. 1925. / Recom 1948. 17/11 48. / 4¼ to 6 o'clock in the morning*. – before movement V: *comp. 28 May 1946*

12 blade, 35 × 26,5 cm; 20 beskrevne sider; paginering: (titelside), (blank side), 3-9, (blank side), (titelside til *Anden Del*), 1-3, (4 upag. sider), 1-3, (2 blanke sider), (1 upag. side med titlen *Cessé*)

Papirtype: 10 og 12 systemer uden fabrikatangivelse, blad 10-11 dog: E&S (logo) (18 systemer).

Kommentar.

Den oprindelige blækrenskrift rummer detaljer i stemmen, som ikke findes i partituret (A); RL har desuden, dels under udfærdigelsen af stemmen, dels senere, foretaget ændringer, som ikke er overført til partituret. Takttal, fingersætninger, bueændringer og enkelte tilføjelser er indført med fremmed hånd (blyant og farvestift).

C. Skitser

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling. Autograf. Skitser hovedsagelig med blæk.

1. Skitse til sats I. RLS 73,3 [blad 1]. Betegnet *Stretto-Sonate* og dateret 26/11 45

1 blad, 35,5 × 27 cm; 2 beskrevne, upag. sider.

2. Skitse til sats V. RLS 128,2 (t. 1-58) + RLS 73,3 [blad 2] (resten). Betegnet *Nr 3* og dateret 28/5 46

2 blade, 35,5 × 27 cm; skitsen findes på 2 upag. sider; indeholder også bidrag til andre værker.

3. Skitse til 9 nye sluttakter til sats V. RLS 74,3 [blad 9]. Udateret og ubetegnet.

1 blad, 34,5 × 27 cm (indeholder hovedsagelig skitse til violinsonate nr. 4, sats V).

4. Skitse til sats III. RLS 30,2 [blad 7] + RLS 73,4 [blad 1]. Betegnet *Nr. 2* og *Scherzo*; dateret ved begyndelsen 5¼ *Morgen* 19/3 48 og til slut *Kl. 6½ 19/3 48 Ribe*.

2 blade, ca. 34 × 27 cm; skitsen omfatter 2 upag. sider; indeholder også bidrag til andre værker.

5. Skitseblad til sats I og II. RLS 73,4 [blad 2]. Betegnet *Noget allegro* og dateret 5¼ *Morgen*. 15/9 48

1 blad, 26 × 34,5 cm; omfatter 1 upag. side; indeholder også bidrag til andet værk.

Indhold: sats I, t. 88-149, sats II, t. 1-62.

6. Skitseblad til sats II. RLS 73,4 [blad 3]. Ubetegnet, dateret: 3¼ *Morgen* 1/10 49 *efter Morgenturen*

1 blad, 35,5 × 26 cm; 2 beskrevne, upag. sider.

Indhold: sats II, t. 64-113.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på det renskrevne partitur (kilde A). En række supplerende detaljer fra den separate violinstemme (B) er dog integreret i udgaven. Komponistens seneste korrektioner respekteres, det gælder også enkelte ændringer, som er foretaget i stemmen, men ikke indført i partituret. Skitserne (C) er af præliminær og ufuldstændig karakter og kan ikke tillægges autoritativ kildeværdi.

12 leaves, 35 × 26.5 cm; 20 pages of writing; pagination: (title page), (blank page), 3-9, (blank page), (title page for the *Second Part*), 1-3, (4 unnumbered pages), 1-3, (2 blank pages), (1 unnumbered page with the title *Cessé*)

Paper type: 10 and 12 staves without manufacturer's name, except fols. 10-11: E&S (logo) (18 staves).

Commentary.

The original fair copy in ink contains details in the violin part which are not in the score (A); moreover, RL made alterations to the part, partly during the preparation of the part, and partly later. Bar numbers, fingerings, alterations of ties and slurs and a few additions have been entered in an unknown hand (pencil and crayon).

C. Sketches

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection. Autograph. Sketches, mainly in ink.

1. Sketch for movement I. RLS 73,3 [fol. 1]. Designated *Stretto-Sonata* and dated 26/11 45

1 leaf, 35.5 × 27 cm; 2 unnumbered pages of writing.

2. Sketch for movement V. RLS 128,2 (bb. 1-58) + RLS 73,3 [fol. 2] (the rest). Designated *No 3* and dated 28/5 46

2 leaves, 35.5 × 27 cm; the sketch is on 2 unnumbered pages; also containing contributions for other works.

3. Sketch for 9 new final bars for movement V. RLS 74,3 [fol. 9]. Undated and undesignated.

1 leaf, 34.5 × 27 cm (mainly containing a sketch to Violin Sonata no. 4, movement V).

4. Sketch for movement III. RLS 30,2 [fol. 7] + RLS 73,4 [fol. 1]. Designated *No. 2* and *Scherzo*; dated at the beginning 5¼ *in the morning*, 19/3 48 and at the end 6½ *o'clock* 19/3 48 *Ribe*.

2 leaves, approx. 34 × 27 cm; the sketch comprises 2 unnumbered pages; also containing contributions for other works.

5. Sketch leaf for movements I and II. RLS 73,4 [fol. 2]. Designated *Somewhat allegro* and dated 5¼ *in the morning*. 15/9 48

1 leaf, 26 × 34.5 cm; comprises 1 unnumbered page; also containing contributions for a different work.

Contents: movement I, bb. 88-149, movement II, bb. 1-62.

6. Sketch leaf for movement II. RLS 73,4 [fol. 3]. Undesignated, dated: 3¼ *in the morning* 1/10 49 *after the morning walk*

1 leaf, 35.5 × 26 cm; 2 unnumbered pages of writing.

Contents: movement II, bb. 64-113.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on the fair copy of the score (source A). However, a number of supplementary details from the separate violin part (B) have been integrated in the edition. The composer's latest corrections are respected; this also includes a few alterations which are in the part but have not been entered in the score. The sketches (C) are of a preliminary and unfinished character and can not be assigned any authoritative source value.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgivernes tilføjelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg og bueændringer som en kombination af hel og brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiverne. Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noterne nedenfor.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triol-, sekstol- og septolangivelser samt manglende nodepunkteringer. Justering af uegalt anbragte dynamiske angivelser er foretaget uden videre. Enkelte overflødige (gentagne) fortegn er stiltiende udeladt.

Komplettering og korrektion foretaget i henhold til kilde **B** er ikke typografisk markeret i udgaven, men dokumenteres i noterne nedenfor. Varianter mellem **A** og **B** opregnes også i noterne.

Pedalangivelser anføres som de står i partituret (**A**).

Manuskripterne bærer præg af inkonsekvente angivelser af buer, accenter og dynamik i forbindelse med gentagelser og parallelsteder. Disse, ofte ganske arbitrære, inkonsekvenser er i vidt omfang bibeholdt i udgaven.

NOTER

Tonehøjde angives på konventionel vis ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Sats I

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	tempo- og metronomangivelse iht. A ; B har <i>Allegro</i> ♩ = 184 [sic!]; satsens tempo var opr. angivet i A som ♩ = 108, i B som ♩ = 108; disse tidligere, uklare metronomangivelser er ikke alle steder overstreget eller slettet i B , som det fremgår af flere noter nedenfor
2-4	vl	A har 8 ^{va} til og med t. 4 node 2; fjernet ved overstregning af RL i B ; rettelsen taget til følge
3, 4	vl	opr. oktavspil på de første to toner; nederste tone overstreget af RL i såvel A som B
4	vl	ten. og stacc. findes ikke i B
5, 22	pno vh	understemme: det oktaverede F er i A forsynet med bade marc. og martellato
8	vl	sidste node: marc. findes ikke i B
11	pno vh	node 1: punktering udeladt i overensst. med t. 9
14	vl	node 3: A har martellato (B : marc.)
16, 18	vl	note 1: A har marc. (i B har RL rettet marc. til martellato)

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; added slurs and ties are indicated by broken lines, and emendations of slurs and ties by a combined unbroken and broken line. Cautionary accidentals in round brackets are editorial. Editorial comments and information about matters which are not indicated typographically in the edition, can be found in the notes below.

Missing triplet, sextuplet and septuplet markings and missing dots have been tacitly supplied. Irregularly placed dynamic markings have been adjusted without comment. A few superfluous (repeated) accidentals have been tacitly suppressed.

Completion and corrections made in accordance with source **B** are not typographically marked in the edition, but are documented in the notes below. Variants between **A** and **B** are also listed in the notes.

Pedal markings are indicated as they appear in the score (**A**).

The manuscripts are characterized by inconsistent indications of slurs, accents and dynamics in connection with repetitions and parallel passages. These, often quite arbitrary, inconsistencies are largely retained in the edition.

NOTES

The pitch is indicated conventionally with 'the keyhole c' = c¹.

Movement I

Bar	Part	Comment
–	–	tempo and metronome marking in accordance with A ; B has <i>Allegro</i> ♩ = 184 [sic!]; the tempo of the movement was originally indicated in A as ♩ = 108, in B as ♩ = 108; these earlier, unclear metronome markings are not always deleted or erased in B , as described in several notes below
2-4	vl	A has 8 ^{va} up to and including b. 4 note 2; deleted with a strikethrough by RL in B ; this correction is respected
3, 4	vl	originally octave playing on the first two notes; the lowest note deleted by RL in A as well as B
4	vl	ten. og stacc. not in B
5, 22	pno vh	lower part: the octave F has both marc. and martellato in A
8	vl	last note: marc. not in B
11	pno lh	note 1: dot suppressed in agreement with b. 9
14	vl	note 3: A has martellato (B : marc.)
16, 18	vl	note 1: A has marc. (in B marc. was corrected to martellato by RL)

17	vl	≪ findes ikke i B	17	vl	≪ not in B
22	vl	<i>ff</i> tilføjet iht. B	22	vl	<i>ff</i> supplied in accordance with B
33	vl	node 1: A har marc. (B : martellato)	33	vl	note 1: A has marc. (B : martellato)
39	vl	node 1: marc. findes ikke i B	39	vl	note 1: marc. not in B
47	vl	sidste node: i B er ten. øjensynlig rettet til martellato	47	vl	last note: in B ten. seems to be corrected to martellato
48	vl	sidste node: B har hverken ten. eller stacc.	48	vl	last note: B has neither ten. nor stacc.
50	vl	node 4: marc. tilføjet iht. B og i analogi med t. 39, 67 m.fl.	50	vl	note 4: marc. supplied in accordance with B and by analogy with bb. 39, 67 and more
58	vl	node 3: A har martellato (B : marc.)	58	vl	note 3: A has martellato (B : marc.)
59	vl	node 3: marc. tilføjet iht. B	59	vl	note 3: marc. supplied in accordance with B
60	vl	node 4: <i>ff</i> findes ikke i B	60	vl	note 4: <i>ff</i> not in B
62	vl	node 1: martellato tilføjet i hht. B (opr. marc.)	62	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B (originally: marc.)
64	vl	node 1: stacc. tilføjet iht. B	64	vl	note 1: stacc. supplied in accordance with B
65	vl	node 1: marc. findes ikke i B	64	vl	note 1: marc. not in B
74	vl	node 1: martellato samt bue node 1-2 tilføjet iht. B og i overensst. med t. 21 og 47	65	vl	note 1: martellato and slur notes 1-2 supplied in accordance with B and in agreement with bb. 21 and 47
76	vl	samklang 1: 0 tilføjet iht. B	74	vl	harmony 1: 0 supplied in accordance with B
77	vl	node 3: marc. tilføjet iht. B og i overensst. med t. 59	76	vl	note 3: marc. supplied in accordance with B and in agreement with b. 59
79	vl	node 1: martellato tilføjet i hht. B (opr. marc.)	77	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B (originally: marc.)
81	vl	node 1: marc. og stacc. tilføjet iht. B	79	vl	note 1: marc. and stacc. supplied in accordance with B
81	vl	node 3: ten. og stacc. tilføjet iht. B og i analogi med t. 65	81	vl	note 3: ten. and stacc. supplied in accordance with B and by analogy with b. 65
82	vl	<i>ff</i> findes ikke i B	82	vl	<i>ff</i> not in B
83	vl	node 1: marc. findes ikke i B	83	vl	note 1: marc. not in B
86	vl	buer tilføjet iht. B	86	vl	slurs supplied in accordance with B
88	–	i B er anført <i>Samme Tempo</i> og, som en relikv fra tidligere (jfr. første note ovf.): metronomangivelsen ♩ = 108; i A er denne angivelse overstreget	88	–	in B , <i>Same tempo</i> is stated, and, and as a relict from an earlier phase (cf. the first note above): the metronome marking ♩ = 108; in A , this marking is crossed over
89, 96,	vl	<i>sul G</i> tilføjet iht. B	89, 96,	vl	<i>sul G</i> supplied in accordance with B
102	vl	node 2: A har martellato; i B er samme angivelse udraderet	102	vl	node 2: A has martellato; in B the same marking is deleted (erased)
91, 98,			91, 98,		
104	vl	≪ findes ikke i B	104	vl	≪ not in B
95	vl	B har bue node 1-2; A følges i overensst. med t. 88 og 101	95	vl	B has a slur notes 1-2; A is followed in agreement with bb. 88 and 101
99	vl	<i>ff</i> tilføjet iht. B	99	vl	<i>ff</i> supplied in accordance with B
107	vl	node 1: A har martellato; i B er samme angivelse udraderet	107	vl	node 1: A has martellato; in B the same marking is deleted (erased)
108	vl	bue node 1-4 tilføjet iht. B	108	vl	slur notes 1-4 supplied in accordance with B
115	vl	<i>f</i> findes ikke i B	115	vl	<i>f</i> not in B
116	vl	≪ tilføjet iht. B	116	vl	≪ supplied in accordance with B
123	vl	node 1: martellato findes ikke i B	123	vl	note 1: martellato not in B
	vl	<i>ff</i> tilføjet iht. B		vl	<i>ff</i> supplied in accordance with B

124, 125 vl	node 2, 4: accenterne findes ikke i B	124, 125 vl	notes 2, 4: the accents are not in B
126 vl	node 1 og 5: marc. tilføjet iht. B	126 vl	notes 1 and 5: marc. supplied in accordance with B
127 vl	node 1: marc. tilføjet iht. B	127 vl	note 1: marc. supplied in accordance with B
129-150 vl	node 5: martellato tilføjet iht. B	129-150 vl	note 5: martellato supplied in accordance with B
149 –	A er mangelfuld mht. artikulation og frasering; kompletteret iht. B	149 –	A is inadequate regarding articulation and phrasing; completed in accordance with B
149 –	A har <i>Allegro</i> (= ‘a tempo’ efter violinkadencen); B har satsens tidligere tempo ♩ = 108 og i t. 150 angivelsen <i>Tempo</i> ; overstregede, tidligere angivelser i t. 149 i A : ♩ = 108 og ♩ = 184	149 –	A has <i>Allegro</i> (= ‘a tempo’ after the violin cadenza); B has the earlier tempo of the movement ♩ = 108 and in b. 150 the indication <i>Tempo</i> ; crossed over, earlier indications in A b. 149: ♩ = 108 and ♩ = 184
151 vl	B har ♩ = 108; udeladt (jfr. første note ovf.)	151 vl	B has ♩ = 108; suppressed (cf. first note above)
154, 155 vl	akkord 1: martellato tilføjet iht. B	154, 155 vl	chord 1: martellato supplied in accordance with B
155 vl	node 3: ten og stacc. tilføjet iht. B og i overensst. med t. 48	155 vl	note 3: ten and stacc. supplied in accordance with B and in agreement with b. 48
159 vl	node 2: ♯ tilføjet iht. B	159 vl	note 2: ♯ supplied in accordance with B
165 vl	node 3: <i>ff</i> tilføjet iht. B	165 vl	note 3: <i>ff</i> supplied in accordance with B
169 vl	node 3: ten. og stacc. tilføjet iht. B og i analogi med t. 50	169 vl	note 3: ten. and stacc. supplied in accordance with B and by analogy with b. 50
171 vl	node 3: punktering tilføjet iht. B	171 vl	note 3: dot supplied in accordance with B
174 vl	node 1: A har marc. (i B har RL rettet marc. til martellato)	174 vl	node 1: A has marc. (in B marc. was corrected to martellato by RL)
174 vl	<i>ff</i> findes ikke i B	174 vl	<i>ff</i> not in B
174 vl	hele takten udstreget og pause indsat i B , i A er vl-stemmen også udstreget i takten; der er grund til at tro, at den umotiverede udeladelse af denne takt simpelthen skyldes bladvendingen, da det er sidste takt før bladvending i B – RL har så løst problemet ved at indføre en ‘vendepause’ i vl-stemmen; noderne genindsat af udgiverne	174 vl	the whole bar deleted and a rest inserted in B ; in A , the vl part is also deleted in the bar; there is reason to believe that the unmotivated omission of this bar is simply due to the necessity of turning the leaf, as it is the last bar before the leaf has to be turned in B – RL has solved the problem by including a ‘rest to turn the leaf’ in the vl part; the notes have been reinserted by the editors
185 vl	node 3: marc. tilføjet iht. B og i overensst. med t. 15 og t. 32	185 vl	node 3: marc. supplied in accordance with B and in agreement with b. 15 and b. 32
186 vl	node 1: A har marc. (i B har RL rettet marc. til martellato)	186 vl	node 1: A has marc. (in B marc. was corrected to martellato by RL)
188 vl	<i>ff</i> findes ikke i B	188 vl	<i>ff</i> not in B
191 vl	node 1: B har martellato (og stacc.)	191 vl	node 1: B has martellato (and stacc.)
193 vl	<i>ff</i> findes ikke i B	193 vl	<i>ff</i> not in B
197 vl	node 2, 8: fortegn findes ikke i B (RL har ændret t. 193-194, men kun i A)	197 vl	notes 2, 8: accidentals not in B (RL altered the bars 193-194 but only in A)
199, 200 vl	buen anført iht. B (A har to buer: node 1 (forslagsnode)-node 2, node 3-7)	199, 200 vl	the slur indicated in accordance with B (A has two slurs: note 1 (grace note)-note 2, notes 3-7)
199, 200 vl	node 1, 7: A har marc. (B : martellato)	199, 200 vl	notes 1, 7: A has marc. (B : martellato)

200	vl	B har umotiveret angivelsen <i>Strengt Tempo</i> ♩ = 108; udeladt, da det er en angivelse, som ved senere tempoændring i satsen er blevet ugyldig (jfr. første note ovf.)
201	vl	node 1 og 5: martellato tilføjet iht. B (opr. marc.)
202	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B (opr. marc.)
207, 208	vl	0 tilføjet iht. B
208	vl	◀ tilføjet iht. B
209	vl	node 1 og 2: martellato tilføjet iht. B

Sats II

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	overstreget, opr. tempoangivelse i A og B : <i>Noget Hurtigt</i> (♩ = 108; uforandret); bemærk, at t. 1-63, som er en lidt ændret gentagelse af sats I, t. 88-150, her optræder i det opr. tempo 108, jfr. første note under sats I
1, 8	vl	B har <i>f</i> ; i A er <i>f</i> rettet til <i>ff</i> i t. 1
8	vl	node 1: <i>f</i> rettet redaktionelt til <i>ff</i> i overensst. med t. 1
	vl	<i>sul G</i> tilføjet iht. B
10	vl	node 2: <i>ffz</i> tilføjet iht. B
12	vl	node 1: <i>ffz</i> tilføjet iht. B (A har <i>ff</i>)
17	vl	◀ tilføjet iht. B
20	vl	<i>ff</i> findes ikke i B
22	vl	node 2: martellato tilføjet iht. B
23	vl	node 1: B har martellato (A : marc.)
28	vl	node 1: <i>f</i> og martellato tilføjet iht. B ; A har <i>p</i> og intet marc.
35	vl	◀ tilføjet iht. B
36	vl	<i>ffz</i> tilføjet iht. B
39	vl	<i>ff</i> tilføjet iht. B ; B har sst. <i>Kadence. Solo</i> (klaverakkompagnementet er senere tilføjet i A)
44, 45	vl	node 1, 5: martellato tilføjet iht. B
45	vl	node 7: 0 findes ikke i B
46	vl	node 3: B har både marc. og martellato
46-47	pno	3 bindebuer er svagt antydet, kun i t. 47 (efter akkoladeskift i A), men synes ikke at være gyldige
48	vl	node 1: stacc. tilføjet iht. B
	vl	node 3: <i>f</i> tilføjet iht. B
49	vl	node 2: 0 tilføjet iht. B
49-50	vl	◀ tilføjet iht. B

200	vl	B has unmotivated the indication <i>Strict tempo</i> ♩ = 108; suppressed, since it is an indication which has been made invalid by a tempo change in the movement added at a later date (cf. the first note above)
201	vl	notes 1 and 5: martellato supplied in accordance with B (originally: marc.)
202	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B (originally: marc.)
207, 208	vl	0 supplied in accordance with B
208	vl	◀ supplied in accordance with B
209	vl	notes 1 and 2: martellato supplied in accordance with B

Movement II

Bar	Part	Comment
–	–	deleted original tempo marking in A and B : <i>Somewhat Fast</i> (♩ = 108; unchanged); note that bb. 1-63, which is a slightly altered repetition of movement I, bb. 88-150, is presented here in the original tempo 108, cf. the first note for movement I
1, 8	vl	B has <i>f</i> ; in A , <i>f</i> was corrected to <i>ff</i> in b. 1
8	vl	node 1: <i>f</i> emended editorially to <i>ff</i> in agreement with b. 1
	vl	<i>sul G</i> supplied in accordance with B
10	vl	node 2: <i>ffz</i> supplied in accordance with B
12	vl	node 1: <i>ffz</i> supplied in accordance with B (A has <i>ff</i>)
	vl	◀ supplied in accordance with B
17	vl	<i>ff</i> not in B
20	vl	node 2: martellato supplied in accordance with B
22	vl	node 2: martellato supplied in accordance with B
23	vl	node 1: B has martellato (A : marc.)
28	vl	node 1: <i>f</i> and martellato supplied in accordance with B ; A has <i>p</i> and no marc.
	vl	◀ supplied in accordance with B
35	vl	<i>ffz</i> supplied in accordance with B
36	vl	<i>ff</i> supplied in accordance with B ; B has <i>Cadenza. Solo</i> here (the piano accompaniment has been added later in A)
39	vl	notes 1, 5: martellato supplied in accordance with B
44, 45	vl	node 7: 0 not in B
45	vl	node 3: B has both marc. and martellato
46-47	pno	3 ties are vaguely implied in b. 47 only (after an accolade break in A), but seems invalid
	vl	node 1: stacc. supplied in accordance with B
	vl	node 3: <i>f</i> supplied in accordance with B
49	vl	node 2: 0 supplied in accordance with B
49-50	vl	◀ supplied in accordance with B

50	vl	node 5: marc. tilføjet iht. B	50	vl	note 5: marc. supplied in accordance with B
51	vl	node 2 (akkord): ♯ for g tilføjet iht. B	51	vl	note 2 (chord): ♯ before g supplied in accordance with B
52	vl	node 3 og 5: marc. tilføjet iht. B ◀ tilføjet iht. B	52	vl	notes 3 and 5: marc. supplied in accordance with B ◀ supplied in accordance with B
54	vl	node 1: stacc. findes ikke i B	54	vl	note 1: stacc. not in B
55	vl	node 3: marc. tilføjet iht. B	54	vl	note 3: marc. supplied in accordance with B
56	vl	alle marc. tilføjet iht. B	55	vl	all marc. supplied in accordance with B
57	vl	node 3, 5: marc. tilføjet iht. B	56	vl	notes 3, 5: marc. supplied in accordance with B
58	vl	node 5: marc. tilføjet iht. B	57	vl	note 5: marc. supplied in accordance with B
58	vl	node 4: e ² tilføjet iht. B (A har kun g ²)	58	vl	note 4: e ² supplied in accordance with B (A has only g ²)
59	vl	node 4: <i>ffz</i> tilføjet iht. B (A har <i>ff</i>)	59	vl	node 4: <i>ffz</i> supplied in accordance with B (A has <i>ff</i>)
60	vl	node 5: marc. tilføjet iht. B	59	vl	note 5: marc. supplied in accordance with B
60	vl	marc. og buer anført iht. B ; A har buer samklang 3-4, 5-6 og 7-8 samt marc. på samklang 3, 5 og 7	60	vl	marc. and slurs given in accordance with B ; A has slurs at harmonies 3-4, 5-6 and 7-8, marc. on harmony 3, 5 and 7
61	vl	node 3-4: marc. og bue anført iht. B ; A har en bue mellem node 3 og 4 og intet marc.	61	vl	notes 3-4: marc. and slur given in accordance with B ; A has a slur at notes 3-4 and no marc.
	vl	node 5: marc. tilføjet iht. B		vl	note 5: marc. supplied in accordance with B
	vl	node 6: 0 findes ikke i B		vl	note 6: 0 not in B
62	–	<i>Allegro</i> tilføjet iht. B ; A og B har begge (overstreget) i <i>Tempo</i> ♩ = 108, A i t. 62, B i t. 63	62	–	<i>Allegro</i> supplied in accordance with B ; A and B have both (crossed over) in <i>Tempo</i> ♩ = 108, A in b. 62, B in b. 63
	vl	node 1: marc. tilføjet iht. B		vl	note 1: marc. supplied in accordance with B
	vl	node 1, 2: ♯ tilføjet iht. B		vl	notes 1, 2: ♯ supplied in accordance with B
	vl	node 5: <i>ff</i> tilføjet iht. B		vl	note 5: <i>ff</i> supplied in accordance with B
68	vl	B har <i>f</i> (i A er <i>f</i> rettet til <i>mf</i>)	68	vl	B has <i>f</i> (in A <i>f</i> was corrected to <i>mf</i>)
71	vl	node 1: marc. findes ikke i B	71	vl	note 1: marc. not in B
71	vl	node 1: doppio tilføjet iht. B	71	vl	note 1: double stop supplied in accordance with B
83	vl	node 1, 5: martellato tilføjet iht. B (A har marc.)	83	vl	notes 1, 5: martellato supplied in accordance with B (A has marc.)
86	vl	node 1, 2: anført iht. B som ♩♩ med martellato (A har ♩♩ med både stacc. og martellato)	86	vl	notes 1, 2: given in accordance with B as ♩♩ with martellato (A has ♩♩ with both stacc. and martellato)
100	vl	martellato og stacc. tilføjet iht. B	100	vl	martellato and stacc. supplied in accordance with B
102	vl	<i>f</i> flyttet fra t. 103 iht. B	102	vl	<i>f</i> moved from b. 103 in accordance with B
103	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B	103	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B
110	vl	node 2: martellato tilføjet iht. B	110	vl	note 2: martellato supplied in accordance with B
111	vl	node 1 og 5: martellato tilføjet iht. B	111	vl	notes 1 and 5: martellato supplied in accordance with B

113-115 – opr. omfattede slutningen to takter i 3/4-takt betegnet *Presto!*; en ny tretakters slutning uden tempoangivelse er skitseagtigt tilføjet i **A** med blyant, uden at den oprindelige slutning er annulleret; i **B** er den gamle slutning overstreget: udgiverne har valgt at bringe begge slutninger, den seneste med den hertil iht. **B** knyttede betegnelse *Hurtigt, haardt*

Sats III

Takt	Stemme	Kommentar
9-10	vl	marc. findes ikke i B
27	vl	node 1: B har $h^3 \downarrow$; i A er dette rettet med blyant til $g^3 \downarrow$
31	vl	B har <i>ff</i>
39	vl	samklang 1: 0 findes ikke i B
46	vl	<i>f</i> findes ikke i B
49	vl	node 1: <i>f</i> tilføjet iht. B
50	vl	node 5 (samklang): marc. findes ikke i B
52	vl	node 1, 5: marc. findes ikke i B
	pno hh	akkord 1: marc. overstreget i A , men genindført af udgiverne i analogi med vl og t. 50
53	vl	node 6 og 8: 0 tilføjet iht. B
55-56	vl, pno	RLs staccatoprikker har oftest form som en kort streg, uden at de af den grund skal opfattes som spiccato; t. 55-56 forekommer det dog relevant undtagelsesvis at læse angivelserne som spiccato
56	vl	node 1: <i>f</i> tilføjet iht. B
57	vl	node 1: <i>ff</i> tilføjet iht. B
59	vl	node 1: B har kun e^1

Sats IV

Takt	Stemme	Kommentar
25	vl	$\langle \rangle$ tilføjet iht. B
43	vl	<i>p</i> tilføjet iht. B
47	vl	node 2: marc. findes ikke i B
52	vl	node 1 og 2: marc. tilføjet iht. B
55	vl	<i>f</i> tilføjet iht. B
70, 72	vl	<i>cresc.</i> og <i>f</i> findes ikke i B
79	vl	<i>pp</i> tilføjet iht. B

Sats V

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	opr., nu overstreget metronomangivelse i A : $\downarrow=144$
4	vl	\succ findes ikke i B
10	vl	node 1: A har marc. (i B er marc. rettet til martellato)
11	vl	<i>Sul A</i> tilføjet iht. B

113-115 – originally the ending comprised two bars in 3/4 time designated *Presto!*; a new three bar ending without any tempo marking is sketchily added in pencil in **A** without the original ending having been annulled; in **B**, the old ending was crossed over; the editors have chosen to include both endings, the final one with the designation in accordance with **B**: *Fast, hard*

Movement III

Bar	Part	Comment
9-10	vl	marc. not in B
27	vl	note 1: B has $b^3 \downarrow$; in A , this was changed in pencil to $g^{\#3} \downarrow$
31	vl	B has <i>ff</i>
39	vl	harmony 1: 0 not in B
46	vl	<i>f</i> not in B
49	vl	note 1: <i>f</i> supplied in accordance with B
50	vl	note 5 (harmony): marc. not in B
52	vl	notes 1, 5: marc. not in B
	pno rh	chord 1: marc. deleted in A , but restored by the editors, by analogy with vl and b. 50
53	vl	notes 6 and 8: 0 supplied in accordance with B
55-56	vl, pno	RL's staccato dots are often in the form of a short line, although this does not mean that they should be perceived as spiccato; however, in bb. 55-56, it does seem relevant for once to interpret the markings as spiccato
56	vl	note 1: <i>f</i> supplied in accordance with B
57	vl	note 1: <i>ff</i> supplied in accordance with B
59	vl	note 1: B has only e^1

Movement IV

Bar	Part	Comment
25	vl	$\langle \rangle$ supplied in accordance with B
43	vl	<i>p</i> supplied in accordance with B
47	vl	note 2: marc. not in B
52	vl	notes 1 and 2: marc. supplied in accordance with B
55	vl	<i>f</i> supplied in accordance with B
70, 72	vl	<i>cresc.</i> and <i>f</i> are not in B
79	vl	<i>pp</i> supplied in accordance with B

Movement V

Bar	Part	Comment
–	–	original metronome marking in A , now crossed over: $\downarrow=144$
4	vl	\succ not in B
10	vl	note 1: A has marc. (in B , marc. was changed to martellato)
11	vl	<i>Sul A</i> supplied in accordance with B

13	vl	node 1: B har både martellato og marc. (A kun marc.)	13	vl	note 1: B has both martellato and marc. (A only marc.)
17, 19	vl	node 1: <i>fz</i> tilføjet iht. B (A har <i>f</i>)	17, 19	vl	note 1: <i>fz</i> supplied in accordance with B (A has <i>f</i>)
20	vl	node 2: <i>f</i> findes ikke i B	20	vl	note 2: <i>f</i> not in B
28	vl	<i>Sul A</i> findes ikke i B	28	vl	<i>Sul A</i> not in B
49	vl	<i>p</i> tilføjet iht. B	49	vl	<i>p</i> supplied in accordance with B
49-50	vl	bue justeret iht. B (A har ingen bue fra ↓ til ↓, men fra ↓ til t. 50 node 4)	49-50	vl	slurs emended in accordance with B (A has no slur from ↓ to ↓, but from ↓ to b. 50 note 4)
63	vl	◀ tilføjet iht. B	63	vl	◀ supplied in accordance with B
69	vl	B har <i>mf</i> og først <i>cresc.</i> i t. 71	69	vl	B has <i>mf</i> and <i>cresc.</i> beginning in b. 71
77-78	vl	◀> tilføjet iht. B	77-78	vl	◀> supplied in accordance with B
88	vl	<i>f</i> tilføjet iht. B	88	vl	<i>f</i> supplied in accordance with B
89	vl	node 1: marc. findes ikke i B	89	vl	note 1: marc. not in B
91-92	vl	> tilføjet iht. B	91-92	vl	> supplied in accordance with B
96	vl	<i>dolce</i> tilføjet iht. B	96	vl	<i>dolce</i> supplied in accordance with B
109	vl	<i>p</i> findes ikke i B	109	vl	<i>p</i> not in B
109-110	vl	bue tilføjet iht. B	109-110	vl	slur supplied in accordance with B
117-118	vl	bue justeret iht. B (A har bue fra forslagsnode 1 til t. 118 node 4)	117-118	vl	slur emended in accordance with B (A has slur from grace note 1 to b. 118 note 4)
124	vl	◀ tilføjet iht. B	124	vl	◀ supplied in accordance with B
125	vl	<i>mf</i> tilføjet iht. B	125	vl	<i>mf</i> supplied in accordance with B
125, 126	vl	0 tilføjet iht. B	125, 126	vl	0 supplied in accordance with B
128	vl	◀ tilføjet iht. B	128	vl	◀ supplied in accordance with B
129	vl	<i>f</i> tilføjet iht. B	129	vl	<i>f</i> supplied in accordance with B
135	vl	<i>f</i> tilføjet iht. B	135	vl	<i>f</i> supplied in accordance with B
143-151	–	opr. omfattede slutningen 5 takter (dateret 30.5.1946); en ny slutning på 9 takter betegnet <i>ossia</i> blev tilføjet to dage senere; i såvel A som B er den opr. slutning overstreget; i B er ordet <i>ossia</i> også overstreget; kun den seneste slutning medtages derfor i udgaven	143-151	–	the ending originally comprised 5 bars (dated 30 May 1946); a new ending consisting of 9 bars designated <i>ossia</i> was added two days later; in A as well as B , the original ending is crossed over; in B the word <i>ossia</i> is also deleted; therefore, only the latest ending is included in the edition
151	vl	<i>ffz</i> tilføjet iht. B	151	vl	<i>ffz</i> supplied in accordance with B

5 Sonate nr. 4 “Parce nobis, Jesu!” (BVN 376)

KILDER

- A. Partitur. Autograf**
B. Violinstemme. Autograf
C. Skitser

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 74,1 (mu 9610.1671). Autograf. Blæk; tilføjelser og rettelser med blyant og farvestift. – Proveniens: Komponist, professor Tage Nielsen.

Titel: *Rued Langgård | Sonate (“Parce nobis, Jesu!”) | for | Violin og Klaver (nr. 4.)* [tilføjet med Constance Langgaards håndskrift: (“Sacre”)] | *komp. 18-27. Februar 1949 i Ribe | III og IV Sats komp og renskrevet Kl. 3-7 Morgen 29|9 49 Ribe.*

5 Sonata no. 4 “Parce nobis, Jesu!” (BVN 376)

SOURCES

- A. Score. Autograph**
B. Violin part. Autograph
C. Sketches

A. Score. Autograph

The Royal Danish Library, Rued Langgaard’s Collection, RLS 74,1 (mu 9610.1671). Autograph. Ink; additions and corrections in pencil and crayon. – Provenance: Composer, Professor Tage Nielsen.

Title: *Rued Langgård | Sonata (“Parce nobis, Jesu!”) | for | violin and piano (no. 4.)* [added in Constance Langgaard’s handwriting: (“Sacre”)] | *comp. 18-27 February 1949 in Ribe | movement III and IV composed and fair-copied between 3 and 7 o’clock in the morning 29|9 49 Ribe.*

Dateringer: før sats I: 18/2 49 4 *Morgen* – efter sats II: Ribe 21 Febr. 1949. | Kl. 4¼. | *Morgen*. – efter sats IV: komp Kl 3½-5 | *Morgen* | 29/9, 49 Ribe. | *Renskr. færdig Kl 7 samme morgen*. – før sats V: komp. 4½-5½ *Morgen* 27/2 49. – efter sats V: *Finale komp. og renskrevet færdig 4½-5½ | Søndagmorgen* | 27/2 49. 16 blade, 35 × 26 cm; 30 beskrevne sider, pagineret: (titel-side), (upag. side), 2-15, (blank side), 16-29, (blank side). Papirtype: 10 og 12 systemer uden fabrikatangivelse; to af bladene dog med uidentificeret logo og betegnelsen 1652. Manuskriptet er indlagt i et omslag med titel i Constance Langgaards håndskrift og med påskriften: *Til Hr. Magister Tage Nielsen venligst fra Komponistens Hustru*.

Kommentar.

Manuskriptet rummer enkelte tilføjelser i Constance Langgaards håndskrift (blyant og blæk), det drejer sig primært om anvisninger overført fra violinstemmen.

B. Violinstemme. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 74,2 (mu 9610.1671). Autograf. Blæk; tilføjelser med blyant og farvestift. – Proveniens: Komponist, professor Tage Nielsen.

Titel: *Violin* | *Sonate ("Parce nobis, Jesu!")* | *Sonate for Klaver og Violin Nr. 4* [tilføjet med Constance Langgaards hånd: ("Sacre")] | *af | Rued Langgård | Komp. 18-19 Februar 1949 Ribe.* | Kl. 4-6¼ *Morgen*.

Overskrift (første nodeside): *Parce nobis, Jesu!* (opr. *Sacrè. Vita nuova*)

Dateringer: før sats I: Kl. 4¼ *Morgen* – efter sats II: Kl. 6 *Morgen*. | 21 Febr 49. – efter sats III: 29 Sept. 49 | 3½ *Morgen*. – efter sats IV: *mellem 3 og 5 Morgen*. | 29 September | 1949. – efter sats V: *komp. færdig 6¼ Søndagmorgen* | 27 Febr. 49 Ribe. 6 blade; blad 1-3 og 6: 34,5 × 26 cm, blad 4-5: 26 × 34,5 cm; 10 beskrevne sider, pagineret: (titelside), (1), 2-5, (1), (blank side), (1), (blank side), 6-7.

Papirtype: 10 systemer (blad 5 dog 14 systemer); uden fabrikatangivelse.

Kommentar.

Stemmen er udskrevet i forlængelse af partituret. Enkelte detaljer blev tilføjet af komponisten i stemmen uden at blive overført til partituret. Nogle tilføjelser i Constance Langgaards håndskrift (med blæk) kan konstateres, det drejer sig primært om anvisninger overført fra partituret.

C. Skitser

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling. Autograf.

1. Skitser til sats I-II samt ubenyttet *Scherzo*. RLS 74,3 [blad 1-6].

Datings: before movement I: 18/2 49 at 4 in the Morning – after movement II: Ribe 21 Feb. 1949. | At 4¼ o'clock | in the morning. – after movement IV: comp 3½-5 | in the morning | 29/9 49 Ribe. | Fair copy completed at 7 o'clock that morning. – before movement V: comp. 4½-5½ in the morning 27/2 49. – after movement V: *Finale comp. and fair copy completed at 4½-5½ | Sunday morning* | 27/2 49.

16 leaves, 35 × 26 cm; 30 pages of writing, paginated: (title page), (unnumbered page), 2-15, (blank page), 16-29, (blank page).

Paper type: 10 and 12 staves without manufacturer's name; on two leaves, however, there is an unidentified logo followed by 1652.

The manuscript is inserted in a cover with the title in Constance Langgaard's handwriting and with the designation: *To Professor Tage Nielsen with kind regards from the composer's wife*.

Commentary.

The manuscript contains a few additions in Constance Langgaard's handwriting (pencil and ink), primarily instructions copied from the violin part.

B. Violin part. Autograph

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 74,2 (mu 9610.1671). Autograph. Ink; additions in pencil and crayon. – Provenance: Composer, Professor Tage Nielsen.

Title: *Violin* | *Sonata ("Parce nobis, Jesu!")* | *Sonata for piano and violin no. 4* [added in Constance Langgaard's hand: ("Sacre")] | *by | Rued Langgård | Comp. 18-19 February 1949 Ribe.* | at 4-6¼ o'clock in the morning.

Heading (first page of music): *Parce nobis, Jesu!* (originally: *Sacrè. Vita nuova*)

Datings: before movement I: 4¼ o'clock in the morning – after movement II: 6 o'clock in the morning. | 21 Feb. 49. – after movement III: 29 Sep. 49 | 3½ in the morning. – after movement IV: between 3 and 5 in the morning. | 29 September | 1949. – after movement V: comp. completed at 6¼ on Sunday morning | 27 Feb. 49 Ribe.

6 leaves; fols. 1-3 and 6: 34.5 × 26 cm, fols. 4-5: 26 × 34.5 cm; 10 pages of writing, paginated: (title page), (1), 2-5, (1), (blank page), (1), (blank page), 6-7.

Paper type: 10 staves (fol. 5 has 14 staves, however); without manufacturer's name.

Commentary.

The part was copied immediately after the score. A few details were added by the composer in the part without being transferred to the score. Some additions in Constance Langgaard's handwriting (in ink) can be noted, these are primarily instructions copied from the score.

C. Sketches

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection. Autograph.

1. Sketches for movements I-II, together with a disregarded *Scherzo*. RLS 74,3 [fols. 1-6].

Titel: *Violinsonate for Cello | af | Rued Langgård | 18 Febr. 49 tidlig Morgen | Skitse*

Dateret ved begyndelsen: $4\frac{3}{4}$ Morgen 18/2 49 – og til slut: $6\frac{3}{4}$ Morgen.

6 blade, $34,5 \times 23,5$ cm og $34,5 \times 26,5$ cm indlagt i beskåret, foldet nodeark med titel; folieret: (1), 2-6. Skitsen findes på 8 af i alt 10 beskrevne sider, som også rummer bidrag til andre værker.

2. Skitse til sats V. RLS 74,3 [blad 7] + RLS 31,2 [blad 1].

Betegnet *Sonata. Finale*.

Dateret ved begyndelsen: $4\frac{1}{2}$ Morgen 27/2 49 – og til slut: $5\frac{1}{2}$ Morgen 27/2 49.

2 blade, $34,5 \times 27$ cm; upagineret. Indeholder desuden bidrag til andre værker.

3. Skitse til sats III. RLS 74,3 [blad 8-9] + RLS 134,29

Betegnet *Sonata furioso* og *Scherzo*

Dateret ved begyndelsen: $4\frac{1}{2}$ Morgen 29/9 49 – og til slut: Kl. $5\frac{1}{4}$ 29/9 49.

3 blade: RLS 74,3 [blad 8]. $19,5 \times 26$ cm (øverste del af nodeblad) + RLS 134,29. 15×26 cm (nederste del af samme blad) + RLS 74,3 [blad 9]. $34,5 \times 26$ cm; alle blade upagineret. Indeholder desuden bidrag til andre værker.

4. Skitse til sats IV. RLS 76,4 [blad 3].

Betegnet *II* og *Presto furioso*

Dateret til slut: Kl. $5\frac{1}{2}$ 29/9 49 Ribe.

1 blad, $34,5 \times 26$ cm, upagineret. Skitsen findes på bladets ene side; den anden side indeholder bidrag til andet værk.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på partituret kilde **A**. En række supplerende detaljer, som kun findes i den separate violinstemme (**B**), er dog integreret i udgaven. Constance Langgaards tilføjelser i kilderne lades ude af betragtning. Skitserne (**C**) er af præliminær og ufuldstændig karakter og uden autoritativ kildeværdi.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgivernes tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er dog angivet med brudt streg og buændringer som en kombination af hel og brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren. Redaktionelle kommentarer og oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noterne nedenfor.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triol- og sekstolangelser samt manglende nodepunkteringer. Overflødige (gentagne) fortegn er stiltiende udeladt. Mindre justeringer af uegalt anbragte buer, foredragsbetegnelser og dynamiske angivelser er foretaget uden videre.

Detaljer, som er optaget i udgaven med hjemmel i kilde **B**, er ikke typografisk markeret, men dokumenteres i noterne nedenfor. De sporadiske pedalangivelser gengives i udgaven som de står i partituret (**A**).

Title: *Violin Sonata for Cello | by | Rued Langgård | 18 Feb. 49 early in the morning | Sketch*

Dated at the beginning: $4\frac{3}{4}$ in the morning 18/2 49 – and at end: $6\frac{3}{4}$ in the morning.

6 leaves, 34.5×23.5 cm and 34.5×26.5 cm inserted in a folded, cropped music sheet with the title; foliated: (1), 2-6. The sketch is on 8 out of the 10 pages of writing, which also contain contributions to other works.

2. Sketch for movement V. RLS 74,3 [fol. 7] + RLS 31,2 [fol. 1].

Designated *Sonata. Finale*.

Dated at the beginning: $4\frac{1}{2}$ in the morning 27/2 49 – and at end: $5\frac{1}{2}$ in the morning 27/2 49.

2 leaves, 34.5×27 cm; unnumbered. Also containing contributions to other works.

3. Sketch for movement III. RLS 74,3 [fols. 8-9] + RLS 134,29

Designated *Sonata furioso* and *Scherzo*

Dated at the beginning: $4\frac{1}{2}$ in the morning 29/9 49 – and at end: $5\frac{1}{4}$ o'clock 29/9 49.

3 leaves: RLS 74,3 [fol. 8]. 19.5×26 cm (top part of a music sheet) + RLS 134,29. 15×26 cm (bottom part of the same sheet) + RLS 74,3 [fol. 9]. 34.5×26 cm; all pages unnumbered. Also containing contributions to other works.

4. Sketch for movement IV. RLS 76,4 [fol. 3].

Designated *II* and *Presto furioso*

Dated at end: $5\frac{1}{2}$ o'clock 29/9 49 Ribe.

1 leaf, 34.5×26 cm, unnumbered. The sketch is on one side of the leaf; the other contains contributions to a different work.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on the score source **A**. However, a number of additional details which are only in the separate violin part (**B**), have been included in the edition. Constance Langgaard's additions in the sources are disregarded. The sketches (**C**) are of a preliminary and incomplete character and without authoritative source value.

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; however, added slurs and ties are shown with broken lines and altered slurs and ties with a combination of unbroken and broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial. Editorial comments and information about things not indicated typographically in the edition are to be found in the notes below.

Missing triplet and sextuplet marks and missing dots have been tacitly supplied. Superfluous (repeated) accidentals have been tacitly suppressed. Minor adjustments of irregularly located ties and slurs and marks of expression and dynamics are done without comment.

Editorial completion and emendation in accordance with source **B** are not typographically indicated in the score but documented in the notes. The sporadic pedal indications are reproduced in the edition as they appear in the score (**A**).

Fraser og passager, der gentages, er i et vist, men begrænset, omfang notationsmæssigt egaliseret og gensidigt kompletteret.

NOTER

Tonehøjde angives på konventionel vis, ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Sats I

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	kilde C1 har tempoangivelsen ♩ = 54 og karakterbetegnelsen <i>andagtsfuldt</i>
11	vl	samklang 6: gentaget 0 i A udeladt og marc. tilføjet iht. B
13	vl	◁▷ tilføjet iht. B
19	vl	node 3-4 (efterslag): bue tilføjet iht. B
20, 21	vl	0 tilføjet iht. B
24	vl	node 3: <i>tr</i> tilføjet iht. B
41	vl	node 4-1 1: én bue rettet til to buer iht. B
48	vl	<i>voldsomt</i> tilføjet iht. B
62	vl	node 1-2: uklar rytmisk notation i A ; justeret iht. B
67	vl	node 1: B har eis ² , hvilket tolkes som en skrivefejl
68	vl	A har kun 8 ^{va} ved node 1; justeret iht. B
69	vl	node 1: i A er forslagsnoden noteret før taktstregen (altså i t. 68); justeret iht. B
		node 1-2 (e ²): 0 tilføjet iht. B
		node 3-7: uoverensst. buer i A og B ; udgaven følger B
78	pno vh	sidste akkord, øverste node: f ² rettet til d ² (RL har skrevet en bilinje for meget)
84, 87	–	A har <i>Hurtigt</i> og ♩ = 126 ved t. 84, B har intet her, men ♩ = 126 ved t. 87; udgaven følger A
103	vl	node 2: 0 tilføjet iht. B
110	vl	node 2-4: martellato i A rettet til marc. iht. B
111	vl	node 1: marc. tilføjet iht. B
128	vl	node 2-4: marc. tilføjet iht. B
129	vl	samklang 1: martellato tilføjet iht. B

Sats II

Takt	Stemme	Kommentar
1	vl	<i>stor tone</i> tilføjet iht. B
28	pno hh	understemme, node 1: as ¹ og b ¹ er punkteret i A ; rettet til ♩ + ♩, således at takten rytmisk går op
33	vl	node 2-4: bue tilføjet iht. B

The notation of repeated passages is to a certain, however limited, extent normalised and mutually supplemented.

NOTES

The pitch is indicated conventionally with 'the keyhole c' = c¹.

Movement I

Bar	Part	Comment
–	–	source C1 has the metronome mark ♩ = 54 and the character designation <i>devout</i>
11	vl	harmony 6: repeated 0 in A suppressed and marc. supplied in accordance with B
13	vl	◁▷ supplied in accordance with B
19	vl	notes 3-4 (grace notes): slur supplied in accordance with B
20, 21	vl	0 supplied in accordance with B
24	vl	note 3: <i>tr</i> supplied in accordance with B
41	vl	notes 4-11: one slur emended to two slurs in accordance with B
48	vl	<i>violently</i> supplied in accordance with B
62	vl	notes 1-2: unclear rhythmic notation in A ; adjusted in accordance with B
67	vl	note 1: B has eis ² which is interpreted as a slip of the pen
68	vl	A has only 8 ^{va} at note 1; adjusted in accordance with B
69	vl	note 1: in A , the grace note is notated before the bar line (i.e. in b. 68); adjusted in accordance with B
		notes 1-2 (e ²): 0 supplied in accordance with B
		notes 3-7: discrepancy between slurs in A and B ; the edition follows B
78	pno lh	last chord, top note: f ² emended to d ² (RL wrote one ledger line too much)
84, 87	–	A has <i>Fast</i> and ♩ = 126 at b. 84, B has nothing there but ♩ = 126 at b. 87; the edition follows A
103	vl	note 2: 0 supplied in accordance with B
110	vl	notes 2-4: martellato in A emended to marc. in accordance with B
111	vl	note 1: marc. supplied in accordance with B
128	vl	notes 2-4: marc. supplied in accordance with B
129	vl	harmony 1: martellato supplied in accordance with B

Movement II

Bar	Part	Comment
1	vl	<i>big tone</i> supplied in accordance with B
28	pno rh	lower part, note 1: a _b ¹ and b _b ¹ are dotted in A ; emended to ♩ + ♩ in order to normalise the bar
33	vl	notes 2-4: slur supplied in accordance with B

54 vl *stor tone* tilføjet iht. **B** (tilføjet med Constance Langaards håndskrift i **A**)

Sats III

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	ved begyndelsen (kun i A) står taktangivelsen 9/8 6/8, inde i satsen er der ingen angivelser ved taktskift; udgaven anfører de faktiske taktskift i satsen
1, 2, 5, 7, 9 etc.	pno, vl	trilleangivelserne er egaliseret (RLs notation er inkonsekvent: med eller uden bue, forskellig buelængde, en eller to trilleangivelser, to punkterede fjerdedele eller punkteret halvnote)
6	vl	◀ tilføjet iht. B
7	vl	node 1: <i>f</i> tilføjet iht. B
10	vl	samklang 4: marc. tilføjet iht. B
12	–	<i>Langsommere</i> tilføjet i analogi med t. 51
14	vl	<i>lusingando</i> tilføjet i overensst. med <i>indsmigrende</i> i B
45	–	<i>accelerando</i> tilføjet i analogi med t. 6
55	vl	<i>p</i> og <> tilføjet iht. B
68	vl	<i>fff</i> (i A) rettet til <i>ff</i> iht. B

Sats IV

Takt	Stemme	Kommentar
1	pno	opr. styrkegrad <i>sempre ff</i> ændret af RL til <i>sempre p</i> (<i>sempre</i> udeladt)
7	pno	<i>fz</i> rettet til <i>ffz</i> i analogi med t. 3

Sats V

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	A har 6/8 ved begyndelsen, B har 6/8 3/8, mens der inde i satsen kun er sporadiske angivelser ved taktskift; udgaven anfører de faktiske taktskift i satsen
1	pno hh	understemme, node 1-5: notationen af denne figur, der gentages ofte i satsen, veksler meget; notationen er søgt egaliseret – buen i t. 1 fra node 1 til 5 rettet til bue node 2-5 i analogi med t. 29 (jfr. t. 4 etc.)
	pno vh	figuren node 1-4, der gentages ofte i satsen, var oprindeligt skrevet med bue fra node 1 til 4; senere tilføjede RL, dog ikke konsekvent, marc. på node 1 og 2 samt <i>ffz</i> ved node 1 og <i>p</i> ved node 3; dette skete uden at buen blev ændret; udgaverne

54 vl *big tone* supplied in accordance with **B** (added in Constance Langaard's handwriting in **A**)

Movement III

Bar	Part	Comment
–	–	at the start (only in A) there is the time signature 9/8 6/8, while there are no time signatures later in the movement; the edition adds the actual changes of time within the movement
1, 2, 5, 7, 9 etc.	pno, vl	the trill markings have been normalised (RL's notation is inconsistent: with or without slur, varying extension of the slurs, one or two trill marks, two dotted crotchets or a dotted minim)
6	vl	◀ supplied in accordance with B
7	vl	note 1: <i>f</i> supplied in accordance with B
10	vl	harmony 4: marc. supplied in accordance with B
12	–	<i>Slower</i> supplied by analogy with in b. 51
14	vl	<i>lusingando</i> supplied in agreement with <i>flattering</i> in B
45	–	<i>accelerando</i> supplied by analogy with b. 6
55	vl	<i>p</i> and <> supplied in accordance with B
68	vl	<i>fff</i> (in A) emended to <i>ff</i> in accordance with B

Movement IV

Bar	Part	Comment
1	pno	original volume level <i>sempre ff</i> altered by RL to <i>sempre p</i> (<i>sempre</i> suppressed)
7	pno	<i>fz</i> emended to <i>ffz</i> by analogy with b. 3

Movement V

Bar	Part	Comment
–	–	A has 6/8 at the beginning, B has 6/8 3/8, while there are only sporadic markings of time signature changes in the movement; the edition adds the actual time changes within the movement
1	pno rh	lower part, notes 1-5: this figure is repeated often in the movement, but the notation varies a lot; the editor has sought to equalise the notation – the slur in b. 1 from note 1 to note 5 emended to notes 2-5 by analogy with b. 29 (cf. b. 4 etc.)
	pno lh	the figure notes 1-4, which is repeated often in the movement, was originally written with a slur from note 1 to note 4; later, RL added marc. at notes 1 and 2 and <i>ffz</i> at note 1 and <i>p</i> at note 3, albeit not consistently; this was done without any alteration to the slur; the editor has consistently emended the slur so that it

		har konsekvent rettet buen, så den går fra node 2 til 4 – ændringen er typografisk markeret første gang, dvs. i t. 1; øvrige steder er rettelsen foretaget uden markering
4	pno vh	næstsidste node: <i>p</i> flyttet fra sidste til næstsidste node i analogi med t. 12 og 15
39-41	pno hh	underlagt tekst tilføjet med blyant i A som ledsagelse til citat fra A.P. Berggreens melodi til salmen <i>Du, Herre Krist ff</i> tilføjet iht. B
44	vl	node 2: kompletteret i overensst. med t. 50
52	vl	node 1: marc. tilføjet iht. B
56	vl	node 1: marc. tilføjet iht. B

		starts at note 2 and ends at note 4 – the emendation is typographically indicated the first time it occurs, ie. in b. 1; in all other places, the emendation has been made without any indication
4	pno lh	the penultimate note: <i>p</i> has been moved from the last to the penultimate note by analogy with bb. 12 and 15
39-41	pno rh	text added in pencil under the notes in A to accompany the quotation from A.P. Berggreen's melody for the hymn <i>You, Christ the Lord</i>
44	vl	<i>ff</i> supplied in accordance with B
52	vl	note 2: completed in agreement with b. 50
56	vl	note 1: marc. supplied in accordance with B

6 Vægtervers (BVN 10)

KILDER

- A. Trykt udgave
- B. Trykmanuskript (autograf)
- C. Tidlig version i afskrift

A. Trykt udgave

Hr. Etatsraad Fridericia i Taknemmelighed tilegnet. | Rud Immanuel | Langgaard. | Kompositioner. | [...] Nr. 2. Vægtervers for dyb Stemme (Violin eller Violoncel) med Piano. | [...] | København & Leipzig. | Wilhelm Hansen, Musik-Forlag. 3 sider, 34,5 × 27 cm. Pladenr. 13907 [1906].

B. Trykmanuskript (autograf)

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 131,1 (mu 9705.2800). Proveniens: Wilhelm Hansens Musikforlag. Autograf. Renskrift med blæk (to fortegn tilføjet med blyant); sangtekst i Emma Langgaards håndskrift.

Titel: [overstreget: *Hr. Provst Dr. A. Forssman tilegnet*] | *Hr. Etatsraad Fridericia* [overstreget: *tilegnet*] | *i* | *Taknemmelighed* | *tilegnet* | *Vægtervers* | *for* | *dyb Stemme (Violin eller Cello) med Piano* | *sat i Musik* | *af* | [overstreget: *Rud I. Langgaard*] | *Rud Immanuel Langgaard.* | [...]

Udateret.

2 blade, 34 × 26,5 cm; 3 beskrevne, upaginerede sider (sidste side blank).

Papirtype: 14 systemer uden angivelse af fabrikat.

C. Tidlig version i afskrift

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 82,14 [s. 6]. Usigneret afskrift med blæk (håndskriften kan identificeres som tilhørende Alfrede Larsen, en nær bekendt af familien Langgaard).

Overskrift: *Vægtersang*

6 Night Watchman's Song (BVN 10)

SOURCES

- A. Printed edition
- B. Printer's manuscript (autograph)
- C. Early version in transcript

A. Printed edition

Dedicated to Councillor Fridericia in gratitude. | Rud Immanuel | Langgaard. | Compositions. | [...] No. 2. Night Watchman's Song for low voice (violin or cello) with piano. | [...] | Copenhagen & Leipzig. | Wilhelm Hansen, Music Publishers. 3 pages, 34.5 × 27 cm. Plate no. 13907 [1906].

B. Printer's manuscript (autograph)

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 131,1 (mu 9705.2800). Provenance: Wilhelm Hansen, Music Publishers. Autograph. Fair copy in ink (two accidentals added in pencil); song text in Emma Langgaard's handwriting.

Title: [crossed out: *Dedicated to Dean Dr. A. Forssman*] | [crossed out: *dedicated to*] *Councillor Fridericia* | *in* | *gratitude* | *dedicated* | *Night Watchman's Song* | *for* | *low voice (violin or cello) with piano* | *set to music* | *by* | [crossed out: *Rud I. Langgaard*] | *Rud Immanuel Langgaard.* | [...]

Undated.

2 pages, 34 × 26.5 cm; 3 unnumbered pages of writing (last page blank).

Paper type: 14 staves without manufacturer's name.

C. Early version in transcript

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 82,14 [p. 6]. Unsigned copy in ink (the handwriting can be identified as belonging to Alfrede Larsen, a close acquaintance of the Langgaard family).

Heading: *Night Watchman's Song*

Dateret (første nodeside for oven): 1906. – sammesteds: *Rud Langgaard. 12 Aar.*

3 blade, 34,5 × 26 cm; 6 beskrevne sider, pagineret 1-6. Indeholder fire kompositioner; *Vægtersang* findes s. 6.

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

Sangstemmen angives i denne kilde som *Bas* (noteret i f-nøgle); efterspillet er 1 takt kortere end i kilde **A** og **B**.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på kilde **A**. Et par detaljer er tilføjet med trykforlægget **B** som kilde (jfr. noter nedenfor). Kilde **C** er uden betydning for udgaven.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgivernes tilføjelser er typografisk markeret i udgaven ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiverne.

NOTER

Tonehøjden angives på konventionel vis ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Takt	Stemme	Kommentar
3	pno hh	akkord 1: fejlbragt # for h rettet til # for g (B : ingen fortegn for akkorden)
8	vl	node 3: ≧ tilføjet iht. B
	pno vh	node 1: marc. tilføjet iht. B
12	pno	≧ forkortet iht. B

7 Aubade (Morgenständchen) (BVN 23)

KILDE

Trykt udgave 1907

à Mr. Axel Gade. | AUBADE | (MORGENSTÄNDCHEN) | pour | piano et violon | par | Rud Immanuel Langgaard. | [...] | Copenhague & Leipzig. | Wilhelm Hansen, Éditeur. |

Titel, 7 sider, 34,5 × 27 cm. Pladenr. 14097 [1907].

Forneden s. 7: *Wilhelm Hansens Nodestik- og Tryk, Kjøbenhavn.*

Indlagt violinstemme med samme titelblad samt 2 nodesider.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på ovennævnte førsteudgave. Ingen kilder i autograf kendes.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgivernes tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren.

Dated (at the top of the first page of music): 1906. – at the same place: *Rud Langgaard. 12 years old.*

3 pages, 34.5 × 26 cm; 6 pages of writing, paginated 1-6. Comprise four compositions; *Night Watchman's Song* is on p. 6.

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

In this source, the voice part is stated as *Bass* (notated in the bass clef); the postlude is 1 bar shorter than in source **A** and **B**.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on source **A**. A few details have been added with the autograph **B** as a source (cf. the notes below). Source **C** is without significance for this edition.

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the edition by square brackets; added slurs are shown with broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial.

NOTES

Pitch is indicated conventionally with 'the keyhole-c' = c¹.

Bar	Part	Comment
3	pno rh	chord 1: misplaced # before b emended to # before g (B : no accidentals before the chord)
8	vl	note 3: ≧ supplied in accordance with B
	pno lh	note 1: marc. supplied in accordance with B
12	pno	≧ shortened in accordance with B

7 Aubade (Morgenständchen) (BVN 23)

SOURCE

Printed edition 1907

à Mr. Axel Gade. | AUBADE | (MORGENSTÄNDCHEN) | pour | piano et violon | par | Rud Immanuel Langgaard. | [...] | Copenhague & Leipzig. | Wilhelm Hansen, Éditeur. |

Title, 7 pages, 34.5 × 27 cm. Plate no. 14097 [1907].

Below on p. 7: *Wilhelm Hansen Engraving and Print, Copenhagen.*

Violin part included comprising the same title page and 2 pages of music.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on the above described first edition. No autograph sources are known.

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; however, added slurs and ties are shown with broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are editorial.

KILDER

A1. Partitur. Autograf**A2. Violinstemme. Autograf****B. Skitse****A1. Partitur. Autograf**

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,6. Autograf. Renskrift med blæk.

Titel: Kort Violinsonate | af | Rued Langgård | 4 Januar 1949

Dateret ved begyndelsen: $3\frac{3}{4}$ Morgen 4/1 49 – dateret og signeret til slut: Kl. $4\frac{1}{2}$ Morgen | 4/1 49 | Rued L.

4 blade, 34,5 × 26 cm; 5 beskrevne sider, pagineret: (titel-side), (første nodeside), 2-4, (3 blanke sider).

Papirtype: 10 systemer uden fabrikatangivelse.

Kommentar.

På første nodeside findes en udraderet overskrifttitel: 4 “Violinsalmer”. Betegnelserne *Salme 1. 6 Vers!* og *Salme 2 5 Vers* over hhv. afsnit 1 og 2 er også udraderet. Derimod er betegnelserne *Salme 3, 7 Vers* og *Salme 4. 8 Vers* over hhv. afsnit 3 og 4 ikke udraderet. Bibelteksten fra Davids Salmer er de to sidstnævnte steder tilføjet med Constance Langgaards håndskrift.

A2. Violinstemme. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,7. Autograf. Renskrift med blæk (enkelte tilføjelser med blyant og farvestift).

Ubetegnet (en overskrift er udraderet og ulæselig).

Dateret ved begyndelsen: $4\frac{1}{4}$ Morgen. | 4/1 49 – dateret og signeret til slut: *Hele Renskrift Klaver og Fiolin | færdig 4/1 49 | Kl. 5 pr. Morgen | Rued Langgaard*

1 blad, 28 × 26 cm (beskåret); 2 beskrevne sider pagineret 6-7.

Papirtype: 13 systemer (reduceret pga. beskæring); ingen angivelse af fabrikat.

Kommentar.

Violinstemmen er forsynet med henvisninger til Davids Salmer over alle fire afsnit. Selve bibelteksten er tilføjet med Constance Langgaards håndskrift. Stemmen rummer tempobetegnelser, artikulation og dynamik, som ikke findes i partituret. Efter slutdateringen anfører RL med rød farvestift *Herefter IIII Finale*, hvilket antyder, at kompositionen på et tidspunkt har indgået i en nu ubekendt, større sammenhæng (jfr. paginering 6-7).

B. Skitse

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,8.

Ubetegnet (en overskrift er udraderet og ulæselig).

Dateret ved begyndelsen: 1/1 49

SOURCES

A1. Score. Autograph**A2. Violin part. Autograph****B. Sketch****A1. Score. Autograph**

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,6. Autograph. Fair copy in ink.

Title: Short Violin Sonata | by | Rued Langgård | 4 January 1949

Dated at the beginning: $3\frac{3}{4}$ in the morning 4 January 49 – dated and signed at end: $4\frac{1}{2}$ in the morning | 4/1 49 | Rued L.

4 leaves, 34.5 × 26 cm; 5 pages of writing, paginated: (title page), (first page of music), 2-4, (3 blank pages).

Paper type: 10 staves without manufacturer's name.

Commentary.

On the first page of music, there is an erased title heading: 4 “Violin Psalms”. The designations *Psalm 1. Verse 6!* and *Psalm 2 Verse 5* above sections 1 and 2, respectively, have also been erased. On the other hand, the designations *Psalm 3, Verse 7* and *Psalm 4. Verse 8* above sections 3 and 4, respectively, have not been erased. In the two last-mentioned places, the Biblical text from the Psalms of David have been added in Constance Langgaard's handwriting.

A2. Violin part. Autograph

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,7. Autograph. Fair copy in ink (a few additions in pencil and crayon).

No designation (a heading is erased and illegible).

Dated at the beginning: $4\frac{1}{4}$ in the morning | 4/1 49 – dated and signed at end: *The complete fair copy piano and fiolin [sic] | finished 4/1 49 exactly 5 o'clock in the morning | Rued Langgaard*

1 leaf, 28 × 26 cm (cropped); 2 pages of writing paginated 6-7.

Paper type: 13 systems (reduced as a result of cropping); no manufacturer's name.

Commentary.

The violin part is provided with references to the Psalms of David above all four parts. The Biblical texts in question have been added in Constance Langgaard's handwriting. The part contains designations of tempo, articulation and dynamics which are not in the score. After the end dating, RL writes in red crayon *After this, IIII Finale*, which indicates that the composition was at one point part of a larger context which is now unknown (cf. the pagination 6-7).

B. Sketch

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,8.

No designation (a heading is erased and illegible).

Dated at the beginning: 1/1 49

1 blad, 34 × 27 cm; 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen findes recto; verso rummer påskrift vedr. andet værk. Papirtype: 18 systemer uden angivelse af fabrikat.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Partitur (kilde **A1**) og violinstemme (**A2**) må tilsammen betragtes som kompositionens hovedkilde, idet violinstemmen rummer væsentlig, supplerende information. Komponisten har så at sige kompletteret værket mens han – i umiddelbar forlængelse af partituret – udfærdigede den separate violinstemme. Udgaven kombinerer således de to kilder. Skitsen (**B**) er af præliminær og ufuldstændig karakter og kan ikke tillægges autoritativ kildeværdi.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVERN

Udgivernes tilføjelser er typografisk markeret i partituret med hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er dog angivet med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren. Der er foretaget stiltiltende komplettering for så vidt angår manglende nodepunkteringer og manglende hel- og halvtaktspauser. Komplettering og korrektion foretaget i henhold til violinstemmen (**A2**) er ikke typografisk markeret, men dokumenteret i noterne nedenfor. Her anføres også afvigelser mellem de to kilder.

NOTER

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	<i>Allegro</i> tilføjet iht. A2 (A1 har ingen tempoangivelse)
6	vl	node 6: marc. tilføjet iht. A2
10	vl	node 6: marc. tilføjet iht. A2
11	vl	node 1: ♯ tilføjet iht. A2
14	vl	node 6: marc. tilføjet iht. A2
18	vl	node 1: A2 har <i>ff</i> og intet martellato
23	vl	node 1: martellato og 0 findes ikke i A2
28-29	vl	bue tilføjet iht. A2
29	vl	node 2: martellato tilføjet iht. A2
31	vl	node 2: martellato tilføjet iht. A2
33	–	<i>Adagio divoto</i> tilføjet iht. A2 ; A1 har <i>Langsomt</i>
	–	gentagelsestegn mangler i A2
34	vl	≧ mangler i A2
35	vl	≠ tilføjet iht. A2
37	vl	<i>p</i> tilføjet iht. A2
39	vl	<i>sul G</i> tilføjet iht. A2
41	–	<i>Scherzo agitato</i> tilføjet iht. A2 ; A1 har blot <i>Scherzo</i>
	–	gentagelsestegn tilføjet iht. A2

1 leaf, 34 × 27 cm; 2 unnumbered pages of writing. The sketch is on recto; verso contains an annotation regarding a different work.

Paper type: 18 systems without manufacturer's name.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The score (source **A1**) and the violin part (**A2**) together must be regarded as the main source of the composition, as the violin part contains significant additional information. The composer has, so to speak, completed the work while preparing the separate violin part – immediately after having finished the score. Thus, the edition combines the two sources. The sketch (**B**) is of a preliminary and incomplete character and cannot be ascribed authoritative source value.

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; however, added slurs are shown with broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial. Missing dots and missing semibreve and minim rests have been tacitly supplied. Completions and corrections made in accordance with the violin part (**A2**) are not indicated typographically but documented in the notes below. Discrepancies between the two sources are also stated there.

NOTES

Bar	Part	Comment
–	–	<i>Allegro</i> supplied in accordance with A2 (A1 has no tempo marking)
6	vl	note 6: marc. supplied in accordance with A2
10	vl	note 6: marc. supplied in accordance with A2
11	vl	note 1: ♯ supplied in accordance with A2
14	vl	note 6: marc. supplied in accordance with A2
18	vl	note 1: ♯ supplied in accordance with A2
23	vl	note 6: marc. supplied in accordance with A2
28-29	vl	note 2: martellato supplied in accordance with A2
29	vl	note 1: A2 has <i>ff</i> and no martellato
31	vl	note 1: martellato and 0 missing in A2
33	–	slur supplied in accordance with A2
34	vl	note 2: martellato supplied in accordance with A2
35	vl	<i>Adagio divoto</i> supplied in accordance with A2 ; A1 has <i>Slowly</i>
37	vl	repetition sign missing in A2
39	vl	≧ missing in A2
41	–	≠ supplied in accordance with A2
	–	<i>p</i> supplied in accordance with A2
	–	<i>sul G</i> supplied in accordance with A2
	–	<i>Scherzo agitato</i> supplied in accordance with A2 ; A1 has <i>Scherzo</i> only
	–	repetition sign supplied in accordance with A2

41, 42,		
44, 45	vl	buer tilføjet iht. A2
48	vl	node 1, 2: marc. tilføjet iht. A2
50	vl	buer anført som i A1 ; A2 har bue fra node 1 til node 5
56	vl	<i>ffz</i> tilføjet iht. A2
57	vl	fermat tilføjet iht. A2

9 Écrasez l'infâme (BVN 385)

KILDER

- A. Partitur. Autograf
- B. Violinstemme. Autograf
- C. Skitsefragmenter

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,9. Autograf. Renskrift med blæk (tilføjelser og rettelser med blyant og rød farvestift).

Titel 1: "Écrasêz l'infâme" | Piano Violon | par | Rued Langgård | Færdig i Ribe 3 Sept 1949 | Kl. 3 Morgen.

Titel 2: *Écrasêz l'infâme*. | pour | Piano et Violon | par | Rued Langgaard | færdig i Ribe 3 Sept 1949 Kl. 3 Morgen

Dateret efter sats I: 13/8 49. | 6½ Morgen – efter sats II: 7 Morgen pr. | 13/8. | 49 Ribe. | Rued Langgaard – før sats III: Kl. 6 Morgen | 20/9 49. – før sats IV: Komp. | før Kl. 3 Morgen | 3 Sept 1949. | Renskrift pabeg | 4¼ Morgen | samme Dato – efter sats IV: Rued Langgaard | Ribe. 3 Sept 49. 5 Morgen. – efter sats V: 22/9 49

8 blade, 34,5 × 26 cm; 12 beskrevne sider, pagineret: (titel-side 1), (blank side), (titelside 2), (første nodeside), 2-6, (blank side), 7, (blank side), 8-10, (blank side).

Papirtype: Uidentificeret logo og betegnelsen 1652 (12 systemer).

Påskrift på første side forneden: *Herefter fra 1/10 afskåret fra Morgentur og Morgenkomposition p. G. af Regnvejrer hver eneste Morgen og Rheumatisme i mit Ben saa jeg ikke kunne gaa – hver Dag indtil April 1950 – Umiddelbart herefter Constance syg i en Maaned! Og mit Ben derfor forværret med Sygdomsindtryk, altså begge syge! | 4 Maj 1950.*

Kommentar.

Manuskriptet omfattede oprindeligt sats I-II og IV (sidstnævnte var betegnet III); ca. 14 dage senere blev manuskriptet udvidet med sats III og V.

B. Violinstemme. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,10. Autograf. Renskrift med blæk (tilføjelser og rettelser med rød farvestift).

41, 42,		
44, 45	vl	slurs supplied in accordance with A2
48	vl	notes 1, 2: marc. supplied in accordance with A2
50	vl	slurs marked as in A1 ; A2 has slur from note 1 to note 5
56	vl	<i>ffz</i> supplied in accordance with A2
57	vl	fermata supplied in accordance with A2

9 Écrasez l'infâme (BVN 385)

SOURCES

- A. Score. Autograph
- B. Violin part. Autograph
- C. Sketch fragments

A. Score. Autograph

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,9. Autograph. Fair copy in ink (additions and corrections in pencil and red crayon).

Title 1: "Écrasêz l'infâme" | Piano Violon | par | Rued Langgård | Completed in Ribe 3 Sept 1949 | 3 o'clock in the morning.

Title 2: *Écrasêz l'infâme*. | pour | Piano et Violon | par | Rued Langgaard | completed in Ribe 3 Sept 1949 at 3 o'clock in the morning.

Dated after movement I: 13/8 49. | 6½ in the morning – after movement II: 7 in the morning | 13/8 | 49 Ribe. | Rued Langgaard – before movement III: 6 o'clock in the morning | 20/9 49. – before movement IV: Comp. | before 3 o'clock in the morning | 3 Sept 1949. | Fair copy commenced | at 4¼ in the morning | on the same date – after movement IV: Rued Langgaard | Ribe. 3 Sept 49. 5 in the morning. – after movement V: 22/9 49

8 leaves, 34.5 × 26 cm; 12 pages of writing, paginated: (title page 1), (blank page), (title page 2), (first page of music), 2-6, (blank page), 7, (blank page), 8-10, (blank page).

Paper type: Unidentified logo and the designation 1652 (12 staves).

Annotation at the bottom of the first page: *After this, from 1/10, I was prevented from morning walks and from composing in the morning by rainy weather each and every morning and by rheumatism in my leg so that I could not walk – every day until April 1950 – Immediately after this, Constance was ill for a month! And because of the impressions of illness my leg worsened, so that we were both ill! | 4 May 1950.*

Commentary.

The manuscript originally comprised movements I-II and IV (the last mentioned was designated III); approximately 14 days later movements III and V were added to the manuscript.

B. Violin part. Autograph

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,10. Autograph. Fair copy in ink (additions and corrections in red crayon).

Titel: *Violon | Ecraséz l'infâme | pour | Violon et Piano | par | Rued Langgârd. | komp Kl 3 Morgen 10|8 49 Ribe | 3|9 [49] | 22|9 [49]*

Dateret før sats I: *5½ Morgen. 12|8 49* – før sats III: *6 Morgen efter Morgentur KL. 3 | 20|9 49* – før sats IV: *komp før 3 Morgen 3|9 49.* – efter sats V: *Komp 22|9 49*

4 blade, 34,5 × 26 cm; 5 beskrevne sider, pagineret: (titel-side), (første nodeside), 2, (blank side), 3, (blank side), 4, (blank side).

Papirtype: Uidentificeret logo og betegnelsen 1652 (12 systemer).

Kommentar.

Solostemmen er, ligesom partituret, udskrevet i flere tempi. Kilden rummer visse detaljer, som ikke findes i partituret (A). RL har også foretaget rettelser i stemmen, som ikke er overført til partituret. Væsentligt er overstregningen af gentagelsestegnene omkring t. 3-67 i første sats. – Under RLS 74,3 findes et fragment af en solostemme omfattende de 4 sidste takter af sats II.

C. Skitsefragmenter

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling (RLS). Autograf.

1. RLS 75,11. Ukomplet skitse til sats I (t. 3-65). Betegnet *Sonate* (overstregt: *Sonata solinga*); dateret ved begyndelsen: *5½ Morgen 11|8 49.*

1 blad, 34,5 × 26 cm; 2 beskrevne sider. Indeholder også bidrag til andet værk.

2. RLS 134,46. Skitsefragment med de sidste 5 t. af sats IV. Ved t. 3 betegnet *Koda*; slutdateret 3 Sept 49.

1 blad, 17 × 26 cm; fragmentet findes på bladets ene side (verso rummer en harmonisering af salmemelodien *Jesus er Navnet*, jfr. BVN B11).

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på partituret kilde A. En række supplerende detaljer fra den separate violinstemme (B) integreres dog i udgaven, ligesom komponistens seneste korrektioner i denne kilde respekteres. Skitsefragmenterne (C) er konsulteret i tilfælde, hvor de øvrige kilder rejser spørgsmål, men fragmenterne er af præliminær og ufuldstændig karakter og uden autoritativ kildeværdi.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVERN

Udgivernes tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er dog angivet med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiverne. Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noteapparatet.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triol-, sekstol- og septolangivelser samt manglende nodepunkteringer. Enkelte overflødige dynamiske an-

Title: *Violon | Ecraséz l'infâme | pour | Violon et Piano | par | Rued Langgârd. | comp at 3 o'clock in the morning 10|8 49 Ribe | 3|9 [49] | 22|9 [49]*

Dated before movement I: *5½ in the morning. 12|8 49* – before movement III: *6 in the morning after morning walk at 3 o'clock | 20|9 49* – before movement IV: *comp before 3 in the morning 3|9 49* – after movement V: *Comp 22|9 49*

4 leaves, 34.5 × 26 cm; 5 pages of writing, paginated: (title page), (first page of music), 2, (blank page), 3, (blank page), 4, (blank page).

Paper type: Unidentified logo and the designation 1652 (12 staves).

Commentary.

Like the score, the solo part was written out in several stages. The source contains certain details which are not found in the score (A). RL also made some corrections in the part which were not transferred to the score. Significantly, the repetition signs surrounding bb. 3-67 in the first movement are crossed out. – Under RLS 74,3 there is a fragment of a solo part comprising the 4 last bars of movement II.

C. Sketch fragments

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection (RLS). Autograph.

1. RLS 75,11. Incomplete sketch for movement I (bb. 3-65). Designated *Sonata* (crossed over: *Sonata solinga*); dated at the beginning: *5½ in the morning 11|8 49.*

1 leaf, 34.5 × 26 cm; 2 pages of writing. Also including sketches for a different work.

2. RLS 134,46. Sketch fragment of the last 5 bb. of movement IV. Designated *Coda* at b. 3; completion date 3 Sept 49.

1 leaf, 17 × 26 cm; the fragment is on one side of the leaf (verso contains a harmonisation of the hymn tune *Jesus is the Name*, cf. BVN B11).

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on the score source A. However, a number of additional details from the separate violin part (B) are integrated in the edition, just as the composer's latest corrections in this source are respected. The sketch fragments (C) have been consulted in those cases where the other sources raise questions, but the fragments are of a preliminary and incomplete character and without authoritative source value.

EDITORIAL GUIDELINES

The editors' additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; added slurs and ties are shown with broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial. Editorial comments and information about things not indicated typographically in the edition are to be found in the below notes.

Missing triplet, sextuplet and septuplet marks and missing dots have been tacitly supplied. A few superfluous dynamic indications and (repeated) accidentals have been tacitly sup-

givelser og (gentagne) fortegn er stiltiende udeladt. Mindre justeringer af uegalt anbragte dynamiske angivelser er foretaget uden videre.

Komplettering og korrektion foretaget i henhold til kilde **B** er ikke typografisk markeret i udgaven, men dokumenteres i noterne. Her anføres også afvigelser mellem kilde **A** og **B**. – Pedalangivelser gengives i udgaven som de står i partituret (**A**).

Langgaard skriver *Écrasêz*, *Êcrasêz* og *Ecrasêz*; udgaven benytter den formelt korrekte, franske form.

NOTER

Tonehøjde angives på konventionel vis, ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Sats I

Takt	Stemme	Kommentar
1	vl, pno	A har taktangivelsen 3/4 2/4 ved satsens begyndelse, B har 3/4 4/2 [sic], mens der inde i satsen kun er sporadiske angivelser ved skift af taktart; udgiverne har valgt at angive de faktiske taktarter efterhånden som de forekommer i satsen
3	vl	B har <i>fff</i>
3-67	vl, pno	B har gentagelsestegn omkring passagen, A har kun gentagelsestegnet efter t. 67; i B er begge gentagelsestegn tydeligt overstreget af RL, og denne korrektion er taget til følge
5	vl, pno	takten er i A anført som en 2/4-takt, men hverken vl, pno hh eller pno vh passer rytmisk med 2/4 (RL har tilsyneladende ved renskrivningen blandet takten sammen med t. 8); der er foretaget flg. korrektioner:
	vl	anført som i B (og C), der utvetydigt har en 2/4-takt med halvnoden f ² (i A er vl identisk med vl i t. 8)
	pno hh	node 1-6 er i A noteret som sekstendele, men opfattes som en sekstol i analogi med t. 8
	pno vh	den noterede helnodesamklang er rettet til halvnodenværdi (således noteret i C)
9, 10	vl	node 1: doppio-angivelse tilføjet iht. B
11	pno vh	akkord 1: h rettet til a; h opfattes som en skrivefejl pga. passagens rene dur-mol-karakter
11-12		
(13)	vl	to buer og en overbinding tilføjet iht. B
16	vl	node 3: punktering udeladt (fejlnotation i A)

pressed. Minor adjustments of irregularly located marks of expression and dynamics are undertaken without comment.

Editorial completion and emendation in accordance with source **B** are not typographically indicated in the score but documented in the notes. – Pedal indications are reproduced in the edition as they appear in the score (**A**).

Langgaard writes *Écrasêz*, *Êcrasêz* and *Ecrasêz*; the edition uses the formally correctly French form.

NOTES

The pitch is indicated conventionally with 'the keyhole c' = c¹.

Movement I

Bar	Part	Comment
1	vl, pno	A has the time signature 3/4 2/4 at the beginning of the movement, B has 3/4 4/2 [sic], while within the movement, changes of time signature are only marked sporadically; the editors have chosen to supply the actual time signatures as they occur in the movement
3	vl	B has <i>fff</i>
3-67	vl, pno	B has repetition signs surrounding this passage, A only has the repetition sign after b. 67; in B , both repetition signs are clearly crossed over by RL, and this correction is respected
5	vl, pno	in A , the bar is written as a 2/4 bar, but neither vl, pno rh nor pno lh corresponds rhythmically with 2/4 (apparently, RL has confused this bar with b. 8 when making the fair copy); the following corrections have been made:
	vl	notated as in B (and C), where it is unambiguously a 2/4 bar with the minim f ² (in A , vl is identical with vl in b. 8)
	pno rh	notes 1-6 are notated as semiquavers in A , but are perceived as a sextuplet by analogy with b. 8
	pno lh	the notated semibreve harmony is emended to a menim (notated thus in C)
9, 10	vl	note 1: doppio marking supplied in accordance with B
11	pno lh	chord 1: b emended to a; b is perceived as a slip of the pen because of the consistent major-minor character of this passage
11-12		
(13)	vl	two slurs and a tie supplied in accordance with B
16	vl	note 3: dot suppressed (notational error in A)

23	vl	node 1: doppio-angivelse tilføjet iht. B	23	vl	note 1: doppio marking supplied in accordance with B
26	vl	node 3: A har a; i B er a udraderet og RL har skrevet <i>h</i> over noden; rettelser taget til følge	26	vl	note 3: A has a; in B , a is erased and RL has written <i>b</i> above the note; the correction has been respected
31	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B	31	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B
31,32	vl	buer tilføjet iht. B	31, 32	vl	slurs supplied in accordance with B
32	vl	rytmen anført som i A ; i B er t. 31-32 noteret som en gentagelse af t. 27-28, øjensynlig fordi RL i første omgang er kommet til at springe nogle takter over og derfor har løst problemet med indsættelse af gentagelsestegn, uden at være opmærksom på forskellen mellem t. 28 og 32	32	vl	the rhythm is notated as in A ; in B , bb. 31-32 are notated as a repetition of bb. 27-28, apparently because RL initially accidentally skipped some bars and therefore solved the problem by adding repetition signs, but without paying attention to the difference between b. 28 and b. 32
33, 34	vl	node 1: ♯ (tr) tilføjet iht. B	33, 34	vl	note 1: ♯ (trill) supplied in accordance with B
35	vl	bue node 1-2(3) tilføjet iht. B	35	vl	slur notes 1-2(3) supplied in accordance with B
35, 36	vl	node 2-3: bindebue anført som i A (mangler i B)	35, 36	vl	notes 2-3: tie marked as in A (missing in B)
37	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B	37	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B
48	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B	48	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B
54	pno	<i>ped.</i> er i A efterfulgt af en bølgelinje, hvis endepunkt er uklart; her erstattet af ---	54	pno	in A , <i>ped.</i> is followed by a wavy line, the endpoint of which is unclear; here emended to ---
58-65	–	<i>Ave Maria, ora pro nobis</i> tilføjet iht. B	58-65	–	<i>Ave Maria, ora pro nobis</i> supplied in accordance with B
59	vl	node 2: martellato tilføjet iht. B	59	vl	note 2: martellato supplied in accordance with B
63	vl	node 1 og 2: martellato tilføjet iht. B	63	vl	notes 1 and 2: martellato supplied in accordance with B
67	–	A har gentagelsestegn efter takten; udeladt, jfr. note til t. 3-67 ovf.	67	–	A has repetition signs after the bar; suppressed, cf. note to bb. 3-67 above
Sats II					
<i>Takt</i>	<i>Stemme</i>	<i>Kommentar</i>			
–	–	(<i>Præcist og eftertrykkeligt</i>) tilføjet iht. B			
1	–	A har ingen taktangivelser, B har ved begyndelsen 3/4 4/2 [i.e. 2/4]; udgiverne har valgt at notere de faktiske taktarter efterhånden som de forekommer i satsen styrkegrader anført som i A ; B har kun <i>fff</i> i t. 1			
1, 4	vl	B har kun marc. på node 1-3			
2	vl	B har kun marc. på node 1-2			
5	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B og i analogi med t. 3 (i A er martellato-tegnet udraderet)			
6	vl				
Movement II					
	<i>Bar</i>	<i>Part</i>	<i>Comment</i>		
	–	–	(Precisely and emphatically) supplied in accordance with B		
	1	–	A has no time signatures, B has 3/4 4/2 [i.e. 2/4] at the beginning; the editors have chosen to supply the actual time signatures as they occur in the movement		
	1, 4	vl	dynamic markings notated as in A ; B only has <i>fff</i> at b. 1		
	2	vl	B only has marc. at notes 1-3		
	5	vl	B only has marc. at notes 1-2		
	6	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B and by analogy with b. 3 (in A , the martellato mark is erased)		

Sats III

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	B bærer satsens opr. titel og tempobetegnelse, dog begge overstreget, hhv. <i>Eneste Beskæftigelse</i> og <i>Hurtigt og haardt</i>
–	pno	6/8 tilføjet iht. B
1	vl	<i>vibrato</i> tilføjet iht. B
6	vl	node 2-3 (kort efterslag): bue tilføjet iht. B

Sats IV

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	B bærer satsens opr. titel og tempobetegnelse hhv. <i>Finale</i> (udraderet) og <i>Lidt langsomt krigersk</i> (overstreget)
–	pno	3/4 tilføjet iht. B
8	vl	node 2, 3: <i>doppio</i> tilføjet iht. B
10	vl	B har marc. på node 2-3 og ingen bue fra node 2 til 5
	vl	node 5: ulogisk martellato i A udeladt (findes ikke i B)
11, 12	vl	<i>ff</i> i taktens begyndelse tilføjet iht. B
12	vl	node 1-3: martellato tilføjet iht. B
13	vl	node 4: marc. tilføjet iht. B
18	vl	node 7: stacc. tilføjet iht. B

Sats V

Takt	Stemme	Kommentar
3	vl	<i>sul G</i> tilføjet iht. B
7	pno	opløsningstegn tilføjet iht. B
15	pno	fermaten findes kun i A og kun over violinstemmen; fermater i klaver er redaktionelt tilføjet

Movement III

Bar	Part	Comment
–	–	B bears the original title and tempo marking of the movement, although both are crossed over – <i>The Single Occupation</i> and <i>Fast and hard</i> , respectively
–	pno	6/8 supplied in accordance with B
1	vl	<i>vibrato</i> supplied in accordance with B
6	vl	notes 2-3 (grace notes): tie supplied in accordance with B

Movement IV

Bar	Part	Comment
–	–	B has the original title and tempo marking of the movement, <i>Finale</i> (erased) and <i>Slightly slowly warlike</i> (crossed over)
–	–	3/4 supplied in accordance with B
8	vl	notes 2, 3: <i>doppio</i> supplied in accordance with B
10	vl	B has marc. on notes 2-3 and no slur from notes 2 to 5
	vl	note 5: illogical martellato in A suppressed (not found in B)
11, 12	vl	<i>ff</i> at the beginning of the bar supplied in accordance with B
12	vl	notes 1-3: martellato supplied in accordance with B
13	vl	note 4: marc. supplied in accordance with B
18	vl	note 7: stacc. supplied in accordance with B

Movement V

Bar	Part	Comment
3	vl	<i>sul G</i> supplied in accordance with B
7	pno	naturals supplied in accordance with B
15	pno	the fermata is only in A and only in the violin part; fermatas in pno supplied editorially

10 Søndagssonate (oprindelig version) (BVN 393)

KILDER

- A. Partitur (endelig version). Autograf
- B. Violinstemme (sats I-II). Autograf
- C. Skitser til sats II

A. Partitur (endelig version). Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 53b,1 (mu 8811.1061). Proveniens: Danmarks Radio, Nodbiblioteket. Det Kongelige Bibliotek 1988. Autograf. Renskrift med blæk (delvis blyant overskrevet med blæk); rettelser og tilføjelser med blæk, rød farvestift og blyant (autograf). Indbundet i vinrødt papbind med for- og bagsats.

10 Sunday Sonata (original version) (BVN 393)

SOURCES

- A. Score (final version). Autograph
- B. Violin part (movements I-II). Autograph
- C. Sketches for movement II

A. Score (final version). Autograph

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection RLS 53b,1 (mu 8811.1061). Provenance: Danmarks Radio, Music Library. The Royal Danish Library 1988. Autograph. Fair copy in ink (partly in pencil drawn up in ink); corrections and additions in ink, red crayon and pencil (autograph). Bound in claret-coloured hard cover with front and back end papers.

Title 1: *Søndagssonate**) | for Klaver [udraderet: eller Orgel] og Violin. | samt [overstreget: for] Orkester og Orgel | af | Rued Langgaard | Færdig 4 April 1950 | *) Lille Storsymfoni Nr 1.

Title 2: (Lille Storsymfoni Nr. 1.) | Første og anden Del for Solo-violin og Klaver. | Tredje D. for Orgel. | Fjerde D for Orkester.

Title på bind i guldtryk: *Søndagssonate*

Dateret før sats I (s. 1): 28/3 50 – efter sats I (s. 6): 30/3 50. | 4/4 50. (*8¼ Morgen*) | Ribe – før sats II (s. 7): *Komp* 26/1 1950 og (s. 8): 26/1 50 – før sats III: *komp. November 1949* – efter orgelafsnit i sats IV (s. 14): 16/5, 1950 – før orkesterafsnit i sats IV (s. 15): 21-10-49. *Ribe.* – efter sats IV (s. 18) dateret og signeret: 21/10. 49. | *Rued Langgaard*

13 blade, 34 × 26,5 cm, blad 7-8 dog beskåret: 26,5 × 26,5 cm; 23 beskrevne sider; blad 10 består af 2 sammenklæbede blade.

Papirtype: blad 1-9, blad 10r (påklæbet), 13: *W.H. Nr. 5 F. 16.* (16 systemer), blad 10v, 11-12: *GSchirmer | Royal Brand | No. 61 – 24 staves | Printed in U.S.A.*

Stempel på titelblad: *Danmarks Radio | Nodebiblioteket*

Indhold og paginering:

blad 1r: titel 1

blad 1v: titel 2

blad 2-4: sats I (s. 1-6)

blad 5r: titelside II (upag.)

blad 5v-6r: sats II (upag. s. + s. 9)

blad 6v: blank (s. 10)

blad 7r: titelside III (upag.)

blad 7v-8v: sats III (upag. s. + s. 11-12)

blad 9r: titelside IV (upag.)

blad 9v: Sats IV t.1-2 (s. 13)

blad 10r: sats IV t. 3-35 (s. 14) (10r er klæbet oven på underliggende, skjult titelside med påskriften: *Rued Langgaard: | Epilog til Symfoni Nr 13: | "Punktum" | for | stort Orkester | (Kan spilles særskilt eller som Finale til Anton Bruckners | ufuldendte IX Symfoni)*)

blad 10v-12r: sats IV t. 35-ud (s. 15-18)

blad 12v: blank

blad 13: blankt

Kommentar.

Manuskriptet er tydeligvis sammensat af flere dele. Bladene 1-6 indeholdende sats I-II samt blad 9 (opr. ubeskrevet) udgør det oprindelige manuskript, som blev indbundet i stift kartonbind. Senere blev partituret udvidet med indklæbede blade indeholdende satserne III og IV. Samtidig hermed blev slutningen af sats II udvidet med 7 takter som overgang til den følgende, nye sats III i F-dur. Satsens originale slutning fremgår af manuskriptet. Sats I er først noteret som kladder med blyant. Efterfølgende er blyantskriften trukket op med blæk, hvorpå blyantsnotationen er visket ud med et viskelæder, men er visse steder alligevel synlig. Nogle af artikulationsdetaljerne er ikke blevet trukket op med blæk, andre ting

Title 1: *Sunday Sonata**) | for piano [erased: or organ] and violin. | and [crossed over: for] orchestra and organ | by | Rued Langgaard | Completed 4 April 1950 | *) Small Grand Symphony No 1.

Title 2: (Small Grand Symphony No. 1.) | First and second part for solo violin and piano. | Third P. for organ. | Fourth P for Orchestra.

Title on the binding in gold-printing: *Sunday Sonata*

Dated before movement I (p. 1): 28/3 50 – after movement I (p. 6): 30/3 50. | 4/4 50. (*8¼ in the morning*) | Ribe – before movement II (p. 7): *Comp* 26/1 1950 and (p. 8): 26/1 50 – before movement III: *komp. November 1949* – after the organ section in movement IV (p. 14): 16/5, 1950 – before the orchestral section in movement IV (p. 15): 21-10-49. *Ribe.* – after movement IV (p. 18) dated and signed: 21/10 49. | *Rued Langgaard* 13 leaves, 34 × 26.5 cm, although fols. 7-8 were cropped: 26.5 × 26.5 cm; 23 pages of writing; fol. 10 consists of 2 leaves glued together.

Paper type: fols. 1-9, 10r (pasted on), 13: *W.H. Nr. 5 F. 16.* (16 staves), fols. 10v, 11-12: *GSchirmer | Royal Brand | No. 61 – 24 staves | Printed in U.S.A.*

Stamp on title page: *Danmarks Radio | Music Library*

Contents and pagination:

fol. 1r: title 1

fol. 1v: title 2

fols. 2-4: movement I (pp. 1-6)

fol. 5r: title page for II (unpaginated)

fols. 5v-6r: movement II (unpaginated p. + p. 9)

fol. 6v: blank (p. 10)

fol. 7r: title page III (unpaginated)

fols. 7v-8v: movement III (unpaginated p. + pp. 11-12)

fol. 9r: title page IV (unpaginated)

fol. 9v: movement IV bb.1-2 (p. 13)

fol. 10r: movement IV bb. 3-35 (p. 14) (10r is pasted on top of an underlying, hidden title page with the inscription: *Rued Langgaard: | Epilogue for Symphony No 13: | "Full Stop" | for | large Orchestra | (May be performed separately or as Finale to Anton Bruckner's | incomplete IX Symphony)*)

fols. 10v-12r: movement IV bb. 35-to the end (pp. 15-18)

fol. 12v: blank

fol. 13: blank

Commentary.

The manuscript is obviously made up of several units. Folios 1-6 comprising movements I-II and folio 9 (originally without writing) form the original manuscript, which was bound in a hard cover binding. Later, the score was extended with pasted-in leaves containing movements III and IV. At the same time, the conclusion of movement II was extended with 7 bars forming a transition to the new third movement in F major. The original ending of the movement appears from the manuscript. Movement I was initially notated as a draft in pencil. Subsequently, the writing in pencil was drawn up in ink, after which the notation in pencil was deleted with an eraser, although in certain places it is still visible. Some of the details of articulation were not drawn up in ink, other

som marc. og stacc. er tilføjet eller forstærket med en kraftig blyant eller med farveblyant. Kilden rummer således uklarheder, hvad også mange inkonsekvenser i artikulation og dynamik samt varianter i violinstemmen i forhold til kilde **B** bidrager til.

B. Violinstemme (sats I-II). Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 53b,2 (mu 8811.1062). Proveniens: Danmarks Radio, Nodebiblioteket. Det Kongelige Bibliotek 1988. Autograf. Renskrift med blæk; rettelser og tilføjelser med blæk, rød farvestift og blyant (autograf).

Titel: *Violinstemme til | Søndagssonate*

Dateret før sats I: *I komp. 28/3-30/3 | 1950* – sats II slutdate: *Komp. | 26/1 1950*

5 blade, 34 × 26,5 cm; 6 beskrevne sider, pagineret: (titel), (blank), 1-5, (3 blanke sider).

Papirtype: *W.H. Nr. 5 F. 16* (16 systemer).

Stempel på titelblad: *Danmarks Radio | Nodebiblioteket*

Kommentar.

Stemmen omfatter en række varianter i forhold til violinstemmen i partituret **A**. Først og fremmest rummer stemmen flere detaljer vedrørende artikulation og dynamik, end man finder i **A**.

C. Skitser til sats II

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling. Autograf. Skitser med blæk.

1. RLS 53b,3 (mu 8811.1063) [blad 1] (t. 1-13)

Ubetegnet og udateret.

1 blad, 12,5 × 34,5 cm (udsnit af nodeblad); 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen findes recto og omfatter t. 1-13; fortsætter på **C2**. Bladet rummer fire andre småskitser, de to dateret hhv. *1/1 50* og *11/1 50*.

Papirtype: 6 systemer (udsnit); ingen angivelse af fabrikat.

2. RLS 122,62: (t. 14-21)

Ubetegnet.

Dateret til slut: *26/1 50*.

1 blad, 34,5 × 26 cm; 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen findes recto og omfatter t. 14-21 i forlængelse af **C1**. Bladet rummer også en delvis udraderet titelpåskrift samt verso ubetegnet og udateret skitse til *Praeludium F-dur* [II] (BVN 397).

Papirtype: 20 systemer uden angivelse af fabrikat.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven præsenterer værkets oprindelige version, som omfatter satserne I og II, sidstnævnte med den oprindelige, kortere slutning i *As-dur*. Udgaven er baseret på partituret kilde **A** (sats I og II). Kilden suppleres af violinstemmen **B**, idet RL ved udarbejdelsen af stemmen har tilføjet og præciseret en række detaljer. Kilde **C** er uden betydning for udgaven.

details such as marc. and stacc. were added or emphasized with a thick pencil or crayon. Therefore, the source contains ambiguities, including many inconsistencies in terms of articulation and dynamics, as well as variants in the violin part compared to source **B**.

B. Violin part (movements I-II). Autograph

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection RLS 53b,2 (mu 8811.1062). Provenance: Danmarks Radio, Music Library. The Royal Danish Library 1988. Autograph. Fair copy in ink; corrections and additions in ink, red crayon and pencil (autograph).

Title: *Violin part for | Sunday Sonata*

Dated before movement I: *I comp. 28/3-30/3 | 1950* – movement II completion date: *Comp. | 26/1 1950*

5 leaves, 34 × 26.5 cm; 6 pages of writing, paginated: (title), (blank), 1-5, (3 blank pages).

Paper type: *W.H. Nr. 5 F. 16* (16 staves).

Stamp on the title page: *Danmarks Radio | Music Library*

Commentary.

The part contains a number of variants compared to the violin part in the score **A**. In particular, the part contains more details regarding articulation and dynamics than **A**.

C. Sketches for movement II

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection. Autograph. Sketches in ink.

1. RLS 53b,3 (mu 8811.1063) [fol. 1] (bb. 1-13)

Undesignated and undated.

1 leaf, 12.5 × 34.5 cm (section of music sheet); 2 unnumbered pages of writing. The sketch is on the recto and comprises bb. 1-13; continues on **C2**. The leaf contains four other minor sketches, two of them dated *1/1 50* and *11/1 50*, respectively.

Paper type: 6 staves (section); without manufacturer's name.

2. RLS 122,62: (bb. 14-21)

Undesignated.

Dated at the end: *26/1 50*.

1 leaf, 34.5 × 26 cm; 2 unnumbered pages of writing. The sketch is on the recto and comprises bb. 14-21, in continuation of **C1**. The leaf also contains a partly erased title designation, and on the verso, an undesignated and undated sketch for *Prelude in F Major* [II] (BVN 397).

Paper type: 20 staves without manufacturer's name.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition presents the original version of the work comprising movements I and II, the latter with the original, shorter ending in *A flat major*. The edition is based on the score source **A** (movements I-II). This source is supplemented by the violin part **B**, since RL added and clarified a number of details in the preparation of this part. Source **C** is of no significance to this edition.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgivernes tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg og bueændringer som en kombination af hel og brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiverne. Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noteapparatet, herunder tilføjelser, som har hjemmel i den separate violinstemme og som ikke er typografisk markeret i partituret.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triolangelser (og lignende) samt manglende nodepunkteringer. Det samme gælder manglende bueafslutning efter side- eller systemskift i hovedkilden, såfremt der ikke er tvivl om intentionen. Små justeringer af uegalt anbragte foredragsbetegnelser og dynamiske angivelser er foretaget uden videre.

Pedalangivelser er gengivet i udgaven, sådan som de forekommer i kilden. Dette gælder også for Langgaards særlige bølgelinje-angivelse, hvis betydning ikke er ganske klar, men som (i hvert fald stedvis) kan tolkes som "Flutter-Pedal" dvs. en hurtigt gentaget bevægelse ned og op med pedalen. Det overlades til pianisten i hvert enkelt tilfælde at beslutte, hvorledes denne notation skal udmøntes i praksis.

Langgaard angiver ofte *staccato* som en kort streg (svarende til *spiccato*) i stedet for en prik. Det er udgivernes opfattelse, at der er tale om en visuel tydeliggørelse af *staccato*, og måske om noget skrive-teknisk, og således ikke om en intenderet angivelse af *spiccato*. I udgaven anvendes derfor kun 'almindeligt *staccato*'.

De dynamiske angivelser er uregelmæssige og virker stedvis ulogiske eller mangelfulde. Udgiverne har kun i få, oplagte tilfælde kompletteret notationen i forbindelse med gentagelser og reproducerer altså generelt angivelserne som de står i hovedkilden, også for så vidt angår placering af styrkegrader over, mellem eller under systemerne i klaverstemmen.

NOTER

Tonehøjden angives på konventionel vis ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Sats I

Takt	Stemme	Kommentar
1	–	<i>Poco allegro marcato</i> tilføjet iht. B
1-3	pno hh	A har <i>f</i> i t. 1, som gentages i t. 2 og t. 3, men oven over systemet i t. 1 findes til-lige: < og i t. 2-3: >, begge kiler er kraftigt markeret med farvestift

EDITORIAL GUIDELINES

Material supplied or emended by the editors is identified typographically by square brackets; supplied slurs and ties are indicated by a broken line and emended slurs and ties by a combination of unbroken and broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are supplied by the editors. Editorial comments and information on matters not marked typographically in the edition are to be found in the critical apparatus below, including details supplied on the basis of the separate violin part, which are not identified typographically in the score.

Missing triplet (and similar) markings are supplied tacitly, as are wrongly placed or missing dots. Missing 'half' ties in the context of a new stave or a new page are likewise supplied tacitly as long as there is no doubt about the composer's intention. Adjustments of unequally placed indications of tempo, expression and dynamics are usually undertaken without comment.

Pedal indications are reproduced in the edition as they appear in the source. This also applies to Langgaard's special wavy-line indication, the meaning of which is not completely clear, but which (at certain points at any rate) can be interpreted as 'flutter pedal', i.e. a rapidly repeated movement down and up with the pedal. It is left to the pianist in each individual case to decide how this notation is to be realised in practice.

Langgaard often indicates *staccato* as a short line (similar to *spiccato*) instead of a dot. It is the editors' opinion that this is a visual clarification of *staccato* and not intended as a *spiccato* marking. Only 'ordinary *staccato*' is used in the edition.

The dynamic indications are irregular and seem illogical or inadequate in places. The editors have only completed the notation in a few obvious places in connection with repetitions and thus generally reproduces the markings as they are written in the main source, also with regard to whether dynamic markings are placed above, between or below the staves in the piano part.

NOTES

The pitch is indicated conventionally with 'the keyhole c' = c¹.

Movement I

Bar	Part	Comment
1	–	<i>Poco allegro marcato</i> supplied in accordance with B
1-3	pno rh	A has <i>f</i> in b. 1, which is repeated in b. 2 and b. 3, but above the stave in b. 1 there is also: < and in bb. 2-3: >, both hairpins are strongly marked in crayon

3	pno	oprindeligt noteret 1 oktav over i såvel hh som vh (i lighed med samme figur i t. 51, 78 og 106); rettelsen i t. 3 er utvetydig	3	pno	originally notated 1 octave above in rh as well as lh (as is the case with the same figure in bb. 51, 78 and 106); the correction in b. 3 is unambiguous
4	vl	<i>fz marcato, vibrato</i> tilføjet iht. B (A har kun <i>f</i>)	4	vl	<i>fz marcato, vibrato</i> supplied in accordance with B (A has only <i>f</i>)
5	vl	node 1-2: ten. tilføjet iht. B	5	vl	notes 1-2: ten. supplied in accordance with B
7	vl	node 4: stacc.(?) i A udeladt	7	vl	note 4: stacc.(?) in A suppressed
		node 1-2: ten. tilføjet iht. B	5	vl	notes 1-2: ten. supplied in accordance with B
		≪ tilføjet iht. B	7	vl	≪ supplied in accordance with B
		sidste node: stacc. (A) udeladt; findes ikke i B	8	vl	last note: stacc. (A) suppressed; not in B
8	vl	<i>marc.</i> tilføjet iht. B	8	vl	<i>marc.</i> supplied in accordance with B
9	vl	node 2-3: ten. tilføjet iht. B	9	vl	notes 2-3: ten. supplied in accordance with B
		node 4: ten. og stacc. udeladt; findes ikke i B			note 4: ten. and stacc. suppressed; not in B
17, 23	pno	<i>p</i> findes kun i vl, både i A og B	17, 23	pno	<i>p</i> is only in vl, in A as well as B
20	vl	node 1-2: bue udeladt i analogi med t. 19, 25, 26 (buen findes i B ; i A kun med blyant)	20	vl	notes 1-2: slur suppressed in analogy with bb. 19, 25, 26 (the slur is in B ; only in pencil in A)
24	vl	node 3: marc. tilføjet iht. B (A har ten.)	24	vl	note 3: marc. supplied in accordance with B (A has ten.)
32	vl	node 4: B har <i>es</i> ² som i t. 31; udgaven følger A	32	vl	note 4: B has <i>e</i> ² as in b. 31; the edition follows A
34	vl	<i>p</i> tilføjet iht. B	34	vl	<i>p</i> supplied in accordance with B
37	vl	<i>0</i> tilføjet iht. B	37	vl	<i>0</i> supplied in accordance with B
40	vl	node 1, 2: stacc. findes ikke i B	40	vl	notes 1, 2: stacc. not in B
41	vl	<i>cresc.</i> findes ikke i B	41	vl	<i>cresc.</i> not in B
44	pno hh	node 1-2: marc. skrevet med blyant i A udeladt (erstattet af blækmarc. node 1)	44	pno rh	notes 1-2: marc. written in pencil in A suppressed (replaced by marc. in ink at note 1)
45	vl	node 2-4: marc. tilføjet iht. B (A har stacc.)	45	vl	notes 2-4 marc. supplied in accordance with B (A has stacc.)
47	vl	<i>vibr.</i> tilføjet iht. B	47	vl	<i>vibr.</i> supplied in accordance with B
	vl	node 3-4: bue tilføjet iht. B	47	vl	notes 3-4: slur supplied in accordance with B
48	vl	<i>dim.</i> skrevet med blyant i begyndelsen af takten i A udeladt (findes ikke i B)	48	vl	<i>dim.</i> written in pencil in the beginning of the bar in A suppressed (not in B)
49	vl	node 2: <i>ffz</i> tilføjet iht. B (A har <i>fz</i>)	49	vl	note 2: <i>ffz</i> supplied in accordance with B (A has <i>fz</i>)
	vl	sidste node: <i>f</i> findes ikke i B , og ikke i t. 104		vl	last note: <i>f</i> is not in B , and not in b. 104
49-51	vl, pno	dynamikken er uklar og er justeret i analogi med parallelstederne t. 77-78 og 104-106 (jfr. noter nedenfor)	49-51	vl, pno	dynamics are unclear and have been adjusted by analogy with the parallel places bb. 77-78 and 104-106 (cf. notes below)
50	vl	node 1: <i>vibr.</i> og marc. tilføjet iht. B	50	vl	note 1: <i>vibr.</i> and marc. supplied in accordance with B
	vl	node 2: <i>‡</i> tilføjet iht. B		vl	note 2: <i>‡</i> supplied in accordance with B
	vl	node 4: <i>p</i> (i A) flyttet til t. 51 node 1 iht. B (og i analogi med t. 78)		vl	note 4: <i>p</i> (in A) moved to b. 51 note 1 in accordance with B (and by analogy with b. 78)
51	pno	<i>p</i> tilføjet redaktionelt i analogi med t. 78 og 106 samt vl	51	pno	<i>p</i> supplied editorially by analogy with bb. 78 and 106, as well as vl
	vl	node 2: marc. tilføjet iht. B		vl	note 2: marc. supplied in accordance with B

53	vl	node 3-4: B har ♯♯ (formodentlig en skrivefejl)	53	vl	notes 3-4: B has ♯♯ (presumably a notational error)
67	pno vh	sidste node: muligvis skal niveauet her være <i>p</i> som i t. 34, jfr. <i>p</i> i vl t. 34 og 68 og <i>p</i> i pno t. 35	67	pno lh	last note: possibly, the level here should be <i>p</i> as in b. 34, cf. <i>p</i> in vl bb. 34 and 68 and <i>p</i> in pno b. 35
68	vl	<i>p</i> tilføjet iht. B	68	vl	<i>p</i> supplied in accordance with B
69	pno	<i>p</i> tilføjet redaktionelt i analogi med t. 35	69	pno	<i>p</i> supplied editorially by analogy with b. 35
72	vl	<i>cresc.</i> tilføjet iht. B	72	vl	<i>cresc.</i> supplied in accordance with B
75	vl	node 2 (samklang): 0 tilføjet iht. B	75	vl	note 2 (harmony): 0 supplied in accordance with B
	vl	node 2 (samklang): fejlagtigt noteret ♭ for h ¹ rettet til ♯ iht. B		vl	note 2 (harmony): erroneously notated ♭ before b ¹ emended to ♯ in accordance with B
77	vl	sidste node: marc. tilføjet iht. B (og i analogi med t. 50)	77	vl	last note: marc. supplied in accordance with B (and by analogy with b. 50)
85	vl	<i>p espr.</i> tilføjet iht. B	85	vl	<i>p espr.</i> supplied in accordance with B
86	vl	node 4: ♭ for g ¹ tilføjet iht. B	86	vl	node 4: ♭ before g ¹ supplied in accordance with B
	vl	<i>vibrato!</i> tilføjet iht. B		vl	<i>vibrato!</i> supplied in accordance with B
87	vl	node 3: <> tilføjet iht. B	87	vl	note 3: <> supplied in accordance with B
89-100	pno	A rummer ingen dynamiske angivelser, B har <i>f</i> i t. 90 og i t. 98	89-100	pno	A has no dynamic markings, B has <i>f</i> in b. 90 and in b. 98
90	vl	node 1: <i>f</i> findes ikke i B	90	vl	note 1: <i>f</i> not in B
91	vl	node 2: marc. tilføjet iht. B	91	vl	note 2: marc. supplied in accordance with B
94	vl	<i>vibr.</i> tilføjet iht. B	94	vl	<i>vibr.</i> supplied in accordance with B
98	vl	node 1-4: ten. tilføjet iht. B	98	vl	notes 1-4: ten. supplied in accordance with B
99	vl	node 1-3: ten. tilføjet iht. B	99	vl	notes 1-3: ten. supplied in accordance with B
101	vl	<i>fz</i> og martellato tilføjet iht. B	101	vl	<i>fz</i> and martellato supplied in accordance with B
104	vl	<i>p</i> < tilføjet iht. B	104	vl	<i>p</i> < supplied in accordance with B
105	vl	node 1: marc. tilføjet iht. B	105	vl	note 1: marc. supplied in accordance with B
	vl	node 2: ♯ tilføjet iht. B		vl	note 2: ♯ supplied in accordance with B
	vl	node 4: marc. og <i>bue</i> tilføjet iht. B		vl	note 4: marc. and slur supplied in accordance with B
106	vl	node 1-2: stacc. tilføjet iht. B	106	vl	notes 1-2: stacc. supplied in accordance with B
107	vl	<i>ff</i> tilføjet iht. B	107	vl	<i>ff</i> supplied in accordance with B
	vl	node 1-2: marc. tilføjet iht. B		vl	notes 1-2: marc. supplied in accordance with B
110	vl	node 1, 4, 7, 10: marc. tilføjet iht. B	110	vl	notes 1, 4, 7, 10: marc. supplied in accordance with B
111	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B	111	vl	note 1: martellato supplied in accordance with B
112	vl	node 1: marc. tilføjet iht. B	112	vl	note 1: marc. supplied in accordance with B
114	vl	<i>ff</i> tilføjet iht. B	114	vl	<i>ff</i> supplied in accordance with B
115	vl	node 1: <i>ffz</i> tilføjet iht. B (A har <i>fz</i>)	115	vl	note 1: <i>ffz</i> supplied in accordance with B (A has <i>fz</i>)
116	vl	<i>ff</i> tilføjet iht. B	116	vl	<i>ff</i> supplied in accordance with B
117	vl	node 2 (akkord): <i>fz</i> og stacc. tilføjet iht. B	117	vl	note 2 (chord): <i>fz</i> and stacc. supplied in accordance with B

Sats II

Takt	Stemme	Kommentar
–	–	A har <i>Langsomt indtrængende</i> , B <i>Langsomt. Indtrængende</i>
12	vl	portamento tilføjet iht. B

11 Andante religioso (BVN 407)

KILDER

A. Partitur. Autograf (kuglepen)

B. Partitur. Autograf (blæk)

C. Violinstemme. Autograf

D. Skitse

A. Partitur. Autograf (kuglepen)

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,12. Autograf. Renskrift med kuglepen; tilføjelser og rettelser i autograf med blyant; enkelte tilføjelser med sort pen [Constance Langgaard].

Titel: *Andante religioso | Violin og Orgel | af | Rued Langgaard | komp. 9 Sept 50 (6 Morgen)*

4 blade, 25 × 33,5 cm; 7 beskrevne sider, pagineret: (titel-side), (1), 2-6, (blank side)

Papirtype: Uidentificeret logo efterfulgt af 1655 (10 systemer).

Kommentar.

Manuskriptet må være blevet til ultimo 1950 – RLs tidligst dokumenterede anvendelse af kuglepen var i oktober 1950, og tilføjede registreringsangivelser i manuskriptet tyder på, at det var dette manuskript, Langgaard anvendte ved uropførelsen i Ribe Domkirke 17. december 1950. Alligevel har manuskriptet, sammenlignet med kilde **B**, et mangelfuldt præg, idet fraseringsbuer og dynamik stort set mangler i orgelsatsen. Det skyldes rimeligvis, at RL har udarbejdet manuskriptet til eget brug forud for opførelsen, og enten ikke nået eller ikke haft tid til at gøre orgelsatsen så detaljeret som den oprindeligt var tænkt. Nogle tilføjelser med sort blæk stammer fra en gennemgang af manuskriptet, foretaget sandsynligvis posthumt af Constance Langgaard – hun har dels trukket visse af RLs svage blyantstilføjelser op, dels – med hjemmel i kilde **C** – indføjet detaljer og en enkelt rettelser i violinstemmen.

B. Partitur. Autograf (blæk)

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,3, blad 7-10. Autograf. Renskrift med blæk; tilføjelser og rettelser i autograf med blyant.

Overskrifttitel: *Andante funebre | religioso*

Dateringer: ved begyndelsen: *Komp. og renskr 9/6 50* [i.e. 6/9 50] / *6 Morgen* – til slut: *Kl. 6 – Morgen | 6/9 1950*.

4 blade; 34,5 × 26,5 cm; kompositionen omfatter 4 sider, folieret 1-4, og er noteret bagfra på de fire bageste, opr. blanke

Movement II

Bar	Part	Comment
–	–	A has <i>Slowly earnestly</i> , B <i>Slowly. Earnestly</i>
12	vl	portamento supplied in accordance with B

11 Andante religioso (BVN 407)

SOURCES

A. Score. Autograph (ball-point pen)

B. Score. Autograph (ink)

C. Violin part. Autograph

D. Sketch

A. Score. Autograph (ball-point pen)

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,12. Autograph. Fair copy in ball-point pen; autograph additions and corrections in pencil; a few additions in black ink [Constance Langgaard].

Title: *Andante religioso | Violin and organ | by | Rued Langgaard | comp. 9 Sept 50 (6 in the morning)*

4 leaves, 25 × 33.5 cm; 7 pages of writing, paginated: (title page), (1), 2-6, (blank page)

Paper type: Unidentified logo followed by 1655 (10 staves).

Commentary.

The manuscript must have been prepared at the end of 1950 – RL's earliest documented use of a ball-point pen was in October 1950, and added registration marks in the manuscript indicate that this was the manuscript which RL used at the first performance in Ribe Cathedral on 17 December 1950. Nevertheless, the manuscript seems rudimentary compared to source **B**, as slurs and dynamic marks are virtually missing in the organ part. This is probably due to the fact that RL prepared the manuscript for his own use prior to the performance, and either he did not have time to prepare the organ part as detailed as it was originally intended, or he did not feel the need to do so. Some additions in black ink stem from a review of the manuscript, probably done posthumously by Constance Langgaard – she has drawn up some of RL's faint pencil additions, and – based on source **C** – she has included some details and a single correction in the violin part.

B. Score. Autograph (ink)

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,3, fol. 7-10. Autograph. Fair copy in ink; autograph additions and corrections in pencil.

Title heading: *Andante funebre | religioso*

Datings: at the beginning: *Comp. and fair copied 9/6 50* [i.e. 6 Sep. 50] / *6 in the morning* – at the end: *6 o'clock – in the morning | 6/9 1950*.

4 leaves; 34.5 × 26.5 cm; the composition comprises 4 pages, foliated 1-4, written on the back of the last four, originally blank pages of the manuscript of *Andante funebre*, starting

bagsider af manuskriptet til *Andante funebre* (sats 2 af *Sonate (Ufuldendt)* BVN 41 for violin og klaver, i en ufuldstændig "Anden Version", optegnet samme dag, 6.9.1950).

Papirtype: *B&H, Nr. 11. C. / 2.13.* (18 systemer).

Kommentar.

Førsterenskrift uden de indledende 4 takter. Manuskriptet rummer en del detaljer, som ikke findes i kilde **A**, særligt frasering, dynamik og artikulation i orgelsatsen.

C. Violinstemme. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,13. Autograf. Renskrift med blæk; tilføjelser med blyant og blå farvestift, dels i autograf, dels i fremmed hånd (Haakon Raskmark?).

Overskrifttitel: *Andante funebre*

Udateret.

1 blad, 34 × 26 cm; 2 beskrevne sider, pagineret: (1), 2.

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

Kommentar.

Stemmen synes at være udskrevet i sammenhæng med **B**. Manuskriptet rummer imidlertid detaljer, som ikke findes i kilde **B** og **A**. Buerne er korrigeret med blå farvestift, antagelig af Haakon Raskmark i forbindelse med uropførelsen.

D. Skitse

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,14. Autograf. Skitse med blæk; enkelte tilføjelser og rettelser med blyant.

Overskrifttitel: *Andante religioso.*

Dateret ved begyndelsen: *Komp. Kl. 6. 9/6 [i.e. 6/9] 50 Morgen* – signeret og dateret til slut: *6/9 50. / 6½ Morgen / Rued L.* 2 blade, 33,5 × 25 cm og 34,5 × 26 cm; skitsen findes på 2 (af i alt 3 beskrevne) sider og er pagineret: (1), 2; manuskriptet rummer blad 1v bidrag til andre værker, blad 2v er blank.

Papirtype: blad 1: 20 systemer uden angivelse af fabrikat, blad 2: *HUG & CO. / Nr. 30 / 30 liniq.*

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på komponistens senest nedskrevne partitur, kilde **A**. Der ses bort fra tilføjelser med sort blæk foretaget sandsynligvis af Constance Langgaard. Nodeteksten i kilde **A** er kompletteret, særlig for orgelsatsens vedkommende, med informationer fra førsterenskriften (**B**). Endvidere medtages supplerende detaljer fra den separate violinstemme (**C**). Skitsen (**D**) er af præliminær og ufuldstændig karakter og uden autoritativ kildeværdi.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgivernes tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er

from behind (*Andante funebre* is movement 2 of *Sonata (Unfinished)* BVN 41 for violin and piano, in an incomplete "Second version", written on the same day, 6 Sep.1950).

Paper type: *B&H, Nr. 11. C. / 2.13.* (18 staves).

Commentary.

Preliminary fair copy, without the opening 4 bars. The manuscript contains several details which are not in source **A**, especially with regards to phrasing, dynamics and articulation in the organ part.

C. Violin part. Autograph

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,13. Autograph. Fair copy in ink; additions in pencil and blue crayon, partly autograph, partly in an unknown hand (Haakon Raskmark?).

Title heading: *Andante funebre*

Undated.

1 leaf, 34 × 26 cm; 2 pages of writing, paginated: (1), 2.

Papirtype: 12 staves without manufacturer's name.

Commentary.

The part seems to have been written out in connection with **B**. However, the manuscript contains details which are not in sources **B** and **A**. Slurs have been corrected in blue crayon, probably by the violinist Haakon Raskmark in connection with the first performance.

D. Sketch

The Royal Danish Library, Rued Langgaard's Collection, RLS 75,14. Autograph. Sketch in ink; a few additions and corrections in pencil.

Title heading: *Andante religioso.*

Dated at the beginning: *Komp. 6 o'clock. 9/6 50 [i.e. 6 Sep. 50] in the morning* – signed and dated at the end: *6/9 50. / 6½ in the morning / Rued L.*

2 leaves, 33.5 × 25 cm and 34.5 × 26 cm; the sketch is on 2 (out of 3) pages of writing and are paginated: (1), 2; the manuscript comprises fol. 1v contributions to other works, fol. 2v is blank.

Papir type: fol. 1: 20 staves without manufacturer's name, fol. 2: *HUG & CO. / Nr. 30 / 30 liniq.*

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on the composer's latest manuscript score, source **A**. Additions in black ink, probably by Constance Langgaard, are disregarded. The music in **A** has been supplemented, especially with regards to the organ part, with information from the preliminary fair copy (**B**). Furthermore, additional details are included from the separate violin part (**C**). The sketch (**D**) is preliminary and incomplete and without authoritative source value.

EDITORIAL GUIDELINES

Material supplied or emended by the editors is identified typographically in the score by square brackets; supplied

dog angivet med brudt streg og bueændringer som en kombination af hel og brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiverne.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triol- og sekstolangelvælselser samt manglende node-punkteringer. Uegalt anbragte buer er justeret uden videre.

Komplettering og korrektion foretaget i henhold til kilde **B** og **C** er ikke typografisk markeret i udgaven, men dokumenteres i noterne nedenfor.

NOTER

Tonehøjde angives på konventionel vis ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹.

Takt	Stemme	Kommentar
1	org	<i>dolce</i> tilføjet iht. B
5	vl	<i>dolce</i> tilføjet iht. B
	org hh	bindebue tilføjet iht. B
17	org, vl	<i>mf</i> og <i>f</i> tilføjet iht. B
17-18	org	<> tilføjet iht. B
22-23	vl	<> tilføjet iht. B
25	vl	> tilføjet iht. B
26	org hh	marc. tilføjet iht. B
35	org	< tilføjet iht. B
36	org	<i>f</i> tilføjet iht. B
38	vl	<> tilføjet iht. B (også tilføjet i A , sandsynligvis af CL)
41	vl	node 2, overstemme: 0 udeladt (findes i B og er tilføjet i A , sandsynligvis af CL); det noterede dobbeltgreb kan ikke udføres med løs e-streng
	org vh	node 4: ♭ for h tilføjet iht. B
43	vl, org	<i>fz</i> tilføjet iht. B
46	vl	sidste samklang: ♯ for c ¹ tilføjet iht. C (også tilføjet i A , sandsynligvis af CL)
48, 49	org hh	marc. tilføjet iht. B
50	vl	<i>p</i> tilføjet iht. C
52	–	<i>Andante</i> tilføjet iht. B
53	org hh	akkord 1: marc. tilføjet iht. B
54	vl	<i>p</i> tilføjet iht. C (også tilføjet i A , sandsynligvis af CL)
55	org	< tilføjet iht. B
57	org	<> tilføjet iht. B
58	org hh	samklang 2, 4, 6: marc. tilføjet iht. B
59	vl	node 4: gis ¹ rettet til d ¹ iht. C , hvor rettelser er foretaget med blyant, uden tvivl af RL (også rettet i A , sandsynligvis af CL)
60, 61	org hh	buer findes undtagelsesvis i A

slurs and ties are shown with a broken line and emended slurs and ties by a combination of unbroken and broken lines. Cautionary accidentals in round brackets have been supplied by the editors.

Missing triplet and sextuplet markings have been supplied tacitly, as are missing dots. Adjustment of unequally placed ties and slurs is undertaken without comment.

Editorial completion and emendation in accordance with sources **B** and **C** are not typographically indicated in the score but documented in the notes below.

NOTES

The pitch is indicated conventionally with 'the keyhole c' = c¹.

Bar	Part	Comment
1	org	<i>dolce</i> supplied in accordance with B
5	vl	<i>dolce</i> supplied in accordance with B
	org rh	tie supplied in accordance with B
17	org, vl	<i>mf</i> and <i>f</i> supplied in accordance with B
17-18	org	<> supplied in accordance with B
22-23	vl	<> supplied in accordance with B
25	vl	> supplied in accordance with B
26	org rh	marc. supplied in accordance with B
35	org	< supplied in accordance with B
36	org	<i>f</i> supplied in accordance with B
38	vl	<> supplied in accordance with B (also added in A , probably by CL)
41	vl	note 2, top part: 0 suppressed (included in B and added in A , probably by CL); the double stop cannot be performed as written, with an open E string
	org lh	note 4: ♭ before b supplied in accordance with B
43	vl, org	<i>fz</i> supplied in accordance with B
46	vl	last harmony: ♯ before c ¹ supplied in accordance with C (also added in A , probably by CL)
48, 49	org rh	marc. supplied in accordance with B
50	vl	<i>p</i> supplied in accordance with C
52	–	<i>Andante</i> supplied in accordance with B
53	org rh	chord 1: marc. supplied in accordance with B
54	vl	<i>p</i> supplied in accordance with C (also added in A , probably by CL)
55	org	< supplied in accordance with B
57	org	<> supplied in accordance with B
58	org rh	harmonies 2, 4, 6: marc. supplied in accordance with B
59	vl	note 4: g ^{♯1} emended to d ¹ in accordance with C , where the correction is done in pencil, no doubt by RL (also corrected in A , probably by CL)
60, 61	org rh	unusually, slurs are included in A

62	org hh	A har kun fraseringsbue i overstemmen fra node 1 til 2; ført videre til t. 64 iht. B	62	org rh	in A , the slur in the top part only goes from note 1 to note 2; continued to b. 64 in accordance with B
64	vl	<i>p</i> tilføjet iht. B	64	vl	<i>p</i> supplied in accordance with B
65	org hh	samklang 2: es ¹ omskrevet til enharmonisk dis ¹ iht. B	65	org rh	harmony 2: e _b ¹ altered to an enharmonic d _# ¹ in accordance with B
67	vl	≧ tilføjet iht. B	67	vl	≧ supplied in accordance with B
73	vl	≧ tilføjet iht. B	73	vl	≧ supplied in accordance with B
75	org vh	bindebue tilføjet iht. B	75	org lh	tie supplied in accordance with B
76-77	org	≡ tilføjet iht. B	76-77	org	≡ supplied in accordance with B
79	vl	<i>f</i> tilføjet iht. B (også tilføjet i A , sandsynligvis af CL)	79	vl	<i>f</i> supplied in accordance with B (also supplied in A , probably by CL)
82	vl	<i>f</i> tilføjet iht. B	82	vl	<i>f</i> supplied in accordance with B
82-83	org, vh	bindebue A ₁ -A ₁ tilføjet iht. B	82-83	org, lh	tie supplied at A ₁ -A ₁ in accordance with B
83	vl, org	<i>p</i> tilføjet iht. B	83	vl, org	<i>p</i> supplied in accordance with B
84	vl	taktangivelsen tilføjet iht. C (også tilføjet i A , sandsynligvis af CL); redaktionelt tilføjet i orgelsatsen i analogi hermed	84	vl	the time signature supplied in accordance with C (also added in A , probably by CL); editorially supplied in the organ part by analogy with this
87	org	≡ tilføjet iht. B	87	org	≡ supplied in accordance with B
88-89	org	≡ tilføjet iht. B	88-89	org	≡ supplied in accordance with B
89	org	overstemmen, akkord 2-3: bindebuer tilføjet iht. B	89	org	top part, chords 2-3: ties supplied in accordance with B
90	vl	<i>p</i> tilføjet iht. C (også tilføjet i A , sandsynligvis af CL)	90	vl	<i>p</i> supplied in accordance with C (also added in A , probably by CL)
90-91	vl	≡ tilføjet iht. B (også tilføjet i A , sandsynligvis af CL)	90-91	vl	≡ supplied in accordance with B (also added in A , probably by CL)
91	org vh	mellemstemme: fraseringsbuen findes undtagelsesvis i A	91	org lh	middle part: unusually, the slur is included in A
92	vl	bue node 2 til t. 93 node 1 tilføjet iht. B	92	vl	slur from note 2 to b. 93 note 1 supplied in accordance with B
93	vl	bue node 2-5 tilføjet iht. B	93	vl	slur at notes 2-5 supplied in accordance with B
94	vl, org	<i>pp</i> tilføjet iht. B	94	vl, org	<i>pp</i> supplied in accordance with B
98	vl, org	fermat tilføjet iht. B	98	vl, org	fermata supplied in accordance with B